

การเปรียบเทียบผลการจัดเก็บ ประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้
ในช่วงก่อนและหลังมาตรการลดภาษี ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่
กรุงเทพมหานคร

นางวิณา ยาหน่าย

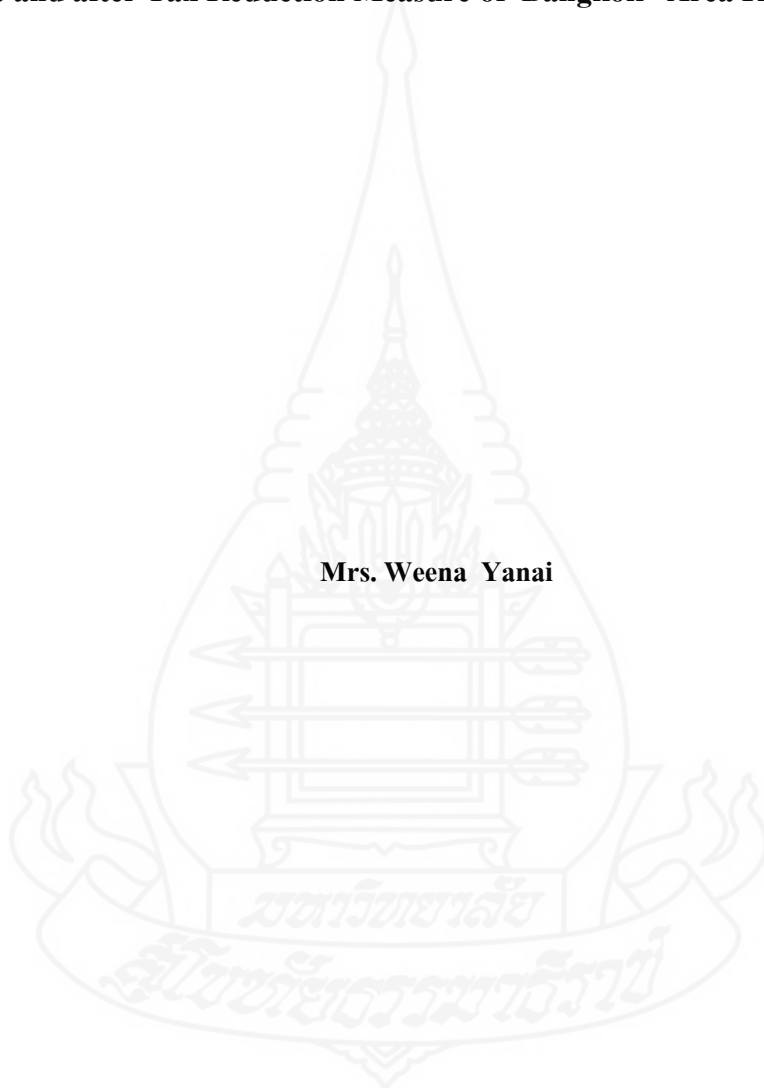

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2559

**Comparison of Tax Performance, Efficiency and Elasticity of Income Tax
before and after Tax Reduction Measure of Bangkok Area Revenue Office.**

Mrs. Weena Yanai

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Economics in Business Economics

School of Economic

Sukhothai Thammathirat Open University

2016

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การเปรียบเทียบผลการจัดเก็บ ประสิทธิภาพและความยืดหยุ่น
ของภาษีเงินได้ในช่วงก่อนและหลังมาตรการลดภาษี ของ
สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร
ชื่อและนามสกุล นางวิณา ขาหน้าย
วิชาเอก เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. มนูญ โต้ะยามา

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2559

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. มนูญ โต้ะยามา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์รัฐวิญญู จิวสวัสดิ์)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยะศิริ เรืองศรีมัน)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การเปรียบเทียบผลการจัดเก็บ ประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นของภาษีเงิน
ได้ในช่วงก่อนและหลังมาตรการลดภาษี ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่
กรุงเทพมหานคร

ผู้ศึกษา นางวิภา ยาหน่าย **รหัสนักศึกษา** 2566001075 **ปริญญา** เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. มนูญ โต้ะยามา **ปีการศึกษา** 2559

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ 1) ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้กรุงเทพมหานคร
2) ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้ และ 3) ความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการ
ลดอัตราภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

การศึกษาใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ประกอบด้วยภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และ
ภาษีเงินได้ทั้งสองประเภท ค่าใช้จ่ายและอัตรากำลังที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีทุกประเภทของสำนักงาน
สรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร และผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ผลการจัดเก็บและประสิทธิภาพ
การจัดเก็บภาษีเงินได้ศึกษาในช่วงปี 2551-2558 ส่วนความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ศึกษาในช่วงปี 2540-
2558 โดยใช้สมการถดถอยอย่างง่าย

ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่พิจารณาจากสัดส่วนภาษีที่จัดเก็บได้ต่อ
ผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในช่วงก่อนต่ำกว่าช่วงหลัง
มาตรการภาษี เฉลี่ยร้อยละ 0.32 ต่อปี สัดส่วนของภาษีเงินได้นิติบุคคลในช่วงก่อนสูงกว่าช่วงหลัง
มาตรการภาษี เฉลี่ยร้อยละ 0.93 ต่อปี และสัดส่วนของภาษีเงินได้รวมในช่วงก่อนสูงกว่าช่วงหลัง
มาตรการภาษี เฉลี่ยร้อยละ 0.60 ต่อปี 2) ประสิทธิภาพการจัดเก็บที่พิจารณาจากสัดส่วนจำนวนภาษีที่เก็บ
ได้และค่าใช้จ่ายต่อเจ้าหน้าที่ที่จัดเก็บภาษี และค่าใช้จ่ายต่อจำนวนภาษีที่เก็บได้ โดยค่าใช้จ่ายต่อผลจัดเก็บ
ภาษี ในช่วงก่อนสูงกว่าช่วงหลังมาตรการภาษี เฉลี่ยร้อยละ 0.039 ต่อปี ค่าใช้จ่ายต่อเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษี
ในช่วงก่อนต่ำกว่าช่วงหลังมาตรการภาษี เฉลี่ย ร้อยละ 0.051 ต่อปี และจำนวนภาษีที่จัดเก็บต่อเจ้าหน้าที่
ในช่วงก่อนมาตรการภาษีต่ำกว่าหลังมาตรการภาษี โดยเฉลี่ยร้อยละ 22.442 ต่อปี และ 3) ค่าความยืดหยุ่น
ของภาษีเงินได้ทั้ง 3 ประเภท ในช่วงก่อนมาตรการมากกว่าช่วงหลังมาตรการภาษี กล่าวคือ ความยืดหยุ่น
ของภาษีบุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้รวมลดลงหลังจากมีมาตรการภาษีโดยเฉลี่ย
เท่ากับ 0.156, 3.383 และ 2.786 ต่อปี ตามลำดับ

คำสำคัญ ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ ความยืดหยุ่นของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ มาตรการภาษี

Independent Study title: Comparison of Tax Performance, Efficiency and Elasticity of Income Tax before and after Tax Reduction Measure of Bangkok Area Revenue Office.

Author: Mrs. Weena Yanai; **ID:** 2566001075; **Degree:** Master of Economic;

Independent Study advisor: Dr. Manoon Toyama, Associate Professor;

Academic year: 2016

Abstract

This research aims to compare 1) the results of Bangkok income tax collection 2) the efficiency of income tax collection, and 3) the elasticity of income tax before and after the income tax reduction measure of Bangkok Area Revenue Office.

Secondary data consisting of personal income tax, corporate income tax, both types of income tax, expenses and manpower were used to collect taxes of all types of the Bangkok Area Revenue Office and the Bangkok Gross Products. Results and the Efficiency of Income Tax collection were drawn from the period 2008-2015. Simple regression analysis was used to derive the elasticity of income tax during 1997-2018.

The results of the study revealed that 1) result of the income tax collection based on the proportion of tax on Gross Bangkok Production was lower for pre-measure tax reduction at the average 0.32 percent per year for personal income tax but was higher at the average of 0.93 percent per year for corporate income tax and the proportion of overall income tax was higher at the average of 0.60 percent per year. 2) The efficiency of tax collection based on the proportion of tax collected and the expenses for tax collection per person and total expenditure used were higher for the pre-measure tax reduction period at the average of 0.039 percent per year. Expense per head was lower for the pre-measure tax reduction at the average of 0.051 percent per year and the tax collection per head was lower for the pre-measure tax reduction at the average of 22.42 percent per year and 3) The elasticity of three types of tax collection was higher for the pre-measure tax i.e., the elasticity of personal income tax, corporate income tax reduction and total income tax was lower for the post-measure tax reduction and were 0.156, 3.383 and 2.786 per year respectively

Keywords: Collection of Income tax, Elasticity of Income tax, Tax Measures.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระนี้บรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องด้วยได้รับความกรุณา ความเมตตา และความอนุเคราะห์ ตลอดจนกำลังใจจากบุคคลทั้งหลาย ผู้เขียนขออนุญาตกล่าวถึงด้วยจิตน้อมรำลึกในพระคุณแห่งทุกท่าน

อันดับแรก ขอกราบขอบพระคุณ สำหรับคณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ รองศาสตราจารย์ ดร. มนูญ โต้ะยามา และรองศาสตราจารย์ ดร. รัฐวิษณุญ์ จิวสวัสดิ์ ที่ให้คำแนะนำในการศึกษาค้นคว้าและเรียบเรียง รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณกรมสรรพากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษา นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณเพื่อนร่วมงาน เพื่อนนักศึกษา และผู้ที่มีความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก ตลอดจนการสนับสนุน และกำลังใจจากครอบครัว ทำให้การศึกษาระดับปริญญาตรีสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

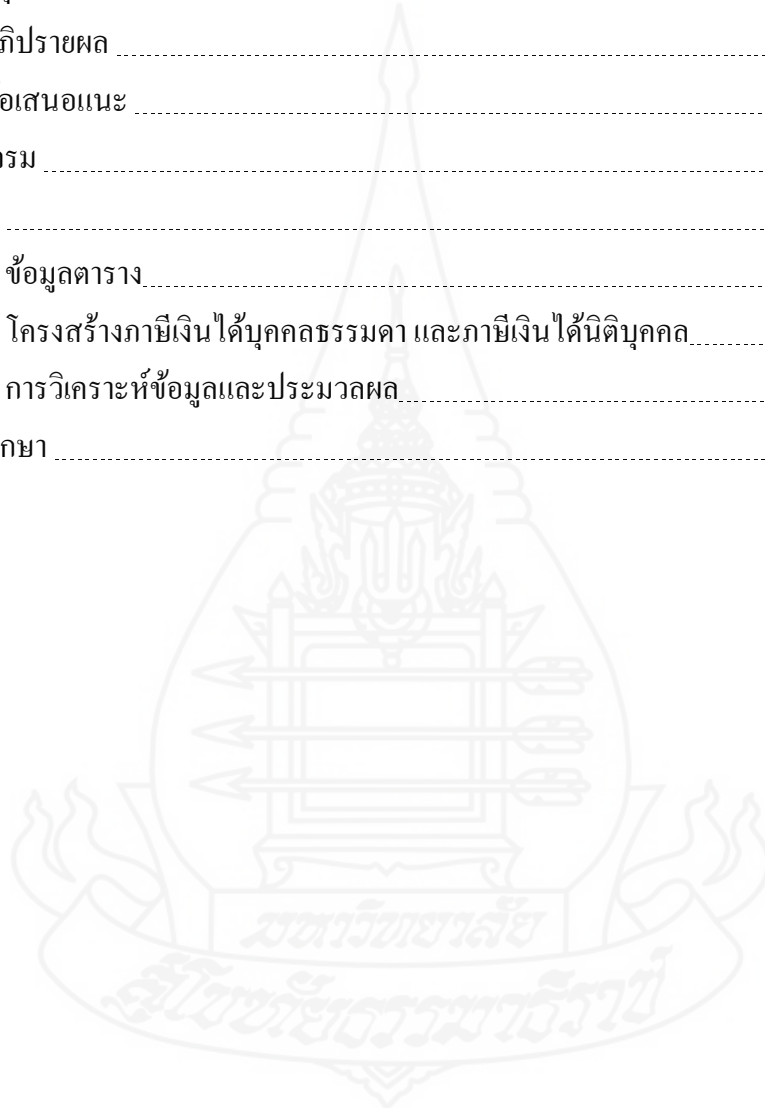
วีณา ยาน่าย
พฤษภาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	9
สมมติฐานการวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย	10
ข้อจำกัด	10
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	14
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
สรุป	36
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
การวิเคราะห์ข้อมูล	41
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
ผลจัดเก็บจากสัดส่วนภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีของสำนักงาน สรรพากรในพื้นที่กรุงเทพมหานคร	49
ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีของ สำนักงานสรรพากรในพื้นที่กรุงเทพมหานคร	58
ความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีของสำนักงาน สรรพากรในพื้นที่กรุงเทพมหานคร	56

สารบัญ (ต่อ)

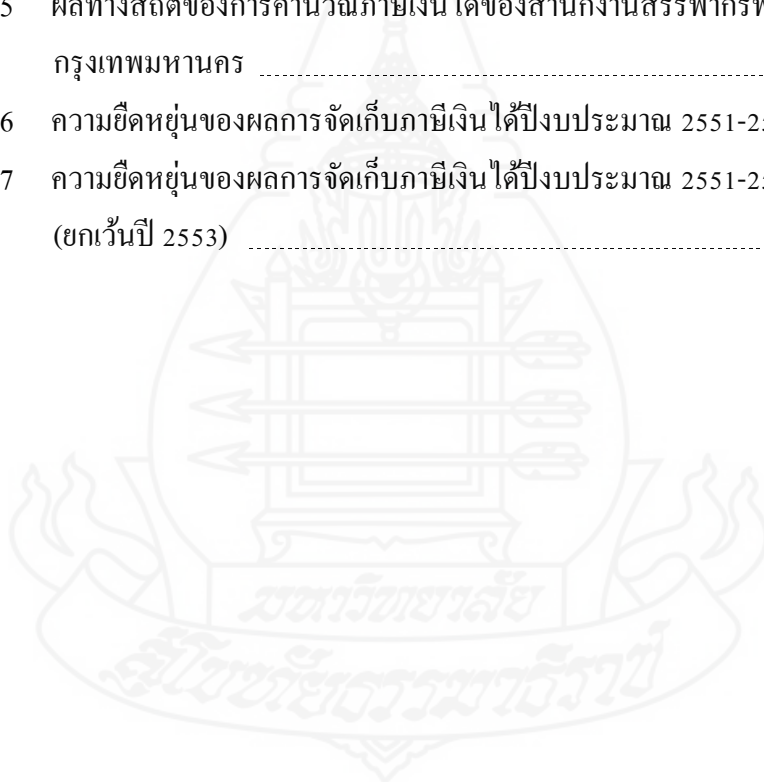
	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	66
สรุปผลการวิจัย	66
อภิปรายผล	68
ข้อเสนอแนะ	72
บรรณานุกรม	74
ภาคผนวก	78
ก ข้อมูลตาราง	79
ข โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล	84
ค การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล	102
ประวัติผู้ศึกษา	104

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 สัดส่วนรายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในพื้นที่กรุงเทพมหานครเปรียบเทียบกับ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของกรุงเทพมหานคร.....	51
ตารางที่ 4.2 สัดส่วนรายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลในพื้นที่กรุงเทพมหานครเปรียบเทียบกับ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของกรุงเทพมหานคร.....	54
ตารางที่ 4.3 สัดส่วนรายรับภาษีเงินได้รวมในพื้นที่กรุงเทพมหานครเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ มวลรวมของกรุงเทพมหานคร.....	57
ตารางที่ 4.4 ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร	59
ตารางที่ 4.5 ผลทางสถิติของการคำนวณภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ กรุงเทพมหานคร	62
ตารางที่ 4.6 ความยืดหยุ่นของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ปีงบประมาณ 2551-2558	63
ตารางที่ 4.7 ความยืดหยุ่นของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ปีงบประมาณ 2551-2558 (ยกเว้นปี 2553)	64

สารบัญญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์.....	42
ภาพที่ 4.1 อัตราการเปลี่ยนแปลงรายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เปรียบเทียบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมของกรุงเทพมหานคร....	52
ภาพที่ 4.2 อัตราการเปลี่ยนแปลงรายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เปรียบเทียบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมของกรุงเทพมหานคร....	55
ภาพที่ 4.3 อัตราการเปลี่ยนแปลงรายรับภาษีเงินได้รวมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เปรียบเทียบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมของกรุงเทพมหานคร....	58

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลในปัจจุบันมีหน้าที่หลายประการในการทำให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข นอกจากหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ และป้องกันประเทศจากการรุกรานของข้าศึกแล้ว ยังมีหน้าที่ในการจัดการดูแล และส่งเสริมในด้านการศึกษา การสาธารณสุข การเกษตร การอุตสาหกรรม การสื่อสาร และการพาณิชย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูแลและส่งเสริมทางด้านการพาณิชย์ โดยถือว่ารัฐบาลมีบทบาทที่สำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศ ในด้านการผลิตสินค้าและบริการที่เอกชนทำไม่ได้ แต่จำเป็นต้องมีในระบบเศรษฐกิจ เช่น การรักษาความสงบภายในประเทศ การป้องกันประเทศ และการลงทุนในด้านสาธารณูปโภคภายในประเทศ ในด้านการจัดสรรทรัพยากรระหว่างภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อให้สินค้าหรือบริการมีอย่างเพียงพอ และทำให้คนในประเทศได้รับความพอใจสูงสุด ในด้านการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในรายได้ระหว่างคนรวยกับคนจน ด้วยการใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์ต่อคนจน และเก็บภาษีจากคนรวย ในด้านการส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ด้วยการใช้จ่ายด้านการลงทุนในสาธารณูปโภค ทำให้เกิดการสะสมทุนและการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ พร้อมกับลดต้นทุนการผลิตของภาคเอกชนและส่งเสริมการลงทุนให้กับภาคเอกชนมากขึ้น และสุดท้ายการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ด้วยระบบภาษีที่ปรับตัวได้เอง และการใช้จ่ายของรัฐบาล ซึ่งการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาลนั้นต้องมีค่าใช้จ่าย ดังนั้นรัฐบาลจึงจำเป็นต้องหารายได้เพื่อนำมาใช้จ่ายในกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งรายได้ของรัฐบาลนั้นได้มาจากหลายช่องทาง เช่น การเก็บภาษีอากร การขายสินค้าและให้บริการ การรับบริจาคหรือเงินช่วยเหลือต่างๆ ซึ่งในบรรดารายได้ดังกล่าว รายได้ภาษีอากรถือเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญที่สุดของรัฐบาล

ภาษีอากรเป็นรายได้หลักของรัฐบาล โดยรายได้ของรัฐบาลไทยมากกว่าร้อยละ 60 เป็นรายได้จากภาษีอากร โดยวัตถุประสงค์หลักในการจัดเก็บภาษีมียู่ด้วยกัน 5 ประการคือ

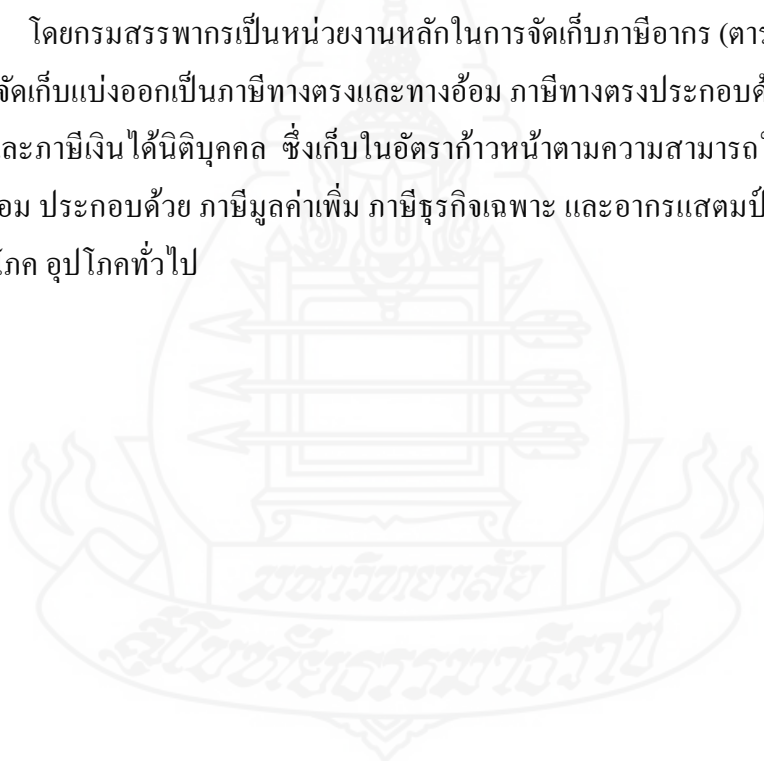
1. เพื่อเป็นรายได้สำหรับการใช้จ่ายในการบริหาร และการพัฒนาประเทศ
2. เพื่อควบคุมการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย บุหรี่ สุรา และเพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ

3. เพื่อส่งเสริมการลงทุน ด้วยการลดหรือยกเว้นภาษีอากรสำหรับกิจการที่ได้รับ การส่งเสริมการลงทุน

4. เพื่อทำให้เกิดการกระจายรายได้ ด้วยการเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้า ทำให้ผู้มีรายได้ สูงเสียภาษีในอัตราที่สูงกว่าผู้มีรายได้ต่ำ ด้วยการเก็บภาษีทางตรงในสัดส่วนที่มากกว่าภาษี ทางอ้อม

5. เพื่อใช้ในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ด้วยการปรับระบบภาษีที่ปรับตัวได้เอง ทำให้สามารถเก็บภาษีในช่วงเศรษฐกิจรุ่งเรืองได้มาก ซึ่งช่วยลดแรงกดดันต่อการเกิดภาวะเงินเฟ้อ และเก็บภาษีได้น้อยลงในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้ประชาชนมีเงินเหลือมากขึ้น ช่วยลดปัญหา ความรุนแรงจากการว่างงาน นอกจากการปรับระบบภาษีที่ปรับตัวได้เองแล้ว รัฐบาลยังอาจให้ มาตรการภาษี โดยการเพิ่มหรือลดอัตรากำหนด เพื่อให้เก็บภาษีได้มากขึ้นในช่วงเศรษฐกิจรุ่งเรือง และ ลดภาษีในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ

โดยกรมสรรพากรเป็นหน่วยงานหลักในการจัดเก็บภาษีอากร (ตารางที่ 1.1) โดยภาษีที่ สรรพากรจัดเก็บแบ่งออกเป็นภาษีทางตรงและทางอ้อม ภาษีทางตรงประกอบด้วยภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งเก็บในอัตราก้าวหน้าตามความสามารถในการเสียภาษี ส่วน ภาษีทางอ้อม ประกอบด้วย ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ จัดเก็บจากฐานการ ใช้จ่ายบริโภค อุปโภคทั่วไป

ตารางที่ 1.1 ผลการจัดเก็บของกรมสรรพากร เปรียบเทียบกับรายได้รวมของรัฐบาล

หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ	กรมสรรพากร	หน่วยงานอื่น	รายรับรวม	สัดส่วนรายรับ กรมสรรพากร ต่อรายรับรวม (ร้อยละ)	สัดส่วนรายรับ หน่วยงานอื่น ต่อรายรับรวม (ร้อยละ)
2551	1,276,080.00	563,538.00	1,839,618.00	69.37	30.63
2552	1,138,499.00	544,376.00	1,682,875.00	67.65	32.35
2553	1,264,584.00	730,381.00	1,994,965.00	63.39	36.61
2554	1,515,666.00	708,712.00	2,224,378.00	68.14	31.86
2555	1,616,176.00	737,091.00	2,353,267.00	68.68	31.32
2556	1,764,707.00	806,714.00	2,571,421.00	68.63	31.37
2557	1,729,819.00	764,216.00	2,494,035.00	69.36	30.64
2558	1,729,203.00	889,260.00	2,618,463.00	66.04	33.96

ที่มา : ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลเก็บจากเว็บไซต์สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

<http://www.fpo.go.th>

จากผลการจัดเก็บในปี 2550-2558 พบว่า ภาษีทางตรงมีแนวโน้มสัดส่วนต่อรายได้ภาษีรวมเพิ่มขึ้น ตั้งแต่ปี 2552-2554 และเริ่มมีสัดส่วนที่ลดลงในปี 2555-2557 เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายยกเว้นและลดอัตราภาษีเงินได้ทั้งภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคลในปี 2555-2556 โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการปรับโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาใหม่ จากอัตราเงินได้ 5 ขั้นอัตรา เป็น 7 ขั้นอัตราในปี 2556 เพื่อสร้างความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ และปิดช่องโหว่ในการหลีกเลี่ยงภาษี และปรับลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลในปี 2555 โดยธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้รับยกเว้นภาษีจากกำไรสุทธิ 150,000.00 บาทแรก ส่วนที่เกิน 150,000.00 บาท แต่ไม่เกิน 1,000,000.00 บาท เสียภาษีร้อยละ 15 และส่วนที่เกิน 1 ล้าน เสียภาษีร้อยละ 23 จากเดิมร้อยละ 25-30 สำหรับธุรกิจขนาดใหญ่เสียร้อยละ 23 จากฐานกำไรสุทธิ จากเดิมที่เสียในอัตราร้อยละ 30 เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจให้เอกชนนำเงินที่เหลือไปลงทุนต่างๆ จึงทำให้สัดส่วนภาษีทางตรงลดลงในปี 2555 , 2556 และ 2557 เหลือ 50.13 , 49.40 และ 49.20 ตามลำดับ (ตารางที่ 1.2)

ตารางที่ 1.2 ผลการจัดเก็บภาษีกรมสรรพากรเปรียบเทียบภาษีทางตรงกับภาษีทางอ้อม และรายรับ
ภาษีรวม

หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ	ภาษีทางตรง	ภาษีทางอ้อม	รายรับภาษี รวมทั้ง ประเทศ	สัดส่วนภาษี ทางตรงต่อ รายรับภาษี รวม (ร้อยละ)	สัดส่วนภาษี ทางอ้อมต่อ รายรับภาษี รวม (ร้อยละ)
2550	577,467.18	541,806.34	1,119,273.52	51.59	48.41
2551	665,660.51	610,609.87	1,276,270.38	52.16	47.84
2552	590,345.93	548,299.40	1,138,645.33	51.85	48.15
2553	663,007.81	601,854.85	1,264,862.65	52.42	47.58
2554	811,091.43	705,480.26	1,516,571.69	53.48	46.52
2555	810,777.83	806,505.20	1,617,283.03	50.13	49.87
2556	813,603.20	833,400.05	1,647,003.25	49.4	50.6
2557	851,134.34	878,845.78	1,729,980.11	49.2	50.8
2558	868,725.37	860,719.50	1,729,444.87	50.23	49.77

ที่มา : ผลจัดเก็บภาษี บริการข้อมูล กรมสรรพากร <http://www.rd.go.th/publish/285.0.html>

ภาษีทางตรงนับว่ามีบทบาทสำคัญที่ทำรายได้ให้แก่รัฐบาล การปรับโครงสร้างภาษี
โดยการยกเว้นและลดอัตราภาษีเงินได้ จึงเป็นผลทำให้สัดส่วนภาษีทางตรงลดลง ดังจะเห็นได้จาก
สัดส่วนภาษีทางตรงในปีงบประมาณ 2550-2554 มีสัดส่วนร้อยละ 53.48 -51.59 แต่ภายหลังจาก
ใช้มาตรการลดอัตราภาษีทำให้ในปีงบประมาณ 2555-2558 มีสัดส่วนลดลงเหลือเพียงร้อยละ
49.20-50.23 ถึงแม้ว่าแนวโน้มผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคลจะ
เพิ่มขึ้นทุกปี แต่เป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ซึ่งอาจจะไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาประเทศ
เพราะการลดอัตราภาษีเงินได้ทำให้รายได้ของรัฐลดลงในระยะยาว และจะส่งผลกระทบต่อรายรับ
ของรัฐบาล ส่งผลกระทบต่อศักยภาพในการดำเนิน โครงการต่างๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต และอาจ
ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อฐานะการคลังของรัฐบาล (ภาวิน ศิริประภาณุกุล, 2555)

การที่แนวโน้มภาษีเงินได้ลดลง ย่อมส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำรายรับของภาษี
นั้นๆ วัตถุประสงค์จากสัดส่วนภาษีและค่าความยืดหยุ่นของภาษีต่อรายได้รวม ซึ่งจะส่งผลต่อ

ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีด้วย ในการวัดสัดส่วนภาษีทำให้ทราบว่าเมื่อลดอัตราภาษีเงินได้ แล้ว จะทำให้รายรับภาษีเงินได้ต่อรายได้จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร สัดส่วนภาษีที่สูงย่อมหมายถึง รายรับภาษีต่อรายได้ที่สูงขึ้นด้วย และค่าความยืดหยุ่นของภาษีแสดงถึงร้อยละการเปลี่ยนแปลงใน รายรับภาษีต่อร้อยละการเปลี่ยนแปลงในรายได้ ถ้าความยืดหยุ่นของภาษีมียค่าสูงหรือมากกว่าหนึ่ง หมายถึง เมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงไป รายรับภาษีก็น่าจะเปลี่ยนแปลงไปในสัดส่วนที่มากกว่า หาก ความยืดหยุ่นมีค่าต่ำหรือน้อยกว่าหนึ่ง แสดงว่า เมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงไป รายรับภาษีจะ เปลี่ยนแปลงไปในสัดส่วนที่ต่ำกว่า โดยความยืดหยุ่นของภาษีที่มีค่าสูงนับว่าเป็นสิ่งจำเป็น เพราะ จะช่วยให้รัฐบาลมีเงินมาใช้จ่ายในโครงการพัฒนาเศรษฐกิจต่างๆ ของประเทศได้มากขึ้น (นุชรี ปลั่งเปรื่อง, 2534) ดังนั้น หากในอนาคตภาษีเงินได้มีแนวโน้มที่ลดลง อาจเป็นไปได้ว่าค่าความ ยืดหยุ่น และสัดส่วนของภาษีจะลดลงไปด้วย

สำหรับประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีในที่นี้ หมายถึง การจัดเก็บภาษีอากรให้ได้ มากที่สุดโดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ความมีประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีอากรมีความสำคัญ เพราะค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีอากรเปรียบเสมือนเป็นการใช้ปัจจัยการผลิตหรือทรัพยากรอย่าง หนึ่ง ซึ่งถ้าค่าใช้จ่ายมากเกินไปก็อาจได้รับประโยชน์น้อยกว่า ดังนั้น การที่จะวัดว่ามีประสิทธิภาพ ในการจัดเก็บภาษีหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับรายรับภาษีและค่าใช้จ่ายในการเก็บภาษี การที่รายรับ ภาษีเงินได้ลดลง ย่อมอาจทำให้ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษียลดลงไปด้วยเช่นกัน

การวิเคราะห์ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ของกรมสรรพากรนั้น สามารถพิจารณาได้ตาม พื้นที่ในการจัดเก็บเพื่อประโยชน์และเป็นแนวทางในการบริหารการเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพ สำหรับปัจจุบันกรมสรรพากรได้แบ่งพื้นที่การเก็บตามภูมิภาคต่างๆ เป็นสำนักงานสรรพากรภาค โดยแบ่งออกเป็น 12 ภาค ดังนี้

1. ภาคใต้

1.1 ภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดตรัง พัทลุง สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และ นราธิวาสอยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรภาค 12

1.2 ภาคใต้ตอนบน ได้แก่จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี พังงา ภูเก็ต กระบี่ และนครศรีธรรมราช อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรภาค 11

2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.1 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ได้แก่จังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด มุกดาหาร นครพนม กาฬสินธุ์ สกลนคร อุดรธานี หนองบัวลำภู เลย หนองคาย และบึงกาฬ อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรภาค 10

2.2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างได้แก่จังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ และยโสธร อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรภาค 9

3. ภาคเหนือ

3.1 ภาคเหนือตอนบน ได้แก่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน เชียงราย และพะเยา อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรภาค 8

3.2 ภาคเหนือตอนล่างได้แก่จังหวัดนครสวรรค์ เพชรบูรณ์ พิษณุโลก กำแพงเพชร พิจิตร ตาก และสุโขทัย อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรภาค 7

4. ภาคตะวันตก ได้แก่จังหวัดกาญจนบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม สมุทรสาคร ราชบุรี สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรภาค 6

5. ภาคตะวันออก ได้แก่จังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรภาค 5

6. ภาคกลาง ได้แก่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลพบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง สระบุรี ปทุมธานี นนทบุรี และอุทัยธานี อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรภาค 4

7. กรุงเทพมหานคร อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรภาค 1-3

จากผลการจัดเก็บภาษีทั่วประเทศตั้งแต่ปี 2550-2558 กรุงเทพมหานคร สามารถจัดเก็บภาษีได้ถึงร้อยละ 49.04 - 52.25 ของรายรับภาษีรวมทั้งประเทศ โดยจัดเก็บภาษีได้เกือบครึ่งหนึ่งของรายได้ภาษีรวมทั้งประเทศ ดังตารางที่ 1.3 และเก็บภาษีทางตรงได้ถึงร้อยละ 65.26-69.26 ของภาษีทางตรงรวมทั้งประเทศ ดังตารางที่ 1.4

ตารางที่ 1.3 ผลการจัดเก็บภาษีกรมสรรพากร เปรียบเทียบผลการจัดเก็บในท้องที่กรุงเทพมหานคร
กับผลการจัดเก็บในท้องที่อื่น และภาษีสรรพากรรวม

หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ	ผลจัดเก็บใน ท้องที่ กรุงเทพฯ	ผลจัดเก็บใน ภาค 4-12และ หน่วยงานอื่น	รายรับภาษี สรรพากร รวมทั้งประเทศ	สัดส่วนภาษีที่ จัดเก็บใน กรุงเทพมหานคร ต่อรายรับภาษีรวม (ร้อยละ)	สัดส่วนภาษีที่ จัดเก็บใน ท้องที่อื่นต่อ รายรับภาษีรวม (ร้อยละ)
2550	566,968.77	552,304.75	1,119,273.52	50.66	49.34
2551	637,718.86	638,551.52	1,276,270.38	49.97	50.03
2552	580,280.01	558,365.32	1,138,645.33	50.96	49.04
2553	632,113.99	632,748.66	1,264,862.65	49.97	50.03
2554	758,758.18	757,813.51	1,516,571.69	50.03	49.97
2555	772,329.79	844,953.24	1,617,283.03	47.75	52.25
2556	833,980.24	930,007.38	1,647,003.25	50.64	49.36
2557	839,926.19	880,053.92	1,729,980.11	48.55	51.45
2558	862,107.94	867,336.93	1,729,444.87	49.85	50.15

ที่มา : ผลจัดเก็บภาษี บริการข้อมูล กรมสรรพากร <http://www.rd.go.th/publish/285.0.html>

ตารางที่ 1.4 ผลการจัดเก็บภาษีทางตรงของสำนักงานสรรพากรภาค 1-3 เปรียบเทียบผลการจัดเก็บ
ภาษีทางตรงรวมทั่วประเทศ

หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ	ภาษีทางตรงทั่วประเทศ		รวมภาษี ทางตรงทั่ว ประเทศ	ภาษีทางตรงสรรพากรภาค 3-1		รวมภาษี ทางตรง สรรพากร ภาค 3-1	สัดส่วนภาษี ทางตรง สรรพากร ภาค 3-1/ภาษี ทางตรงรวม
	ภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดา	ภาษีเงินได้นิติ บุคคล		ภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดา	ภาษีเงินได้ นิติบุคคล		
	2550	192,838.03		384,629.15	577,467.18		
2551	204,935.84	460,724.68	665,660.52	126,104.81	323,296.74	449,401.55	67.51
2552	198,156.62	392,189.31	590,345.93	123,040.83	274,879.69	397,920.52	67.40
2553	208,384.38	454,623.43	663,007.81	127,728.31	314,960.00	442,688.31	66.77
2554	236,492.98	574,598.45	811,091.43	145,954.28	397,475.28	543,429.56	67.00
2555	266,215.39	544,562.44	810,777.83	163,579.71	70,744.04	534,323.75	65.90
2556	268,032.90	545,570.30	813,603.20	182,953.90	390,555.59	563,509.49	69.26
2557	281,007.51	570,126.83	851,134.34	176,739.58	83,446.75	560,186.33	65.82
2558	302,494.07	566,231.30	868,725.37	190,592.98	76,297.69	566,890.67	65.26

ที่มา : ผลจัดเก็บภาษี บริการข้อมูล กรมสรรพากร <http://www.rd.go.th/publish/285.0.html>

หน่วยจัดเก็บภาษีกรมสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยสำนักงานสรรพากรภาค 1 , สำนักงานสรรพากรภาค 2 และสำนักงานสรรพากรภาค 3 มีสำนักงานสรรพากรพื้นที่ในความรับผิดชอบจำนวน 30 พื้นที่ คือ สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 1-30 ซึ่งรับผิดชอบดูแลการจัดเก็บภาษีสำหรับนิติบุคคล และบุคคลธรรมดาภายในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งนับว่าเป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญในประเทศ จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา ยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการวัดสัดส่วน ประสิทธิภาพ และความยืดหยุ่นในการจัดเก็บภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในช่วงก่อนและหลังมาตรการภาษีลดอัตราภาษีเงินได้ ซึ่งการวิเคราะห์ดังกล่าวจะมีประโยชน์ในการหาความสามารถในการทำรายรับของภาษี โดยที่ผ่านมาศึกษาจากสัดส่วนภาษี ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี และความยืดหยุ่นของภาษีต่อรายได้รวม จุดประสงค์ในการศึกษามี 3 ส่วน คือ สัดส่วนภาษี ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี และความยืดหยุ่นของภาษี การศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดเก็บ ประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานครกับรายได้รวมของกรุงเทพมหานครผ่านสัดส่วนภาษี ค่าใช้จ่ายต่อผลการจัดเก็บ และความยืดหยุ่นของภาษีต่อรายได้รวมของกรุงเทพมหานคร (ในการศึกษารั้งนี้ใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครเป็นตัวแทนรายได้รวมของ

กรุงเทพมหานคร) ในช่วงก่อนและหลังการใช้จ่ายมาตรการภาษี จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจในการศึกษา เพื่อให้รัฐใช้เป็นประโยชน์ในการวางแผนปรับปรุงการบริหารการจัดเก็บให้มีประสิทธิภาพ และวางนโยบายในการบริหารประเทศต่อไป

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ

2.1 ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้จากสัดส่วนภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

2.2 ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

2.3 ความยืดหยุ่นของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 สัดส่วนภาษีเงินได้ของสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานครก่อนการใช้จ่ายมาตรการภาษีมีสัดส่วนมากกว่าช่วงหลังการใช้จ่ายมาตรการภาษี

3.2 ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้ของสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ก่อนการใช้จ่ายมาตรการภาษี มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บมากกว่า ช่วงหลังการใช้จ่ายมาตรการภาษี

3.3 ความยืดหยุ่นของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ของสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ก่อนการใช้จ่ายมาตรการภาษี มีค่ามากกว่า 1

3.4 ความยืดหยุ่นของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ของสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ช่วงหลังการใช้จ่ายมาตรการภาษี มีค่าน้อยกว่า 1

4. ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ ประกอบด้วย ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2551-2558 ที่จัดเก็บโดย กรมสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร (สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 1-30) โดยแบ่งการ วิเคราะห์เป็น 2 ช่วงเวลา คือปีงบประมาณ 2551-2554 เป็นช่วงก่อนการใช้มาตรการภาษี และ ปีงบประมาณ 2555-2558 เป็นช่วงหลังการใช้มาตรการภาษี โดยข้อมูลที่ใช้ศึกษาเป็นข้อมูลประเภท อนุกรมเวลา ได้แก่ ข้อมูลผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล ที่จัดเก็บจาก สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร และข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ ปี 2550-2553 โดยนำข้อมูลมาคำนวณหาสัดส่วนของภาษีเงินได้ และหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ต่อ ผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครที่เปลี่ยนแปลงไป การหาประสิทธิภาพในการจัดเก็บใช้ผลการจัดเก็บ ภาษีเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีทุกประเภทภาษี และอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน สรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ความยืดหยุ่นโดยใช้สมการถดถอย ใช้ข้อมูลประเภทอนุกรมเวลา ได้แก่ ผลการ จัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล ที่จัดเก็บจากสำนักงานสรรพากรพื้นที่ กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2540-2558 และข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปี 2539-2557 เพื่อหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ และความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ทำการศึกษา

เนื่องจากการประเมินภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคลในแต่ละปีเป็นการ ประเมินจากเงินได้ปีก่อนหน้าปีการประเมินภาษี จึงทำให้มีความล่าช้าในช่วงเวลา (Time lag) ดังนั้น ใน การศึกษาจึงใช้ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครของปีที่แล้วมาเป็นฐานรายได้ของปีที่ศึกษา

5. ข้อจำกัด

สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการเปรียบเทียบผลการจัดเก็บ ประสิทธิภาพ และความยืดหยุ่นของ ภาษีเงินได้ใช้ข้อมูลผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคลรายปี ตั้งแต่ปี 2551- 2558 ส่วนการหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ที่มีการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ในรูปแบบสมการถดถอย ใช้ข้อมูลผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล ตั้งแต่ปี 2540-2558 ปีงบประมาณก่อนมาตรการภาษี ได้แก่ปี 2540-2554 ปีงบประมาณหลังมาตรการภาษี ได้แก่ปี 2555-2558 ซึ่งสาเหตุที่ใช้ช่วงเวลาในการวิเคราะห์ต่างกันนั้นเนื่องจากการวิเคราะห์ความยืดหยุ่น ในรูปแบบสมการถดถอยนั้นจำเป็นต้องใช้ข้อมูลอย่างน้อย 30 ชุดข้อมูลในการคำนวณ สำหรับข้อมูลใน

การหาความยืดหยุ่นโดยใช้สมการถดถอยใช้ข้อมูลอนุกรมรายปี เนื่องจากไม่สามารถเก็บข้อมูลเป็นรายไตรมาสได้ จึงต้องใช้ข้อมูลรายปี 19 ชุดข้อมูลในการคำนวณ

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 1-30 ที่สังกัดอยู่ในสำนักงานสรรพากรภาค 1-3

6.2 สำนักงานสรรพากรภาค 1-3 กรมสรรพากรได้แบ่งส่วนราชการออกเป็น 12 ภาค โดยสำนักงานสรรพากรภาค 1-3 เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลการจัดเก็บภาษีในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็นสำนักงานสรรพากรพื้นที่ ซึ่งสำนักงานสรรพากรพื้นที่ในความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรภาค 1-3 มีจำนวน 30 พื้นที่ ดังนี้

สำนักงานสรรพากรภาค 1 แบ่งส่วนราชการออกเป็นสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 1-9 แบ่งเป็นสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาจำนวน 15 สาขา รับผิดชอบในพื้นที่เขตพระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย ปทุมวัน พญาไท ราชเทวี ดุสิต บางซื่อ จตุจักร บางเขน ลาดพร้าว และหลักสี่

สำนักงานสรรพากรภาค 2 แบ่งส่วนราชการออกเป็นสำนักงานสรรพากรพื้นที่ 10-21 แบ่งเป็นสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาจำนวน 16 สาขา รับผิดชอบในพื้นที่เขตห้วยขวาง ดินแดง สวนหลวง คลองเตย วัฒนา พระโขนง ประเวศ บางนา บางกะปิ บึงกุ่ม วังทองหลาง มีนบุรี หนองจอก และลาดกระบัง

สำนักงานสรรพากรภาค 3 แบ่งส่วนราชการออกเป็นสำนักงานสรรพากรพื้นที่ 22-30 แบ่งเป็นสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาจำนวน 19 สาขา รับผิดชอบในพื้นที่เขตบางรัก บางคอแหลม ยานนาวา สาทร ดลิ่งชัน บางพลัด หนองแขม บางแค ภาษีเจริญ จองทอง บางขุนเทียน ราษฎร์บูรณะ คลองสาน ธนบุรี บางกอกใหญ่ และบางกอกน้อย

6.3 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ ภาษีที่จัดเก็บจากบุคคลทั่วไป หรือจากหน่วยภาษีที่มีลักษณะพิเศษ ตามที่กฎหมายกำหนดและมีรายได้เกิดขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยปกติจัดเก็บเป็นรายปี รายได้ที่เกิดขึ้นในปีใดๆ ผู้มีรายได้มีหน้าที่ต้องนำไปแสดงรายการตนเองตามแบบแสดงรายการภาษีที่กำหนดภายในเดือนมกราคมถึงมีนาคมของปีถัดไป

6.4 ภาษีเงินได้นิติบุคคล คือ ภาษีที่จัดเก็บจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย หรือบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ กิจการซึ่งดำเนินการเป็นการค้าหรือหากำไร กิจการร่วมค้า มูลนิธิหรือสมาคม และนิติบุคคลที่อธิบดี

กำหนด มีฐานภาษีเงินได้นิติบุคคลโดยทั่วไปได้แก่ฐานกำไรสุทธิ ที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชี 12 เดือน ขึ้นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นรายรอบระยะเวลาบัญชี ภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี

6.5 ภาษีเงินได้รวม ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึง ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล ที่จัดเก็บโดยกรมสรรพากร

6.6 ปีงบประมาณ ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคมของปีหนึ่งถึงวันที่ 30 กันยายนของปีถัดไป โดยให้ปี พ.ศ. ที่ถัดไปนั้นเป็นชื่อสำหรับปีงบประมาณนั้น เช่น ปีงบประมาณ 2557 เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2556 ถึง 30 กันยายน 2557

6.7 ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ หมายถึง ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล ที่จัดเก็บโดยสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตามประมวลรัษฎากร และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในการศึกษาผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ในครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่จัดเก็บในสำนักงานสรรพากรภาค 1-3 เท่านั้น โดยไม่รวมรายได้จากหน่วยงานอื่นที่จัดเก็บ และนำส่งให้

6.8 ภาษีทางตรง ได้แก่ ภาษีที่ เรียกเก็บจากฐานรายได้และทรัพย์สินต่างๆ ของบุคคล หรือองค์กรนิติบุคคล โดยผู้เสียภาษีผลักระภาษีไปให้ผู้อื่น ได้ยก ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีทรัพย์สินต่างๆ จะเรียกเก็บจากรายได้หรือความมั่งคั่ง ของบุคคลหรือองค์กรที่จัดเก็บ

6.9 ภาษีทางอ้อม ได้แก่ภาษีที่เรียกเก็บจากฐานรายจ่ายของบุคคล โดยมีได้พิจารณา ฐานะความมั่นคงของบุคคลซึ่งผู้เสียภาษีสามารถผลักระภาษีไปให้ผู้อื่นได้ง่ายคือ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ อากรแสตมป์ ภาษีศุลกากร และภาษีสรรพสามิต เป็นต้น

6.10 มาตรการภาษี เป็นสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ผู้เสียภาษีประเภทบุคคลธรรมดา และนิติบุคคลได้รับการยกเว้น หรือลดอัตราภาษี ซึ่งมาตรการภาษีเป็นเครื่องมือหนึ่งของรัฐในการกำหนดแนวทาง เป้าหมาย และการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจ

6.11 ช่วงก่อนมาตรการภาษีเงินได้ เป็นช่วงปีก่อนที่รัฐบาลมีนโยบายใช้มาตรการทางภาษี โดยยกเว้นและลดอัตราภาษีเงินได้ทั้งภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ช่วงก่อนมาตรการภาษีเงินได้ หมายถึง ปีงบประมาณตั้งแต่ปี 2551-2554

6.12 ช่วงหลังมาตรการภาษีเงินได้ เป็นช่วงปีหลังจากที่รัฐบาลใช้มาตรการภาษีเงินได้ในการศึกษาครั้งนี้ ช่วงหลังมาตรการภาษีเงินได้ หมายถึง ปีงบประมาณตั้งแต่ปี 2555-2558

6.13 ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี ความหมายของประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีในการศึกษานี้ หมายถึง การจัดเก็บภาษีอากรให้ได้มาก โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด โดยวัดจากอัตราส่วนร้อยละค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีต่อรายรับจากภาษี หากค่าที่ได้มีอัตราที่สูงหมายความว่า มีอัตราส่วนค่าใช้จ่ายสูงเมื่อเทียบกับรายรับภาษี

6.14 ความยืดหยุ่นของภาษีอากร หมายถึง ร้อยละการเปลี่ยนแปลงหรือการตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในรายรับภาษีเงินได้ต่อร้อยละการเปลี่ยนแปลงของรายได้ โดยใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครเป็นตัวแทนรายได้ของกรุงเทพมหานคร ความยืดหยุ่นของภาษีมียุทธศาสตร์ว่าหนึ่งหมายความว่า เมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงไป รายรับภาษียุทธศาสตร์จะเปลี่ยนแปลงไปในสัดส่วนที่มากกว่าการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

6.15 ผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร (GPP) หมายถึง ประกอบด้วยมูลค่าที่ได้จากสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายจากสาขาการผลิตจากภาคเกษตรกรรม และนอกภาคเกษตรกรรมที่ผลิตได้ในขอบเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครในแต่ละปี

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 การวิเคราะห์สัดส่วนและค่าความยืดหยุ่นของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ของสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครที่เปลี่ยนแปลง ในช่วงก่อนมาตรการภาษี และหลังมาตรการภาษี ทำให้ทราบว่ารายรับภาษีเงินได้ช่วงใดมีสามารถในการทำรายรับได้ดีกว่า

7.2 การเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้ของสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในช่วงก่อนมาตรการภาษี และหลังมาตรการภาษี ทำให้ทราบว่ามาตรการลดภาษีเงินได้มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บหรือไม่ อย่างไร

7.3 เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นข้อมูลในการเสนอแนะแก่สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร และกรมสรรพากร ในการกำหนดนโยบายและการวางแผนจัดเก็บภาษีอากรอีกทั้งเป็นข้อมูลในการตัดสินใจในการออกมาตรการภาษีในด้านต่างๆ เพื่อให้เหมาะสมตามสภาวการณ์ปัจจุบันและอนาคตต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร และการศึกษาผลกระทบของมาตรการภาษีต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 ความหมายของภาษีอากร ความหมายของคำว่า “ภาษีอากร” ในทางเศรษฐศาสตร์สามารถแบ่งออกเป็น 2 แนวทางคือ

1.1.1 **แนวทางที่ 1** เป็นแนวทางของการบังคับจัดเก็บ ซึ่งภาษีอากร คือสิ่งที่รัฐบาลบังคับเก็บจากรายกร และนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนร่วม โดยมีได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษีอากร ซึ่งภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บจากประชาชนได้นั้น เป็นการบังคับเก็บจากรายได้ สิ่งของผลประโยชน์ หรือบริการจากผู้เสียภาษีอากร โดยผู้เสียภาษีไม่ได้ประโยชน์จากรัฐบาล เช่น การป้องกันประเทศ และสวัสดิการต่างๆ ทางสังคม

1.1.2 **แนวทางที่ 2** เป็นแนวทางการเคลื่อนย้ายทรัพยากรจากภาคเอกชนไปสู่ภาครัฐ หมายถึง ทรัพยากรที่เคลื่อนย้ายจากภาคเอกชน ไปสู่ภาครัฐ แต่ไม่รวมถึงการกู้ยืมหรือขายสินค้า หรือให้บริการในราคาทุนโดยรัฐบาล ซึ่งเมื่อรัฐบาลเก็บภาษีเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจการของรัฐ ทรัพยากรที่จะมีไว้ใช้ในภาคเอกชนย่อมลดลง ซึ่งมีผลกระทบต่อกรบริโภค การออมและการลงทุนของภาคเอกชนด้วย อธิบายว่า ภาษีอากรคือเงินได้หรือทรัพยากรที่เคลื่อนย้ายจากภาคเอกชนไปสู่ภาครัฐบาล

จากคำนิยามดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับภาษีอากรได้ดังต่อไปนี้

1. ภาษีอากร มีลักษณะเป็นการบังคับเก็บจากประชาชน ในรูปแบบของภาษีทางตรง และภาษีทางอ้อม

2. ภาษีอากร มีการเคลื่อนย้ายทรัพยากรจากภาคเอกชนไปสู่ภาครัฐเพื่อให้รัฐนำไปใช้จ่ายในกิจการของรัฐในการพัฒนาประเทศ

3. ภาษีอากร เป็นเครื่องมือทางการคลังในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และใช้เป็นมาตรการในการกระตุ้นเศรษฐกิจ

4. ภาษีอากร เป็นหน้าที่ของประชาชนตามที่กฎหมายที่ต้องปฏิบัติ โดยไม่มีผลตอบแทนโดยตรงต่อประชาชนผู้เสียภาษีอากร

5. ภาษีอากร อาจไม่ได้เรียกเก็บในรูปแบบของเงินสดเสมอไป

1.2 ความสำคัญของภาษีอากร ภาษีอากรที่จัดเก็บมีความสำคัญในการพัฒนาประเทศนำไปหล่อเลี้ยง และนำไปบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนในประเทศ โดยรายได้ของรัฐบาลมากกว่าร้อยละ 90 เป็นรายได้จากภาษีอากร ภาษีจึงเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญแหล่งหนึ่งในหลาย ๆ ประเทศ โดยมีกรมสรรพากรเป็นหน่วยงานหลักในการจัดเก็บภาษี ซึ่งมีสัดส่วนการจัดเก็บรายได้มากที่สุดคือร้อยละ 70 ของรายได้ทั้งหมดที่จัดเก็บได้ โดยความสำคัญของภาษีอากรมีดังต่อไปนี้

1.2.1 เป็นรายได้ของรัฐบาล รัฐบาลจำเป็นต้องหารายได้เพื่อใช้ในกิจการด้านต่าง ๆ ซึ่งกิจการที่ว่า เป็นกิจการเพื่อส่วนรวมเช่น การสร้างถนน การใช้จ่ายด้านความมั่นคง ด้านการศึกษา เป็นต้น

1.2.2 เป็นเครื่องมือส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งรัฐบาลใช้ภาษีอากรเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น การลดอัตราภาษีอากรเพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายของประชาชน การลดอัตราภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ การยกเว้นการจัดเก็บภาษีของธุรกิจเอกชนที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI: Board of Investment)

1.2.3 เป็นเครื่องมือในการควบคุมการบริโภคของประชาชน ซึ่งรัฐบาลสามารถนำระบบ การจัดเก็บภาษีอากรเพื่อควบคุมการบริโภคของประชาชน เช่น การเรียกเก็บภาษีจากสินค้า ประเภทฟุ่มเฟือยซึ่งมิได้จำเป็นต่อการครองชีพให้สูงทำให้มีราคาแพงเพื่อป้องกันมิให้ประชาชนจับจ่ายใช้สอยเงินฟุ่มเฟือยจนเกินไป เป็นต้น

1.2.4 เป็นเครื่องมือรักษาเสถียรภาพในทางเศรษฐกิจ ในกรณีที่ภาวะเศรษฐกิจไม่ปกติ รัฐบาลจำเป็นต้องมีการรักษาเสถียรภาพของเศรษฐกิจเช่นการกระตุ้นการจ้างงานในยามที่เศรษฐกิจตกต่ำ การป้องกันภาวะเงินเฟ้อด้วยมาตรการทางภาษี เป็นต้น

1.2.5 เพื่อเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้แก่ประชาชน ซึ่งเป็นการกระจายความมั่งคั่งของกลุ่มคนร่ำรวยมาสู่คนยากจน ซึ่งนับว่าเป็นการลดช่องว่างระหว่างกลุ่มคนทั้ง 2 กลุ่มให้น้อยลงเพราะตามหลักการจัดเก็บภาษีนั้น คนร่ำรวยย่อมต้องรับภาระ ภาษีมาก ส่วนคน

ยากจนเสียภาน้อยหรืออาจไม่ต้องเสียเลย นับว่าเป็นการดึงเอารายได้จากคนร่ำรวยมาสู่คนยากจนทางอ้อมวิธีหนึ่ง

1.2.6 เพื่อเป็นเครื่องมือสนองต่อนโยบายของรัฐบาล โดยปกติเมื่อรัฐบาลต้องการเงินเพื่อใช้ในโครงการใหญ่ (Mega Project) ซึ่งต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากรัฐบาลอาจใช้การจัดเก็บภาษีอากรบางชนิดให้มากขึ้นเพื่อนำเงินที่ได้มาทำโครงการให้ได้ตามนโยบายของรัฐ

1.3 หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีที่ดี

นักเศรษฐศาสตร์ชาวสกอตแลนด์ อัดัม สมิท ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับภาษีอากรที่ดีไว้ 4 ประการ ในหนังสือ “The Wealth of Nations” ค.ศ.1776 ได้แก่ หลักความยุติธรรม หลักความแน่นอน หลักความสะดวก และหลักความประหยัด ซึ่งสรุปหลักภาษีอากรที่ดีได้ดังนี้

1.3.1 หลักความยุติธรรม (Equity) ภาษีอากรที่ดีต้องมีการจัดเก็บอย่างยุติธรรม คือ ต้องมีการจัดเก็บอย่างทั่วถึง ความสามารถของผู้เสียภาษี โดยไม่เลือกปฏิบัติ ผู้ที่มีรายได้มากกว่าต้องเสียภาษีมาก ผู้มีรายได้น้อยก็เสียภาน้อย โดยเป็นไปอย่างยุติธรรมตามหลักความยุติธรรม

1.3.2 หลักความแน่นอน (Certainty) ภาษีอากรที่ดีต้องมีความชัดเจน แน่นอนไม่คลุมเครือ โดยรู้ว่าใครจะต้องเสียภาษี เสียเป็นจำนวนเท่าไร ฐานภาษีจากอะไร อัตราใด และต้องเสียอย่างไร ซึ่งต้องระบุข้อความในกฎหมายอย่างชัดเจน ไม่สับสน นอกจากนั้นยังหมายถึงรัฐต้องมีนโยบายที่ชัดเจน แน่นอนในการจัดเก็บภาษี มีการเปลี่ยนแปลงน้อยครั้ง เพื่อเอื้อต่อภาคเอกชนในการวางแผนในการประกอบการของตนเองได้ ซึ่งหากมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายภาษีอยู่บ่อยครั้ง จะทำให้เกิดผลกระทบต่อกรวางแผนของภาคเอกชนได้

1.3.3 หลักความสะดวก (Convenience) ภาษีอากรที่ดี จะต้องมีความสะดวกในการจัดเก็บ ต้องจัดเก็บง่าย ให้ประชาชนผู้เสียภาษีเข้าใจง่าย และสามารถปฏิบัติตามได้ง่าย มีหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บไม่ซับซ้อน ไม่ยุ่งยาก จนทำให้ประชาชนทั่วไปไม่เข้าใจ ตลอดจนแบบฟอร์ม และข้อกำหนดต่างๆ จะต้องง่ายต่อการปฏิบัติตาม

1.3.4 หลักความประหยัด (Economy) ภาษีที่ดีจะต้องประหยัดต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บน้อยที่สุด แต่สามารถเก็บภาษีได้มาก สำหรับค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บนั้น จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายทางสังคมที่จะทำให้บรรลุถึงการจัดเก็บภาษีอากรนั้นๆ ซึ่งค่าใช้จ่ายของสังคมนั้นประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในการจัดเก็บภาษี ค่าใช้จ่ายของผู้เสียภาษีในการที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย และค่าใช้จ่ายอันเกิดจากการบิดเบือนเศรษฐกิจของภาษีอากร(ไตรรัตน์ โภคพลกรณ์ ,2549)

นอกจากหลักภาษีอากรที่ดีที่ อัดัม สมิธ ได้วางเอาไว้แล้ว ปัจจุบันยังมีนักวิชาการด้านภาษีอากรได้ให้ความเห็นว่า หลักภาษีอากรที่ดีจะต้องมีลักษณะเพิ่มเติมดังนี้

1.3.5 หลักความเป็นกลางทางเศรษฐกิจ (Neutrality) หมายถึงลักษณะภาษีอากรที่ดีจะต้องไม่มีความลำเอียงทางเศรษฐกิจ คือไม่แทรกแซงกลไกการทำงานของตลาด โดยภาษีที่ดีจะต้องมุ่งให้เกิดรายได้ต่อรัฐ และปล่อยให้การตัดสินใจทางธุรกิจนั้นเป็นไปตามกลไกตลาด

1.3.6 หลักการใช้นโยบายทางเศรษฐกิจได้ หมายความว่า ลักษณะภาษีที่ดีจะต้องเอื้อต่อการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมนโยบายได้ อาทิเช่น การส่งเสริมด้านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการยกเว้นภาษีสำหรับอุตสาหกรรมแรกเริ่มเพื่อส่งเสริมการลงทุน หรือการลดภาษีให้สำหรับการนำเข้าเครื่องจักร เป็นต้น เพราะการดำเนินนโยบายภาษีอากรนั้นไม่ได้มุ่งแต่หารายได้เข้ารัฐแต่เพียงอย่างเดียว

1.3.7 หลักการยอมรับได้ของสังคม (Acceptability) ในการเก็บภาษีอากรนั้นจะได้อผลหรือไม่ นอกจากขึ้นอยู่กับความพยายามในการจัดเก็บของรัฐแล้ว ยังต้องขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชนในประเทศอีกด้วย เพราะหากประชาชนให้ความร่วมมือในการเสียภาษีเป็นอย่างดีแล้ว การเก็บภาษีก็จะง่ายและเพิ่มขึ้นอีกด้วย ซึ่งภาษีที่ดีจะต้องได้รับการยอมรับของคนในสังคม เพราะถ้าหากสังคมเห็นว่าภาษีนี้นี้มีความเหมาะสมและสมควรจะต้องเสียภาษีนั้น ก็จะได้รับความร่วมมือจากประชาชน หากสังคมไม่ยอมรับและเห็นว่าไม่เหมาะสม ไม่มีความยุติธรรม ก็จะไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน ดังนั้น ภาษีที่ไม่ยอมรับจากสังคม จึงเป็นภาษีที่ดีไม่ได้

1.3.8 หลักการบังคับใช้ได้ (Enforceability) โดยภาษีอากรที่ดีจะต้องเป็นภาษีที่บังคับเก็บได้ หมายความว่าเมื่อนำภาษีนั้นมาใช้แล้ว จะต้องสามารถบังคับเก็บได้

1.3.9 หลักความยืดหยุ่นได้ (Flexibility) ภาษีอากรที่ดีจะต้องสามารถปรับเปลี่ยนตามสภาวะเศรษฐกิจได้ เช่น ในกรณีเกิดเงินเฟ้อราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น รัฐสามารถปรับลดปริมาณเงิน หรือการหมุนเวียนของเงินในตลาดโดยการใช้ภาษีอากร ลักษณะภาษีที่ดีจะต้องมีการปรับตัวให้เก็บภาษีได้มากขึ้นในภาวะเงินเฟ้อ เนื่องจากการเก็บภาษีเป็นการเคลื่อนย้ายทรัพยากรจากภาคเอกชนมายังภาครัฐ เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นภาษีเงินได้ที่เก็บในอัตราก้าวหน้า คนมีรายได้มากจะเสียภาษีมาก คนที่มีรายได้น้อยก็จะเสียภาษีน้อย หรือได้รับยกเว้นภาษี ดังนั้น เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อรายได้ของคนจะเพิ่มขึ้น ทำให้เก็บภาษีได้มากขึ้น และช่วยอุดหนุนอำนาจซื้อของภาคเอกชน ช่วยลดแรงกดดันไม่ทำให้เกิดเงินเฟ้อมากขึ้น หรือในกรณีเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ คนมีรายได้น้อยลง ก็จะเสียภาษีน้อยลง ทำให้มีเม็ดเงินในภาคเอกชนมากขึ้น ทำให้เศรษฐกิจสามารถฟื้นตัวได้ ดังนั้น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จึงถือว่าเป็นภาษีที่ปรับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้โดยอัตโนมัติ (Automatic Stabilizer)

1.3.10 หลักการอำนวยความสะดวก โดยภาษีอากรที่ดีจะต้องก่อให้เกิดรายได้ต่อรัฐมากพอที่จะนำมาใช้จ่ายพัฒนาประเทศ รวมถึงมีฐานภาษีที่กว้าง และสามารถขยายตัวตามภาวะเศรษฐกิจได้ เพื่อในช่วงเวลาที่เศรษฐกิจขยายตัว รัฐจะสามารถมีรายได้มากเพื่อรองรับการขยายตัว โดยไม่จำเป็นต้องเพิ่มอัตราภาษี

1.4 แนวคิดในการจัดเก็บภาษีเงินได้ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล ตามประมวลรัษฎากรเป็นภาษีทางตรงประเภทหนึ่ง ภาษีเงินได้ คือภาษีที่เก็บจากการมีเงินได้ ผู้มีเงินได้ที่ส่วนบุคคลธรรมดาต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แต่ถ้าผู้มีเงินได้เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยทั่วไปภาษีเงินได้มุ่งจัดเก็บภาษีตาม “หลักความสามารถในการเสียภาษี” โดยถือว่า บุคคลที่เงินได้ และกิจการที่มีกำไรสุทธิ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการเสียภาษี ซึ่งสะท้อนถึงสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันด้วย ดังนั้นภาษีเงินได้จึงเป็นภาษีจึงเป็นภาษีที่มีความยุติธรรมกว่าภาษีอื่นๆ และเป็นที่ยอมรับจัดเก็บในหลายๆ ประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้ว จะเก็บภาษีทางตรงได้มากกว่าภาษีทางอ้อม

ภาษีเงินได้ที่จัดเก็บในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Personal Income Tax)
2. ภาษีเงินได้นิติบุคคล (Corporate Income Tax)
3. ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (Petroleum Income Tax)

ในการศึกษาครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะกรณีภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล ที่จัดเก็บจากกรมสรรพากรเท่านั้น

1.4.1 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามประมวลรัษฎากรเป็นภาษีทางตรงประเภทหนึ่งซึ่งมีความสำคัญมากเพราะเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐบาล และเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐบาลในการกระจายรายได้ หรืออาจกล่าวได้ว่า ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นภาษีที่เก็บจากเงินได้ของบุคคลธรรมดานั่นเอง บุคคลธรรมดาผู้มีเงินได้ไม่ว่าประเภทใดชนิดใด ถ้าไม่มีกฎหมายยกเว้นให้แล้วมักอยู่ในข่ายต้องเสียภาษีนี้นี้ด้วย โดยโครงสร้างของกฎหมายภาษีอากรคือ

1) ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ผู้มีเงินได้ที่อยู่ในข่ายเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้น แบ่งได้เป็น 4 ประเภทคือ

- (1) บุคคลธรรมดา
- (2) ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มีใช่นิติบุคคล
- (3) ผู้ถึงแก่ความตาย
- (4) กองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง

2) แหล่งเงินได้ที่ต้องเสียภาษี แหล่งที่มาของเงินได้ ซึ่งแบ่งได้เป็นเงินได้จากแหล่งในประเทศ และนอกประเทศ ดังนี้

(1) กรณีเงินได้เกิดจากแหล่งในประเทศ หมายถึง เงินได้ที่เกิดขึ้น หรือเป็นผลสืบเนื่องจากหน้าที่งาน กิจการ กิจการของนายจ้าง และทรัพย์สินที่ทำในประเทศไทย

(2) กรณีแหล่งเงินได้นอกประเทศไทย หมายถึง เงินได้ที่เกิดขึ้นหรือเป็นผลสืบเนื่องจากหน้าที่งาน กิจการ กิจการของนายจ้าง และทรัพย์สินที่อยู่ในต่างประเทศ

3) เงินได้พึงประเมิน และการหักค่าใช้จ่าย เงินได้พึงประเมิน คือ เงินได้ที่กฎหมายบังคับให้เราต้องเอามาเสียภาษี ดังนั้น เงินได้พึงประเมินคือเงินได้ที่ต้องนำมาคำนวณภาษี ซึ่งเงินได้พึงประเมินที่ต้องนำมาคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แบ่งได้เป็น 8 ประเภท ตามลักษณะของการได้เงินมา ซึ่งในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายกำหนดให้เงินได้แต่ละประเภทสามารถหักค่าใช้จ่ายออกก่อน แล้วจึงนำเงินได้ที่หักค่าใช้จ่ายแล้วทั้งหมดไปหักลดหย่อน เพื่อให้ได้เงินได้สุทธิไปคิดภาษีตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อไป ประเภทของเงินได้พึงประเมินแบ่งได้ดังนี้

(1) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 ได้แก่ รายได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน

(2) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 2 ได้แก่ รายได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้ สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 และ 2 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาร้อยละ 40 ของเงินได้แต่รวมกันแล้วไม่เกิน 60,000 บาท (หมายถึงเงินได้พึงประเมินทั้งสองประเภทรวมกันหักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 40 ไม่เกิน 60,000 บาท ถ้าร้อยละ 40 ของเงินได้ทั้งสองประเภทรวมกันแล้วเกิน 60,000 บาท ให้หักได้แค่ 60,000 บาท)

(3) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 3 ได้แก่ ค่าแห่งคู่วิวoldt ค่าแห่งลิขสิทธิ์ หรือสิทธิอย่างอื่น หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 40 ของค่าแห่งลิขสิทธิ์แต่ไม่เกิน 60,000 บาท

(4) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 ได้แก่ ดอกเบี้ย เงินปันผล ส่วนแบ่งกำไร โบนัส ผลประโยชน์ สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 กฎหมายกำหนดไม่ให้หักค่าใช้จ่าย

(5) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 5 ได้แก่ รายได้หรือประโยชน์อื่น ที่ได้เนื่องจาก การให้เช่าทรัพย์สินให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาตั้งแต่ร้อยละ 15-30

(6) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 6 ได้แก่ เงินได้จากวิชาชีพอิสระ ให้เลือกหักค่าใช้จ่ายได้ 2 วิธี คือให้หักตามความจำเป็นและสมควร และให้หักเป็นการเหมาร้อยละ 30 และ 60

(7) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 7 ได้แก่ เงินได้จากการรับเหมาที่ผู้รับเหมาหักค่าใช้จ่ายได้ 2 วิธี คือให้หักตามความจำเป็นและสมควร และให้หักเป็นการเหมา ร้อยละ 70

(8) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 ได้แก่ เงินได้จากการธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่ง การขายอสังหาริมทรัพย์ หรือการอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในประเภทที่ 1 ถึงประเภทที่ 7 แล้ว เลือกหักค่าใช้จ่ายได้ 2 วิธี คือให้หักตามความจำเป็นและสมควร และให้หักเป็นการเหมาอัตราร้อยละ 40 – 85 (ภาคผนวก ก ตารางที่ ก.2)

5) การหักค่าลดหย่อน เป็นการบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา นอกจากจะนำเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 ถึงประเภทที่ 8 มาหักค่าใช้จ่ายแล้ว ยังสามารถหักค่าลดหย่อนได้อีก ก่อนนำเงินได้ที่เหลือซึ่งเรียกว่า เงินได้สุทธิ ไปคำนวณภาษีตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (รายละเอียดค่าลดหย่อน ดูภาคผนวก ค)

6) อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้น ใช้หลักการจัดเก็บภาษีตามความสามารถในการเสียภาษีของผู้เสียภาษีแต่ละคน เช่นคนที่มีรายได้มากจะเสียภาษีมากกว่าคนที่มียาได้น้อย โดยอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย จะจัดเก็บในอัตราก้าวหน้า (Progressive rate) โดยนำเงินได้พึงประเมินมาหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน จะได้เงินได้สุทธิและนำมาคำนวณภาษีตามอัตราที่กำหนด (ตารางที่ 2.1)

ตารางที่ 2.1 อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา อัตราภาษี ปีภาษี 2551 -2555

หน่วย : บาท				
ขั้นเงินได้สุทธิตั้งแต่	เงินได้สุทธิสูงสุด	อัตราภาษี	ภาษีในแต่ละขั้นเงินได้	ภาษีสะสมสูงสุดของขั้น
ของแต่ละขั้น				
0-100,000	100,000.00	5.00	ยกเว้น	-
100,001-150,000	50,000.00	10.00	ยกเว้น	-
150,001-500,000	350,000.00	10.00	35,000.00	35,000.00
500,001-1,000,000	500,000.00	20.00	100,000.00	135,000.00
500,001 – 1,000,000	500,000.00	20.00	100,000.00	135,000.00
1,000,001 – 4,000,000	3,000,000.00	30.00	900,000.00	1,035,000.00
4,000,001 ขึ้นไป		37.00		

ที่มา : กรมสรรพากร

1.4.2. **ภาษีเงินได้นิติบุคคล** เป็นภาษีทางตรง จัดเก็บจากเงินได้ของบริษัท หรือ ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย และกฎหมายต่างประเทศ

1) ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้

- (1) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย
- (2) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ
- (3) กิจการซึ่งดำเนินการเป็นทางค้า หรือหากำไร
- (4) กิจการร่วมค้า (Joint Venture) ได้แก่ กิจการที่ดำเนินการร่วมกัน

เป็นทางค้าหรือหากำไร

- (5) มูลนิธิหรือสมาคมที่ประกอบกิจการซึ่งมีรายได้

- (6) นิติบุคคลที่อธิบดีกำหนดโดยอนุวัติรัฐมนตรีและประกาศในราช

กิจจานุเบกษาให้เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามประมวลรัษฎากร

2) นิติบุคคลที่ไม่ต้องเสียภาษีเงินได้

(1) นิติบุคคลอื่นๆ นอกจากที่กล่าวในข้างต้น เช่น กระทรวง ทบวง กรม องค์การ ของรัฐบาล วัด หอการค้าจังหวัด พรรคการเมือง เป็นต้น

- (2) นิติบุคคลที่ได้รับการยกเว้นตามบทบัญญัติของกฎหมายต่างๆ

3) **ฐานภาษีของภาษีเงินได้นิติบุคคล** ภาษีเงินได้นิติบุคคลคำนวณจากเงินได้ที่ใช้เป็นหลักฐานในการคำนวณภาษี ฐานด้วยอัตราภาษีตามที่กำหนด ดังนั้น เงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล หรือฐานภาษีเงินได้นิติบุคคลนั้น โดยทั่วไปได้แก่ กำไรสุทธิที่คำนวณตามเงื่อนไขที่กำหนด แต่เพื่อความเป็นธรรมและอุดช่องโหว่ในการจัดเก็บภาษีเงินได้ จึงได้มีการบัญญัติการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากเงินได้ หรือฐานภาษีที่แตกต่างกัน คือ คำนวณจากฐานกำไรสุทธิ ยอดรายได้ก่อนหักรายได้ เงินได้ที่จ่ายจากหรือในประเทศไทย และการจำหน่ายเงินกำไรออกไปจากประเทศไทย

4) บัญชีอัตราภาษีเงินได้

- 1) ภาษีจากกำไรสุทธิของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลร้อยละ 30

- 2) ภาษีตามมาตรา 70 นอกจากที่ระบุไว้ในข้อ 3 ร้อยละ 15

3) ภาษีตามมาตรา 70 เฉพาะกรณีการจ่ายเงินได้พึงประเมินมาตรา 40(4)(ข) ร้อยละ 10

- 4) ภาษีตามมาตรา 70 ทวิ ร้อยละ 10

- 5) ภาษีจากรายได้ก่อนหักรายจ่ายใดๆ ของมูลนิธิหรือสมาคมที่

ประกอบกิจการซึ่งมีรายได้อันมิใช่รายได้ตามมาตรา 65 ทวิ (13) ร้อยละ 10

1.5 มาตรการด้านภาษี นอกจากรัฐจะเก็บภาษีอากรมาเพื่อเป็นรายได้แล้ว รัฐยังใช้การจัดเก็บภาษีเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจ โดยการใช้นโยบายด้านภาษีต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจ และให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศ โดยวัตถุประสงค์ของมาตรการภาษีมียุทธศาสตร์หลายประการ อาทิเช่น มาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นระบบเศรษฐกิจ โดยการยกเว้นหรือปรับลดอัตราภาษี มาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นการลงทุนจากในประเทศและต่างประเทศ โดยการให้หักค่าสึกหรอและค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินได้ในอัตราเร่งการหักค่าใช้จ่ายทางภาษีได้มากกว่า 1 เท่า และมาตรการภาษีเพื่อบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้เสียภาษี โดยเพิ่มค่าลดหย่อนหรือเพิ่มอัตรากำไรจ่ายในทางภาษีอากร เป็นต้น

1.5.1 มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในปีภาษี 2556-2557 รัฐบาลมีนโยบายยกเว้น และลดอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา 2556-2557 โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการปรับโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาใหม่ จากอัตราเงินได้ 5 ขั้นอัตรา เป็น 7 ขั้นอัตราในปี 2556 เพื่อสร้างความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ และปิดช่องโหว่ในการหลีกเลี่ยงภาษี ซึ่งอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้เปลี่ยนแปลง ดังนี้

ตารางที่ 2.2 อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับปีภาษี 2556 และ 2557

หน่วย : บาท

ขั้นเงินได้สุทธิตั้งแต่	ช่วงเงินได้สุทธิสูงสุดของแต่ละขั้น	อัตราร้อยละ	ภาษีแต่ละขั้นเงินได้สุทธิ	ภาษีสะสมสูงสุดของแต่ละขั้น
1-150,000	150,000.00	ได้รับยกเว้น	-	-
150,001 – 300,000	150,000.00	5.00	7,500	7,500
300,001 – 500,000	200,000.00	10.00	20,000	27,500
500,001 – 750,000	250,000.00	15.00	37,500	65,000
750,001 – 1,000,000	250,000.00	20.00	50,000	115,000
1,000,001 – 2,000,000	1,000,000.00	25.00	250,000	365,000
2,000,001 – 4,000,000	2,000,000.00	30.00	600,000	965,000

ที่มา : กรมสรรพากร

1.5.2 มาตรการภาษีเงินได้นิติบุคคล ในปีภาษี 2556-2557 อัตราการเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล จัดเก็บในอัตราร้อยละ 30 กรณีเป็นนิติบุคคลทั่วไป โดยแบ่งผู้ประกอบการเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ประกอบการทั่วไป โดยมีทุนจดทะเบียน 5 ล้านบาทขึ้นไป และมีรายได้รวม 30 ล้านบาท

ขึ้นไป และกลุ่มผู้ประกอบการสำหรับกรณีเป็นนิติบุคคลที่เข้าข่ายเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) คือมีทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วไม่เกิน 5 ล้านบาท และมีรายได้ไม่เกิน 30 ล้านบาท ต่อมารัฐบาลมีนโยบายยกเว้น และลดอัตราภาษีเงินได้ทั้งภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล ในปี 2555-2557 ทำให้อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลทั้งกลุ่มผู้ประกอบการทั่วไป และกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ปรับลดลงดังนี้

ตารางที่ 2.3 อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลปี 2555 – 2557

ประเภทนิติบุคคล	รอบบัญชีปี 2555		รอบบัญชีปี 2556		รอบบัญชีปี 2557	
	กำไรสุทธิ	อัตราภาษี (ร้อยละ)	กำไรสุทธิ	อัตราภาษี (ร้อยละ)	กำไรสุทธิ	อัตราภาษี (ร้อยละ)
1.กรณีทั่วไป	ทั้งจำนวน	23	ทั้งจำนวน	23	ทั้งจำนวน	23
2.กรณีลดอัตราภาษี บริษัทจดทะเบียน 2.1 ในตลาดหลักทรัพย์	ทั้งจำนวน	23	ทั้งจำนวน	20	ทั้งจำนวน	20
2.2 SMEs นิติบุคคลที่ ทุนชำระแล้วไม่เกิน 30 ล้าน รายได้ไม่เกิน 5 ล้านบาท	150,000-0 เกิน1,000,000.00-150,000 ขึ้นไป 1,000,000	ยกเว้น 15 23	300,000-0 เกิน1,000,000-300,000 ขึ้นไป 1,000,000	ยกเว้น 15 20	300,000-0 เกิน1,000,000-300,000 ขึ้นไป 1,000,000	ยกเว้น 15 20

ที่มา : กรมสรรพากร

1.6 แนวคิดการวัดประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี

การจัดเก็บภาษี เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่รัฐบาลในทุกๆ ประเทศนำมาเพื่อสร้างสร้างได้ และนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ หากประเทศใดมีการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพ นั่นหมายถึงการมีประสิทธิภาพด้านการผลิตโดยรวมของประเทศด้วย (ไตรรัตน์ โภคพลากรณ์, 2549) เพราะนอกจากการจัดเก็บภาษีเพื่อนำไปเป็นรายได้ รายจ่ายแล้ว รัฐยังใช้ระบบภาษีในการใช้นโยบายการคลังที่สำคัญ ในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจ โดยรัฐจะต้องมีบทบาทในการวางนโยบาย ผ่านการจัดเก็บภาษีจากประชาชนและภาคเอกชนต่างๆ ซึ่งหากรัฐสามารถจัดเก็บภาษีได้มากขึ้น หมายถึงรัฐสามารถนำทรัพยากรจากภาคเอกชนเคลื่อนย้ายมาสู่ภาครัฐได้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ประสิทธิภาพในการผลิตของประเทศก็จะลดลงไปด้วย สำหรับเกณฑ์ที่ใช้วัดประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีมียู่ 3 เกณฑ์ได้แก่

1.6.1 เกณฑ์ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษี (Cost of Collection) ตามหลักของภาษีอากรที่ดีนั้น จะต้องมียกเว้นในการประหยัด นั่นคือ มีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บต่ำ ซึ่งหากสามารถจัดเก็บภาษีได้มาก แต่มีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บมาก เมื่อนำมาพิจารณาแล้ว จะทำให้มีรายได้สุทธิจากการจัดเก็บภาษีลดลง ดังนั้น การมีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บสูง ย่อมไม่เป็นผลดีต่อการจัดเก็บ เนื่องจากค่าใช้จ่ายที่สูงโดยไม่จำเป็นจะเป็นภาระแก่ประชาชนและภาคเอกชน โดยเมื่อประชาชนหรือภาคเอกชนเสียภาษีมากขึ้นเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษี ก็จะส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าในตลาด ทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้นเกิดภาวะเงินเฟ้อ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย และการจัดเก็บภาษีเป็นการเคลื่อนย้ายทรัพยากรจากภาคเอกชนไปยังภาครัฐ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการผลิตโดยรวมของประเทศลดลงไปด้วย ดังนั้น การวัดประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีโดยใช้เกณฑ์ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษี จะใช้อัตราส่วนรายรับจากภาษีเงินได้ที่จัดเก็บได้จริงเปรียบเทียบกับต้นทุนในการจัดเก็บภาษี ซึ่งจะใช้ต้นทุนรวมในการจัดเก็บภาษีทุกประเภทของกรมสรรพากรเป็นตัววัด เนื่องจากไม่สามารถแยกต้นทุนได้ว่าเป็นต้นทุนที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีประเภทใด ดังนั้น ต้นทุนรวมก็คืองบประมาณรายจ่ายทั้งหมดของกรมสรรพากร (ชาอุชัย อ่อนนุ่ม, 2543) จึงใช้ค่าใช้จ่ายเปรียบเทียบกับรายได้ในการจัดเก็บ 100 บาท ซึ่งแสดงด้วยสมการดังนี้

อัตราส่วนค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บต่อรายรับจากภาษี

$$R = (TC / TP) \times 100$$

โดยที่ R คือ อัตราส่วนรายรับจากภาษีต่อรายจ่ายในการจัดเก็บ
 TC “ งบประมาณรายจ่ายปีที่ 1,2,...,N
 TP “ รายได้ภาษีอากรทั้งหมด

1.6.2 ค่าใช้จ่ายของผู้เสียภาษีในการปฏิบัติตามกฎหมาย (Compliance cost)

หลักภาษีที่ดีและมีประสิทธิภาพสูง ควรเป็นภาษีที่ผู้เสียภาษีเสียค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามกฎหมายต่ำ นั่นคือ ภาษีที่มีประสิทธิภาพควรเป็นภาษีที่ง่ายในการปฏิบัติ และง่ายต่อการทำความเข้าใจ หากระบบการจัดเก็บภาษีมีความยุ่งยาก อาจจะทำให้ผู้เสียภาษีต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงขึ้น เช่น ต้องว่าจ้างบุคคลหรือนิติบุคคลที่รับจ้างทำบัญชีเพิ่ม ส่งผลให้ผู้เสียภาษียมีต้นทุนเพิ่มขึ้น ราคาสินค้าก็จะสูงขึ้น

1.6.3 พิจารณาจากรายได้ที่จัดเก็บได้จริงกับรายได้ที่ควรได้รับ (Actual yields VS potential yields) เป็นการเปรียบเทียบระหว่างรายได้ที่มีการจัดเก็บในระยะเวลาหนึ่ง กับรายได้ที่ควรจะจัดเก็บได้ หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยต้องมีการประมาณการยอดรายได้ภาษีไว้ก่อน แล้วนำมาเปรียบเทียบในลักษณะอัตราส่วนร้อยละ สำหรับวิธีการนี้จึงมีสูตรในการพิจารณาเรื่องประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี ดังนี้

$$\text{ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี} = \frac{\text{ภาษีที่เก็บได้จริง} \times 100}{\text{ภาษีที่ควรจะจัดเก็บได้}}$$

1.7 ดัชนีที่ใช้เป็นเครื่องมือวัดผลงานของภาษี ดัชนีที่ใช้เป็นเครื่องมือวัดผลงานของภาษีอากร สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ (จงรัก ระรวยทรง, 2527, 101-103)

1.7.1 **ดัชนีสถิต** (Static Index) ได้แก่สัดส่วนของภาษีอากร ซึ่งคำนวณจากรายรับภาษีอากรรวม หรือรายรับภาษีอากรรายประเภท เทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ณ ราคาปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของส่วนประกอบในโครงสร้างของระบบภาษีอากรว่ามีการเคลื่อนไหวในลักษณะใด และเป็นผลมาจากภาษีใด สามารถเขียนในรูปของสมการได้ดังนี้ (ประไพ เหมมั่น, 2543, 10)

	TP	=	T / GDP
โดยที่	TP	คือ	สัดส่วนภาษีอากร
	T	“	รายรับภาษีอากร
	GDP	“	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ณ ราคาปัจจุบัน

ในการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนภาษีอากร อาจเกิดจากนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐ หรือภาวะเศรษฐกิจของประเทศ สัดส่วนภาษีอากรจึงบอกได้แก่ผลรวมของการเปลี่ยนแปลงรายรับภาษีอากร แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าการเปลี่ยนแปลงนั้น มาจากลักษณะเศรษฐกิจการเมือง หรือสังคม หรือมาจากความพยายามในการจัดเก็บภาษีของรัฐ ดังนั้น สัดส่วนภาษีอากรประกอบด้วย 2 ส่วน (สุรัตน์ ศรีสุวรรณไพฑ, 2527, 75-76) ได้แก่

1) สมรรถวิสัยในการเก็บภาษี (Taxable Capacity) คือ จิตความสามารถในการจัดเก็บภาษี และการเสียภาษีของหน่วยเศรษฐกิจ ซึ่งมีปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดสมรรถวิสัยในการเก็บภาษี คือ ปัจจัยที่ 1 ขั้นของการพัฒนา (Stage of Development) ยิ่งพัฒนามาก จิตความสามารถก็ยิ่งมากขึ้น ปัจจัยที่ 2 ขนาดของการค้าระหว่างประเทศ (Size of Foreign Trade) หรือระดับของการเปิดประเทศ (Degree of Openness) ยิ่งมีการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น จิตความสามารถก็ยิ่งมากขึ้น และปัจจัยที่ 3 รายได้ประชาชาติที่เพิ่มขึ้น

2) ความพยายามในการจัดเก็บภาษีอากร (Tax Effort) เป็นความพยายามของรัฐบาลในการบริหารการจัดเก็บให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งหาได้จากการเปรียบเทียบสัดส่วนภาษีอากรที่จัดเก็บได้จริง (Actual Tax Ratio) กับสัดส่วนภาษีที่คาดการณ์หรือพยากรณ์ไว้ (Estimated or Predicted Tax Ratio) ซึ่งอัตราส่วนนี้จะเป็นสิ่งที่ใช้วัดจิตความสามารถในการ

จัดเก็บภาษีของประเทศนั้นๆ หรือเป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความพยายามในการจัดเก็บภาษี ซึ่งเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

	E	=	$(T/Y) / (T^{\wedge}/Y)$
โดยที่	E	คือ	ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี
	T	“	รายรับภาษีอากรที่จัดเก็บได้จริง
	Y	“	รายได้ประชาชาติ
	T/Y	“	สัดส่วนของภาษีอากรที่จัดเก็บได้จริง
	$T^{\wedge}/Y$	“	ประมาณการสัดส่วนของภาษีอากร

1.7.2 ดัชนีพลวัต (Dynamic Index) เป็นดัชนีที่ใช้วัดผลงานของภาษีอากรในการหารายรับของระบบภาษี หรือวัดการเปลี่ยนแปลงในรายรับภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติ ซึ่งในแต่ละปีที่รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น รายรับภาษีอากรก็มักจะเพิ่มขึ้นไปด้วย ซึ่งรายรับภาษีอากรที่เพิ่มขึ้นจะมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงใน 2 ส่วน (รังสรรค์ ชนะพรพันธ์, 2529, 3-4) ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ (Automatic Response) รายรับภาษีอากร อาจเปลี่ยนแปลงตามภาวะเศรษฐกิจ โดยแม้ว่ารัฐบาลอาจจะไม่ได้ใช้มาตรการ หรือนโยบายด้านทางภาษีอากรเลยก็ตาม และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการปรับเปลี่ยนมาตรการทางภาษีอากรของรัฐบาล (Discretionary Response) เป็นการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดในการจัดเก็บภาษีอากร เช่น การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี ฐานภาษี ค่าใช้จ่าย หรือค่าลดหย่อน เป็นต้น ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงของรายรับภาษีอากร จึงประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ การเปลี่ยนแปลงหรือการปรับตัวอัตโนมัติของรายรับภาษีอากรจากโครงสร้างและลักษณะของภาษี และการเปลี่ยนแปลงรายรับภาษีอากรจากการเปลี่ยนแปลงมาตรการภาษี ดังสมการต่อไปนี้

	ΔT	=	$\Delta T_A + \Delta T_D$
โดยที่	ΔT	คือ	การเปลี่ยนแปลงรายรับจากภาษีอากรโดยรวม
	ΔT_A	“	การเปลี่ยนแปลงรายรับจากภาษีอากรโดยอัตโนมัติ
	ΔT_D	“	การเปลี่ยนแปลงรายรับจากภาษีอากร ที่เกิดจากการปรับเปลี่ยนมาตรการทางภาษี

จากส่วนประกอบดังกล่าวข้างต้น สามารถวิเคราะห์บทบาทของภาษีอากรได้ทั้งในด้านความสามารถของภาษีในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้โดยอัตโนมัติ โดยพิจารณาจากความลอยตัวของภาษีอากร และในด้านความสามารถของภาษีในการหารายรับภาษี

อากร โดยพิจารณาจากความยืดหยุ่นของภาษีอากร โดยการนำรายรับภาษีอากรมาจัดผลกระทบของมาตรการภาษีออกไป (ไครตี ไชยรบ, 2551, 41) ดังนี้

1) ความลอยตัวของภาษีอากรต่อรายได้ (Tax to Income Buoyancy) เป็นดัชนีที่ใช้วัดการตอบสนองโดยรวมของภาษีอากร ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ประชาชาติ เป็นการวัดการเปลี่ยนแปลงโดยอัตโนมัติ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากผลของมาตรการของภาษีอากรคือ

$$\text{ความลอยตัวของภาษี} = \frac{\text{ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของรายรับภาษีอากรโดยรวม}}{\text{ร้อยละการเปลี่ยนแปลงในรายได้ประชาชาติ}}$$

ความลอยตัวของภาษี > 1 หมายความว่า เมื่อรายได้ประชาชาติสูงขึ้นร้อยละ 1 รายรับภาษีอากรจะเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่มากกว่าร้อยละ 1

ความลอยตัวของภาษี < 1 หมายความว่า เมื่อรายได้ประชาชาติสูงขึ้นร้อยละ 1 รายรับภาษีอากรจะเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่ต่ำกว่าร้อยละ 1

2) ความยืดหยุ่นของภาษีอากรต่อรายได้ (Tax to Income Elasticity) เป็นดัชนีที่ใช้วัดการตอบสนองโดยอัตโนมัติของภาษีอากร ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ประชาชาติ เป็นการวัดการเปลี่ยนแปลงรายรับภาษีอากรที่จัดผลของมาตรการภาษีแล้ว คือ

$$\text{ความยืดหยุ่นของภาษี} = \frac{\text{ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของรายรับภาษีอากรโดยอัตโนมัติ}}{\text{ร้อยละการเปลี่ยนแปลงในรายได้ประชาชาติ}}$$

ความยืดหยุ่นของภาษี > 1 หมายความว่า เมื่อรายได้ประชาชาติสูงขึ้นร้อยละ 1 รายรับภาษีอากรจะเพิ่มขึ้น โดยอัตโนมัติในสัดส่วนที่มากกว่าร้อยละ 1

ความลอยตัวของภาษี < 1 หมายความว่า เมื่อรายได้ประชาชาติสูงขึ้นร้อยละ 1 รายรับภาษีอากรจะเพิ่มขึ้น โดยอัตโนมัติในสัดส่วนที่ต่ำกว่าร้อยละ 1

การหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีอากรจะต้องจัดผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงมาตรการภาษีอากร ออกจากข้อมูลรายรับภาษีอากรเสียก่อน ซึ่งมาตรการภาษีอากร ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในกฎหมายในการจัดเก็บภาษี เช่น การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี ฐานภาษี รวมถึงการเปลี่ยนแปลงค่าลดหย่อน การหักค่าใช้จ่ายต่างๆ และการเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดเก็บภาษี หรือการบริหารภาษีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านภาษีอากรอย่างชัดเจน โดยวิธีการจัดผลกระทบจากมาตรการภาษีนิยมใช้ 3 วิธีคือ (นพคุณ ฉัตราคม, 2535, 62-65)

1. วิธี Constant Rate Structure เป็นวิธีคำนวณหาอนุกรมเวลาของภาษีที่มีอัตราของภาษีคงที่ แสดงถึงรายรับภาษีอากรโดยสมมติว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงในมาตรการภาษีที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา

$$\begin{aligned} T(t) &= \text{รายรับภาษีอากรในปีที่ } t \\ Y(t) &= \text{รายได้ประชาชาติในปีที่ } t \\ r &= \text{Reference Year อาจจะใช้ปีแรกหรือปีสุดท้ายของการศึกษา} \\ t(r) &= T(r) / Y(r) \text{ คืออัตราภาษีในปีที่เป็น Reference Year} \end{aligned}$$

ดังนั้น $T(r) = t(r) \times Y(r)$

รายรับภาษีอากรในปีที่ t ภายใต้อัตราภาษีของ Reference Year คือ

$$\hat{T}(t) = t(r) \times Y(t) \text{ คือ รายรับภาษีอากรอัตราอัตโนมัติ}$$

นำ $\hat{T}(t)$ มาหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีต่อรายได้ประชาชาติ ดังสมการ

$$\log \hat{T}(t) = \log a + b \log Y(t)$$

โดยที่

$$\begin{aligned} \hat{T}(t) &\text{ คือ รายรับภาษีอากรโดยอัตโนมัติในปีที่ } t \\ Y(t) &\text{ “ รายได้ประชาชาติในปีที่ } t \\ \log a &\text{ “ ค่าคงที่} \\ b &\text{ “ ค่าความยืดหยุ่นของภาษีต่อรายได้ประชาชาติ} \end{aligned}$$

ซึ่งวิธีนี้เหมาะกับข้อมูลพื้นฐานภาษีและอัตราภาษีมีความสมบูรณ์ ไม่ซับซ้อน มีหลายอัตรา เช่น ภาษีการค้า ภาษีศุลกากร เนื่องจากเป็นการหาอัตราถ่วงเฉลี่ยของอัตราภาษีของปีต่างๆ ของช่วงเวลาที่ทำการศึกษาทุกปี

2. วิธี Dummy Variable เป็นวิธีการจัดผลกระทบของมาตรการภาษีออกจากรายรับภาษี ในรูปแบบสมการถดถอยโดยใช้ตัวแปรหุ่น แสดงถึงการปรับเปลี่ยนมาตรการภาษีตัวแปรหุ่นหนึ่งตัว จะแสดงถึงการปรับมาตรการหนึ่งครั้ง ซึ่งการประมาณการสมการและการปรับข้อมูลรายรับภาษีจะเกิดขึ้นพร้อมกัน ดังนี้

$$\log T(t) = \log a + b \log Y(t) + c \log D(t)$$

โดยที่

$$\begin{aligned} T(t) &\text{ คือ รายรับภาษีอากรในปีที่ } t \\ Y(t) &\text{ “ รายได้ประชาชาติในปีที่ } t \\ \log a &\text{ “ ค่าคงที่} \\ b &\text{ “ ค่าความยืดหยุ่นของภาษีต่อรายได้ประชาชาติ} \\ c &\text{ “ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่น} \\ D(t) &\text{ “ ตัวแปรหุ่น (ใช้ 0 แทนปีที่ไม่มีการใช้มาตรการภาษี และใช้} \end{aligned}$$

1 แทนปีที่มีการใช้มาตรการภาษี)

วิธีนี้เหมาะกับกรณีที่ไม่ทราบข้อมูลที่ชัดเจนของการเปลี่ยนแปลงรายรับเมื่อมีการใช้มาตรการภาษี

3. วิธี Proportional Adjustment เป็นการขจัดผลกระทบของมาตรการภาษีออกจากข้อมูลรายรับภาษี โดยมีวิธีการขจัดผลกระทบ 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ประมาณผลกระทบต่อรายรับภาษีจากการเปลี่ยนแปลงมาตรการภาษีก่อนที่จะมีการใช้มาตรการภาษี และนำมาหักออกจากรายรับภาษีจริงในแต่ละปี โดยกำหนดให้

$$\begin{aligned}
 T_t = T_1, T_2, T_3, \dots, T_n &= \text{รายรับภาษีอากรที่จัดเก็บได้ในปีที่ } 1, 2, 3, \dots, n \\
 D_1, D_2, D_3, \dots, D_n &= \text{ผลกระทบจากการใช้มาตรการภาษีอากรในปีที่} \\
 & \quad 1, 2, 3, \dots, n \\
 T_{ij} &= \text{รายรับภาษีอากรจริงในปีที่ } j \text{ ซึ่งปรับตามโครงสร้าง} \\
 & \quad \text{ภาษีอากรที่มีอยู่ในปีที่ } i \text{ (Automatic Tax Revenue)} \\
 J &= 1, 2, 3, \dots, n
 \end{aligned}$$

ถ้าเริ่มใช้มาตรการภาษีในปีที่ 2 การปรับข้อมูลรายรับภาษีอากรโดยการขจัดผลของมาตรการภาษีออกจากรายรับภาษีอากรในปีนั้น คือ

$$\begin{aligned}
 T_{11} &= T_1 - D_1 = T_1 \\
 T_{12} &= T_2 - D_2 \\
 T_{23} &= T_3 - D_3 \\
 & \vdots \\
 & \vdots \\
 T_{n-1,n} &= T_n - D_n
 \end{aligned}$$

ขั้นตอนที่ 2 นำอนุกรมรายรับภาษีที่ปรับปรุงแล้ว มาปรับอีกครั้ง เนื่องจากมาตรการภาษีในปีใดๆ จะส่งผลกระทบต่อรายรับภาษีอากรในปีต่อไปด้วย จึงจะได้อนุกรมภาษีในขั้นสุดท้าย ซึ่งได้ขจัดผลของการเปลี่ยนแปลงมาตรการภาษีของปีนั้น และปีต่างๆ ก่อนหน้านั้นแล้ว

$$\begin{aligned} \text{โดยกำหนดให้} \quad T_{11} &= T_1 \\ T_{12} &= T_2 - D_2 \\ T_{13} &= (T_3 - D_3) \times (T_2 - D_2) = T_{23} \times (T_{12} / T_2) \end{aligned}$$

$$T_{1n} = (T_{n-1.n}) \times (T_{n-2.n-1} / T_{n-1}) \dots (T_{23} / T_3) \times (T_{12} / T_2)$$

วิธีนี้ใช้ในกรณีข้อมูลไม่สามารถใช้วิธี Constant Rate Structure หรือ Dummy Variable โดยใช้วิธีนี้ได้ถึงแม้ว่าโครงสร้างจะซับซ้อน หรือมีการเปลี่ยนแปลงมาตรการภาษีหลายครั้ง

โดยแนวคิดการใช้รูปแบบสมการภาษี เพื่อใช้ในการหาค่าความลอยตัวของภาษีต่อรายได้ประชาชาติ และความยืดหยุ่นของภาษีต่อรายได้ประชาชาติ ได้ริเริ่มมาจากนักเศรษฐศาสตร์ในสังกัดกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary) ซึ่งใช้วิธีการศึกษาโดยกำหนดสมการ แบบ Double Logarithmic Function โดยทั่วไปมี 2 รูปแบบ คือ

1. Traditional Tax to Income Buoyancy and Elasticity การหาค่าความลอยตัวและความยืดหยุ่นของภาษี โดยการสร้างสมการภาษีอากรแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายรับภาษีอากรกับรายได้ประชาชาติ โดยมีลักษณะสมการดังนี้

$$\log T = \log a + b \log \text{GDP}$$

โดยที่

T คือ รายรับภาษี

GDP “ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาปัจจุบัน

log a “ ค่าคงที่

b “ ค่าความลอยตัวของภาษีต่อรายได้ประชาชาติ

2. Partition Tax to Income Buoyancy and Elasticity การหาค่าความลอยตัวและความยืดหยุ่นของภาษีอากร ผ่านการสร้างสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายรับภาษีอากรกับฐานภาษี และความสัมพันธ์ระหว่างฐานภาษีกับรายได้ประชาชาติ โดยมีลักษณะสมการดังนี้

$$\begin{aligned} \log T &= \log a + b \log B \\ \log B &= \log c + d \log \text{GDP} \end{aligned}$$

โดยที่

T คือ รายรับภาษี

B “ ฐานภาษี

GDP “ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

log a และ log c “ ค่าคงที่

โดยที่	b	“	ค่าความลอยตัวของรายรับภาษีต่อฐานภาษี
	d	“	ค่าความลอยตัวของฐานภาษีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ
	$e = b \times d$	“	ค่าความลอยตัวของภาษี

การประเมินภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคลในแต่ละปี เป็นการประเมินจากเงินได้ของปีก่อนหน้าปีการประเมินภาษีนั่น จึงทำให้มีความล่าช้าในช่วงเวลา (Time lag) 1 ปี ดังนั้น ในการศึกษาจึงใช้ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของปีที่แล้ว นำมาเป็นฐานในการคำนวณเพื่อเสียภาษีในปีถัดมา

2.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นุชรี ปลั่งเบื่อง (2534) ได้ศึกษา “ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้ในประเทศไทย” พบว่า ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของรายได้ซึ่งใช้เป็นฐานภาษีนั้นเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละของการเปลี่ยนแปลงในรายรับจากการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทุกๆ เขต และพบว่า ประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีของเจ้าหน้าที่ได้เพิ่มสูงขึ้น เห็นได้จาก พ.ศ. 2504 เจ้าหน้าที่ 1 คน สามารถจัดเก็บภาษีสรรพากรได้ 0.47 ล้านบาท เทียบกับ พ.ศ.2532 เจ้าหน้าที่ 1 คน สามารถจัดเก็บภาษีอากรได้เพิ่มสูงขึ้น 14.32 ล้านบาท และผลการพิจารณาประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี โดยพิจารณาจากรายจ่ายที่ใช้ในการจัดเก็บ พบว่า ปี พ.ศ.2504 มีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีสรรพากรจำนวน 2.48 บาท ในการจัดเก็บภาษีทั้งหมดได้ 100 บาท ซึ่งสูงกว่ารายจ่ายที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีปี พ.ศ.2532 ที่เสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ 0.53 บาท จากรายได้ในการจัดเก็บภาษีจำนวนเดียวกัน และพบว่าภาษีเงินได้มีการเปลี่ยนแปลงเมื่อมีการใช้มาตรการภาษี กล่าวคือ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีใหม่ จะมีผลทำให้รายรับจากการจัดเก็บภาษีเงินได้เพิ่มขึ้น ในขณะที่ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงช่วงชั้นเงินได้ที่ใช้ในการคำนวณภาษี จะมีผลทำให้รายรับจากการจัดเก็บภาษีเงินได้ลดลง

วรพิทย์ มีมาก (2544) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติการของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล ทั้งในด้านการสร้างรายได้และการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยใช้ดัชนีค่าความลอยตัวและความยืดหยุ่นของภาษี ใช้แบบจำลองในการประมาณค่าความลอยตัวและค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคลแบบ Partirion tax model พิจารณาความลอยตัวและความยืดหยุ่นของภาษีที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงฐานภาษี และความยืดหยุ่นของฐานภาษีที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบการวิเคราะห์ถดถอยและ Prais-Winsten Estimates ใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี 2521-2540 ผลการวิเคราะห์พบว่า 1.ความลอยตัวและความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในทุก

ช่วงเวลามีค่ามากกว่าหนึ่ง แสดงว่าภาษีประเภทนี้มีความสามารถในการสร้างรายได้และการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับดี 2. ความลอยตัวและความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้นิติบุคคลในระยะยาวมีค่ามากกว่าหนึ่ง แสดงว่าภาษีประเภทนี้ มีความสามารถในการสร้างรายได้และเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับดี แต่จะมีประสิทธิภาพในช่วงแรก มากกว่าช่วงหลัง 3. ความแตกต่างระหว่างความลอยตัวและความยืดหยุ่นของภาษีแต่ละประเภท มีค่อนข้างน้อย แสดงว่า การใช้มาตรการภาษีของรัฐบาลยังไม่มีประสิทธิภาพมากเพียงพอ โดยมีข้อเสนอแนะให้มีการปรับโครงสร้างของภาษีทั้งสองประเภทใหม่ ให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารภาษีมากขึ้น และการใช้มาตรการภาษีควรคำนึงถึงเป้าหมายของการใช้และความเป็นจริงของปัญหาที่ต้องการแก้ไข

กัลยา รัศมียอดจิตร (2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างการจัดเก็บภาษีและแนวโน้มการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี วิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพากร โดยศึกษาความพยายามในการจัดเก็บภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี และศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีของเจ้าหน้าที่สรรพากรและลูกจ้างในสังกัด วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิตามแบบสอบถามเจ้าหน้าที่สรรพากรจำนวน 118 ราย และข้อมูลทุติยภูมิผลการจัดเก็บภาษีอากรในช่วงปีงบประมาณ 2541-2550 ผลการศึกษาโครงสร้างการจัดเก็บภาษีและแนวโน้มการจัดเก็บภาษี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550 พบว่า การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มมีสัดส่วนเฉลี่ยสูงสุดร้อยละ 35.84 ของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรรวมและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สัดส่วนการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดา มีสัดส่วนการจัดเก็บเป็นอันดับที่สองเฉลี่ยร้อยละ 35.80 และมีแนวโน้มการจัดเก็บลดลง ผลการศึกษาประสิทธิภาพหรือความพยายามในการจัดเก็บภาษีสรรพากร โดยเปรียบเทียบระหว่างมูลค่าของภาษีที่จัดเก็บได้กับประมาณการภาษีที่จะจัดเก็บ พบว่า มีค่าความพยายามเฉลี่ยเท่ากับหนึ่ง แสดงว่ามีประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับปกติหรือระดับที่ยอมรับได้ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างมูลค่าของภาษีสรรพากรที่จัดเก็บได้กับผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด พบว่า จัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรได้ร้อยละ 1.29 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ซึ่งน้อยกว่าการจัดเก็บของกรมสรรพากรทั่วประเทศที่สามารถจัดเก็บได้เฉลี่ยร้อยละ 11.21 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ผลการศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารภาษีอากร โดยดูจากผลการจัดเก็บภาษีอากรเฉลี่ยต่อเจ้าหน้าที่หนึ่งรายพบว่า จัดเก็บภาษีได้โดยเฉลี่ย 3.469 ล้านบาท เสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ 5.290 บาท สำหรับภาษีอากรทุกๆ 100 บาทที่จัดเก็บ และมีต้นทุนจัดเก็บต่อเจ้าหน้าที่ 1 คนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.189 ล้านบาท ขณะที่กรมสรรพากรจัดเก็บภาษีโดยเฉลี่ยได้ 32.809 ล้านบาท เสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ 0.668 บาทสำหรับภาษีอากรทุกๆ 100 บาทที่จัดเก็บและมีต้นทุนจัดเก็บต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน โดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.213 ล้านบาท ผล

การศึกษาปัญหาและอุปสรรคการจัดเก็บภาษีสรรพากร พบว่า เจ้าหน้าที่มีน้อยไม่เหมาะสมกับปริมาณงาน ผู้เสียภาษีไม่เข้าใจและไม่มีความรู้เรื่องภาษีเท่าที่ควร วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ระเบียบแนวปฏิบัติไม่ชัดเจน เข้าใจยาก บทลงโทษไม่เด็ดขาด อำนาจการประเมินไม่เต็มที่

Neelam Timsina (2007) ได้ศึกษา “ความยืดหยุ่นและการลอยตัวของภาษีในประเทศเนปาล” เป็นการทบทวนการศึกษาครั้งก่อนในการวัดค่าความยืดหยุ่นและความลอยตัวในประเทศเนปาลในบริบทของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างที่เกิดขึ้นในระบบภาษีตั้งแต่ปี 1975-2005 วัดอุปสงค์หลักในการศึกษาคือการวัดค่าความยืดหยุ่นและการลอยตัวของภาษี และเพื่อให้ทราบว่าการเปลี่ยนแปลงของระบบภาษีของประเทศเนปาลมีความยืดหยุ่นหรือไม่ การศึกษาใช้วิธีการถดถอยอนุกรมเวลา โดยใช้ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) รายได้ภาษีอากร และฐานของรายได้ ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี 1975-2005 ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาในระบบภาษีในประเทศเนปาลไม่มีความยืดหยุ่น ภาษีไม่ได้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในรายได้ ระบบภาษีทำหน้าที่ในการหารายได้จากการใช้มาตรการภาษีของรัฐบาลได้มากกว่าจากการตอบสนองอัตโนมัติ ค่าความยืดหยุ่นที่ต่ำอาจเกิดจากปัจจัยต่างๆ เช่น การยกเว้นภาษี แรงจูงใจในการเสียภาษี การยกเว้นภาษี การปฏิบัติในระดับต่ำและภาคส่วนที่มีขนาดใหญ่ของเศรษฐกิจที่ไม่ต้องเสียภาษี ดังนั้นการตอบสนองอัตโนมัติจากภาษีรายได้จึงอยู่ในระดับที่ต่ำ

โสทธิ ไชยรบ (2551) ได้ศึกษา “ความลอยตัวและความยืดหยุ่นของภาษีมูลค่าเพิ่ม (ภ.พ.30) ในกิจกรรมการผลิต สาขาอุตสาหกรรม สาขาการค้าส่ง-ค้าปลีก และสาขาการค้าอสังหาริมทรัพย์” โดยวัดความสามารถของระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม (ภ.พ.30) ในการดึงทรัพยากรจากภาคเศรษฐกิจมาสู่ภาครัฐบาลเมื่อเทียบกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยทั่วไป โดยใช้ดัชนีในการวัด 2 ประเภทคือ ดัชนีสถิติที่เรียกว่า สัดส่วนของภาษีอากร และใช้ดัชนีพลวัตที่เรียกว่า ความลอยตัวและความยืดหยุ่นของภาษีมูลค่าเพิ่ม (ภ.พ.30) ของกิจการผลิต 3 สาขา ได้แก่ สาขาอุตสาหกรรม สาขาการค้าส่ง-ค้าปลีก และสาขาการค้าอสังหาริมทรัพย์ ใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายไตรมาส ของรายรับภาษีมูลค่าเพิ่ม และผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติด้านการผลิต ณ ราคาปัจจุบัน ในช่วงปี พ.ศ. 2543-2550 โดยกำหนดสมการในรูปแบบ Double Logarithmic Function และการใช้วิธีการหาค่าความลอยตัวและความยืดหยุ่นของภาษีอากรแบบ Prtition Tax to Income Buoyancy and Elasticity และใช้วิธีการขจัดมาตรการภาษีอากรแบบ Constant Rate Structure ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างภาษีมูลค่าเพิ่ม เมื่อพิจารณาสัดส่วนจากกิจกรรมการผลิตที่ศึกษาแล้ว พบว่า โครงสร้างภาษีของภาษีมูลค่าเพิ่ม สาขาการค้าส่ง-ค้าปลีก มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือสาขาอุตสาหกรรม และการค้าอสังหาริมทรัพย์ พิจารณาความสามารถของภาษีมูลค่าเพิ่มในด้านการทำรายได้ให้แก่รัฐบาล พบว่า ทุกสาขามีความลอยตัวของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม

ประชาชาติสูงกว่าหนึ่ง แปลว่าทุกสาขามีความสามารถในการทำรายรับได้ดี พิจารณาความสามารถในด้านการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ พบว่า สาขาอุตสาหกรรม มีค่าความยืดหยุ่นของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติน้อยกว่าหนึ่ง แปลว่า รายรับภาษีมูลค่าเพิ่มของกิจกรรมการผลิตที่ศึกษาทุกชนิดไม่มีความสามารถในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ พิจารณาระดับการพัฒนาประสิทธิภาพของมาตรการทางด้านภาษี โดยดูจากผลต่างของค่าความลอยตัวและความยืดหยุ่นของภาษี พบว่ามีผลต่างรวมทุกสาขา 0.540 แปลว่า การใช้มาตรการภาษีอากรในช่วงปี 2543-2550 นั้น สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการหารายรับให้แก่รัฐได้เพิ่มขึ้นทุกปีจากกิจกรรมการผลิตที่ทำการศึกษา

สุจิตรา รักร่วม (2552) ได้ศึกษา “โครงสร้างการจัดเก็บภาษีและศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีประเภทต่างๆ ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่จันทบุรี” โดยการเปรียบเทียบกับประมาณการรายได้ภาษีสรรพากรตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2546-2551 โดยใช้ข้อมูลทศัญฉุมิ จากรายงานสถิติผลการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่จันทบุรี และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของประมาณการรายได้ภาษีกับผลการจัดเก็บภาษีจากค่าความยืดหยุ่น ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่จันทบุรี ในปีงบประมาณ พ.ศ.2546-2551 ประเภทภาษีที่มีสัดส่วนสูงสุด ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีเงินได้นิติบุคคล ตามลำดับ ผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บเมื่อเทียบกับประมาณการรายได้ภาษีพบว่า อยู่ในระดับสูงกว่าปกติ มีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีสูงกว่า 1 ทุกประเภท แสดงว่าประสิทธิภาพการจัดเก็บอยู่ในระดับที่ดี การศึกษาอัตราการเปลี่ยนแปลงผลการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่จันทบุรีเปรียบเทียบกับกรมสรรพากรและผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดพบว่า มีอัตราการเปลี่ยนแปลงใกล้เคียงกัน ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของประมาณการรายได้กับผลการจัดเก็บภาษีจากค่าความยืดหยุ่น พบว่า มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าหนึ่ง แสดงว่าอัตราส่วนร้อยละของการเปลี่ยนแปลงผลการจัดเก็บน้อยกว่าอัตราส่วนร้อยละของการเปลี่ยนแปลงประมาณการรายได้ภาษี และเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับสูงกว่าปกติและประมาณการกับผลการจัดเก็บภาษีมีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์ และการเปลี่ยนแปลงของประมาณการจะไม่ส่งผลกระทบต่อผลการจัดเก็บภาษี

สุรางค์ แปงกรिया (2556) ได้ศึกษา “ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของประเทศไทย” ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อรายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคล ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลและความลอยตัวและความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยใช้ข้อมูลทศัญฉุมิที่มีลักษณะเป็นอนุกรมเวลาในช่วงปี 2554-2553 โดยศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อรายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคล ด้วยแบบจำลองเศรษฐมิติ และวิเคราะห์ในรูปสมการถดถอยเชิงซ้อน

(multiple regression equation) หาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ประมาณค่าสัมประสิทธิ์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares OLS) วิเคราะห์ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยพิจารณาสัดส่วนรายได้จากภาษีเงินได้นิติบุคคลรวมเปรียบเทียบกับรายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคลที่คาดว่าจะเก็บได้ ศึกษาค่าความลอยตัวของภาษีอากร (tax buoyancy) ซึ่งเป็นตัววัดการตอบสนองของรายได้ภาษีอากรทั้งหมดที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และค่าความยืดหยุ่นของภาษีอากร (tax elasticity) ซึ่งวัดการตอบสนองอัตโนมัติของรายได้ภาษีอากร (จัดการใช้มาตรการภาษีออกแล้ว) ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อรายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคลพบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ อัตราการเปิดประเทศ อัตราภาษีที่แท้จริง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีนัยสำคัญในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงรายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคลด้วยระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 อัตราการเปิดประเทศมีนัยสำคัญในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงรายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคลด้วยระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 99 และอัตราภาษีที่แท้จริงมีความสัมพันธ์กับรายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคลในทิศทางเดียวกันแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวแปรหุ่นมีความสัมพันธ์กับรายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคลในทิศทางเดียวกันแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยการวิเคราะห์ดัชนีวัดความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของประเทศไทย พบว่า ระหว่างปี พ.ศ. 2544-2553 รัฐบาลมีความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคลที่ประมาณการไว้ รัฐบาลสามารถจัดเก็บภาษีได้สูงกว่าประมาณ โดยเฉลี่ยเท่ากับ 1.01 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยเล็กน้อย ผลการศึกษาค่าความยืดหยุ่นและค่าความลอยตัวของภาษีเงินได้นิติบุคคล พบว่า มีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.4089 และค่าความลอยตัวของภาษีมียค่าเท่ากับ 1.3631 แสดงว่า ระบบภาษีทำหน้าที่ในการหารายได้และรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจโดยอัตโนมัติได้ดีกว่าการใช้มาตรการภาษีของรัฐบาล

Wellington Garidai Bonga (2015) ได้ศึกษา “ความยืดหยุ่น ความลอยตัว และความมั่นคงของภาษีในประเทศซิมบับเว” โดยสำรวจการทำงานของระบบภาษีอากรของประเทศซิมบับเว ผ่านอัตราส่วนภาษีแบบดั้งเดิม การประมาณค่าการลอยตัวและความยืดหยุ่นของภาษี การศึกษาใช้วิธีการถดถอยแบบดั้งเดิม และใช้วิธีการจำลองตัวแปรในการคำนวณการลอยตัวของภาษี ระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่ปี 2000-2013 ผลการศึกษพบว่า ทั้งสองวิธีมีผลสถิติการลอยตัวของภาษีมียค่าเท่ากับ 1.013 หมายความว่า ระบบภาษีมีการตอบสนองต่อการเจริญเติบโตของรายได้ประชาชาติ โดยการใช้วิธีการจำลองตัวแปร พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการปฏิบัติงานภาษีสำหรับยุคคอลลาร์ซิมบับเว และยุคผูกค่าเงินกับดอลลาร์สหรัฐ ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการ

ดำเนินงานของรัฐบาล พบว่า ควรแก้ไขของค์กรรัฐวิสาหกิจที่ขาดประสิทธิภาพโดยเร็ว และแนวโน้มการจัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้นในยุคผูกค่าเงินกับดอลลาร์สหรัฐ

3.สรุป

3.1 การศึกษาผลการจัดเก็บภาษีเงินได้จากสัดส่วนภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผลการจัดเก็บภาษี พบว่างานของ โสริตี ไชยรบ (2551) ได้ใช้ดัชนีเป็นเครื่องมือในการวัดผลงานของภาษี คือ ดัชนีสถิต (Static Index) เป็นสัดส่วนของภาษีอากรต่อรายได้ และดัชนีพลวัต (Dynamic Index) เป็นดัชนีที่ใช้วัดผลงานของภาษีอากรในการหารายรับ ได้แก่ ความลอยตัวและความยืดหยุ่นของภาษีอากรต่อรายได้ และจากการทบทวนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผลการจัดเก็บภาษีจากสัดส่วนภาษีต่อรายได้นั้น มีผู้ที่เคยศึกษาไว้ได้แก่ นุชรี ปลั่งเปรี๊อง (2534) ,สุจิตรา รักร่วม (2552) และกัลยา รัชชัยอดจิตร (2550) โดยเป็นการวิเคราะห์ผลการจัดเก็บจากสัดส่วนภาษีและการหาอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บภาษีกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้ เพื่อดูอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลจัดเก็บเปรียบเทียบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้ ซึ่งในการศึกษาผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ของ นุชรี ปลั่งเปรี๊อง (2534) เป็นการวิเคราะห์สัดส่วนภาษีจากรายรับภาษีเงินได้ทั้งประเทศไทย จึงใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เป็นตัวแทนของรายได้ทั้งประเทศ แต่ในกรณีที่วิเคราะห์ประสิทธิภาพของภาษีเงินได้ในระดับจังหวัด ได้มีการปรับใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) เป็นตัวแทนของรายได้ของจังหวัดที่วิเคราะห์ เช่น งานวิจัยของ กัลยา รัชชัยอดจิตร (2550) เรื่องการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี และงานวิจัยของ สุจิตรา รักร่วม (2552) เรื่องการศึกษาโครงสร้างภาษี และประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่จันทบุรี ซึ่งได้ใช้ GPP ของจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดจันทบุรี เป็นตัวแทนของรายได้ในจังหวัดที่วิเคราะห์ ดังนั้น ในการวิเคราะห์ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้พื้นที่กรุงเทพมหานคร จึงได้นำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้โดยการใช้ GPP ของกรุงเทพมหานคร มาเป็นตัวแทนของรายได้ของกรุงเทพมหานคร

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวทำให้ทราบถึงแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ โดยใช้แนวคิดดัชนีที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวัดผลงานของภาษี ได้แก่ ดัชนีสถิต (Static Index) วัดสัดส่วนของภาษีอากรต่อรายได้ และดัชนีพลวัต (Dynamic Index) ใช้วัดผลงานของภาษีอากรในการหารายรับ สำหรับการศึกษาผลการจัดเก็บเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการ

ภาษีจากสัดส่วนภาษีเงินได้ ใช้แนวคิดดัชนีสถิติวัดสัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ต่อรายได้ โดยใช้ GDP ของกรุงเทพมหานคร มาเป็นตัวแทนของรายได้ของกรุงเทพมหานคร

3.2 การศึกษาศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา พบว่า งานวิจัยที่ผ่านมาศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี โดยใช้สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บเปรียบเทียบกับผลการจัดเก็บภาษี และยังได้นำเกณฑ์อื่นมาประยุกต์ใช้ในการพิจารณาด้วยได้แก่ สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บเปรียบเทียบกับอัตรากำล้าง เพื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บต่อจำนวนเจ้าหน้าที่ และผลการจัดเก็บภาษีเปรียบเทียบกับอัตรากำล้าง เพื่อเปรียบเทียบรายรับภาษีต่อจำนวนเจ้าหน้าที่ เช่นงานวิจัยของ นุชรี ปลั่งเป็รื่อง (2534) ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้ในประเทศไทย กัลยา รัศม์ยอดฉัตร (2550) การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี สุจิตรา รักร่วม (2552) การศึกษาโครงสร้างภาษีและประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่จันทบุรี และสุรางค์ แปรการिया (2556) ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของประเทศไทย

แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ใช้แนวคิดการวัดประสิทธิภาพจากสัดส่วนค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บเปรียบเทียบกับผลการจัดเก็บภาษี ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บเปรียบเทียบกับอัตรากำล้าง และผลการจัดเก็บภาษีเปรียบเทียบกับอัตรากำล้าง ซึ่งจะใช้ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีทุกประเภทของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นตัววัด เนื่องจากไม่สามารถแยกต้นทุนได้ว่าเป็นต้นทุนที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีประเภทใด

ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จะใช้แนวคิดในการวัดประสิทธิภาพ ทั้งจากแนวคิดทฤษฎีการวัดประสิทธิภาพจากสัดส่วนค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บเปรียบเทียบกับผลการจัดเก็บภาษี และแนวคิดจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งวัดจากสัดส่วนค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บเปรียบเทียบกับอัตรากำล้าง และผลการจัดเก็บภาษีเปรียบเทียบกับอัตรากำล้าง

3.3 การศึกษาความยืดหยุ่นของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับวิธีการวิเคราะห์ความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า งานวิจัยที่ผ่านมาวิเคราะห์ความยืดหยุ่นโดยหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้แต่ละประเภทภาษี แต่ละปี เพื่อวิเคราะห์ว่าเมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงไป รายรับภาษีแต่ละประเภทใดจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด เช่นงานวิจัยของ สุจิต

ตรากร่วม (2552) ศึกษาความสัมพันธ์ของประมาณการรายได้กับผลการจัดเก็บภาษีจากค่าความยืดหยุ่น โดยนำมาปรับใช้ในการคำนวณหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ต่อรายได้ในแต่ละปี และการสร้างแบบจำลองในการวัดค่าความยืดหยุ่นของภาษี ได้แก่ งานวิจัยของ นุชรี ปลั่งเป็รื่อง (2534) วิเคราะห์ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้ของรัฐบาลไทย โดยการสร้างแบบจำลองในการวัดค่าความยืดหยุ่นของภาษี แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นรายประเภทภาษี ผลงานวิจัยของ โสรดี ไชยรบ (2551) ศึกษาความลอยตัวและความยืดหยุ่นแบบ Partition Tax to Income Buoyancy and Elasticity ผลงานวิจัยของ วรพิทย์ มีมาก (2544) ใช้แบบจำลองในการประมาณค่าความลอยตัวและค่าความยืดหยุ่นแบบ Partirion tax model ผลงานวิจัยของ สุรางค์ แบ่งการिया (2556) ใช้สมการภาษีอากรในการประมาณการค่าความยืดหยุ่น นั้นเป็นสมการในรูป double logarithmic function ขจัดผลกระทบทางภาษีด้วยวิธี Dummy Variable ผลงานวิจัยของ Neelam Timsina (2007) ใช้แบบจำลองในการประมาณค่าความลอยตัวและค่าความยืดหยุ่นของภาษีแบบ Partirion tax model และงานวิจัยของ Wellington Garidai Bonga (2015) ศึกษาความยืดหยุ่นและความลอยตัวของภาษี โดยใช้วิธีการจำลองตัวแปรคำนวณ แบบ traditional model

แนวคิดในการศึกษาใช้ดัชนีพลวัต (Dynamic Index) วัดผลงานของภาษีอากรในการหารายรับผ่านความยืดหยุ่นของภาษี ซึ่งแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 วิธี ได้แก่

1. วิธีสร้างแบบจำลองในการหาค่าความยืดหยุ่นของภาษี และวิเคราะห์ออกเป็นรายประเภทภาษี ซึ่งวิธีการวิเคราะห์จากการสร้างแบบจำลองนี้มีด้วยกัน 2 แบบ คือ 1. Traditional Tax to Income Elasticity เป็นการหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีโดยการสร้างสมการภาษีอากรแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายรับภาษีอากรกับรายได้ประชาชาติ 2. Partition Tax to Income Elasticity เป็นการหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีอากร ผ่านการสร้างสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายรับภาษีอากรกับฐานภาษี และความสัมพันธ์ระหว่างฐานภาษีกับรายได้ประชาชาติ โดยนำฐานภาษีมาเป็นตัวกลางเชื่อมความสัมพันธ์ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ที่มีประสิทธิภาพมากกว่า แต่เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ไม่มีข้อมูลฐานภาษีในการคำนวณหาภาษีเงินได้ จึงไม่สามารถทำการวิเคราะห์แบบ Partition Tax to Income Elasticity ได้ จึงเลือกใช้วิธี Traditional Tax to Income Elasticity มาใช้ในการวิเคราะห์แทน และเลือกจัดผลกระทบด้วยวิธี Dummy Variable ซึ่งเป็นการจัดผลกระทบโดยใช้ตัวแปรหุ่นในรูปแบบสมการถดถอย เหมาะกับกรณีที่ไม่ทราบข้อมูลที่ชัดเจนของการเปลี่ยนแปลงรายรับเมื่อมีการใช้มาตรการภาษี

2. วิธีหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ต่อรายได้ในแต่ละปี แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นรายประเภทภาษี โดยนำผลงานวิจัยที่นำมาปรับใช้ในการคำนวณหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ต่อรายได้ในแต่ละปี

การศึกษาผลจัดเก็บภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยวัดจากสัดส่วนภาษีเงินได้ต่อรายได้ ซึ่งในที่นี้จะใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครเป็นตัวแทน รายได้ของกรุงเทพมหานคร และหาค่าความยืดหยุ่นของภาษี โดยใช้วิธีสร้างสมการภาษีอากร แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายรับภาษีเงินได้และรายได้เพื่อวิเคราะห์ความสามารถของภาษีในการหารายรับทั้งช่วงก่อนมาตรการภาษี และหลังมาตรการภาษี และคำนวณหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ต่อรายได้ในแต่ละปี เพื่อให้ทราบถึงความสามารถของภาษีเงินได้ในหารายรับในแต่ละปี โดยทบทวนจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำมาปรับใช้เป็นกรอบแนวคิดวิธีการวิเคราะห์ในบทที่ 3 ต่อไป เพื่อให้ทราบถึงแนวโน้มผลการจัดเก็บภาษี และการใช้มาตรการภาษีดังกล่าวนี้มีผลอย่างไรต่อรายได้ภาษีอากร และมีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลหรือไม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการจัดเก็บภาษีในอนาคตต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดเก็บ ประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ในช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ใช้ข้อมูลทฤษฎีของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ อัตราค่าจ้างของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร และผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร โดยพิจารณาจากสัดส่วน ค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ และประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี โดยมีรายละเอียดในการศึกษาดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 การศึกษาผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่

1.1.1 ผลการจัดเก็บภาษี ของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคลของสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร จากรายงานสถิติผลการจัดเก็บภาษีอากรระหว่างปีงบประมาณ 2551-2558

1.1.2 ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ณ ราคาตลาดของกรุงเทพมหานคร ประจำปี 2550-2551 จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยใช้ GPP ราคาประจำปีเป็นข้อมูลในการคำนวณ เนื่องจากเป็นการวิเคราะห์รายรับภาษี และรายได้ของกรุงเทพมหานคร ในรอบระยะเวลา 1 ปี แต่เนื่องจากภาษีเงินได้จะมีความล่าช้าในช่วงเวลา ในการศึกษาจึงใช้ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดของปีที่ผ่านมาเป็นฐานของรายได้ในการคำนวณหาค่าความยืดหยุ่นภาษีเงินได้ของปีปัจจุบัน

1.2 ศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่

1.2.1 ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษี เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีทุกประเภทของสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร เนื่องจากไม่สามารถแยกได้ว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีประเภทใด จากรายงานต้นทุนในการจัดเก็บภาษีอากรระหว่างปีงบประมาณ 2551-2558

1.2.2 ผลการจัดเก็บภาษี ทุกประเภทภาษีของสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร จากรายงานสถิติผลการจัดเก็บภาษีอากรระหว่างปีงบประมาณ 2551-2558

1.2.3 อัตราค่าจ้าง จำนวนข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราวที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ระหว่างปีงบประมาณ 2551-2558

1.3 ศึกษาความยืดหยุ่นของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่

1.3.1 ผลการจัดเก็บภาษี ของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคลของสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร จากรายงานสถิติผลการจัดเก็บภาษีอากรระหว่างปีงบประมาณ 2540-2558

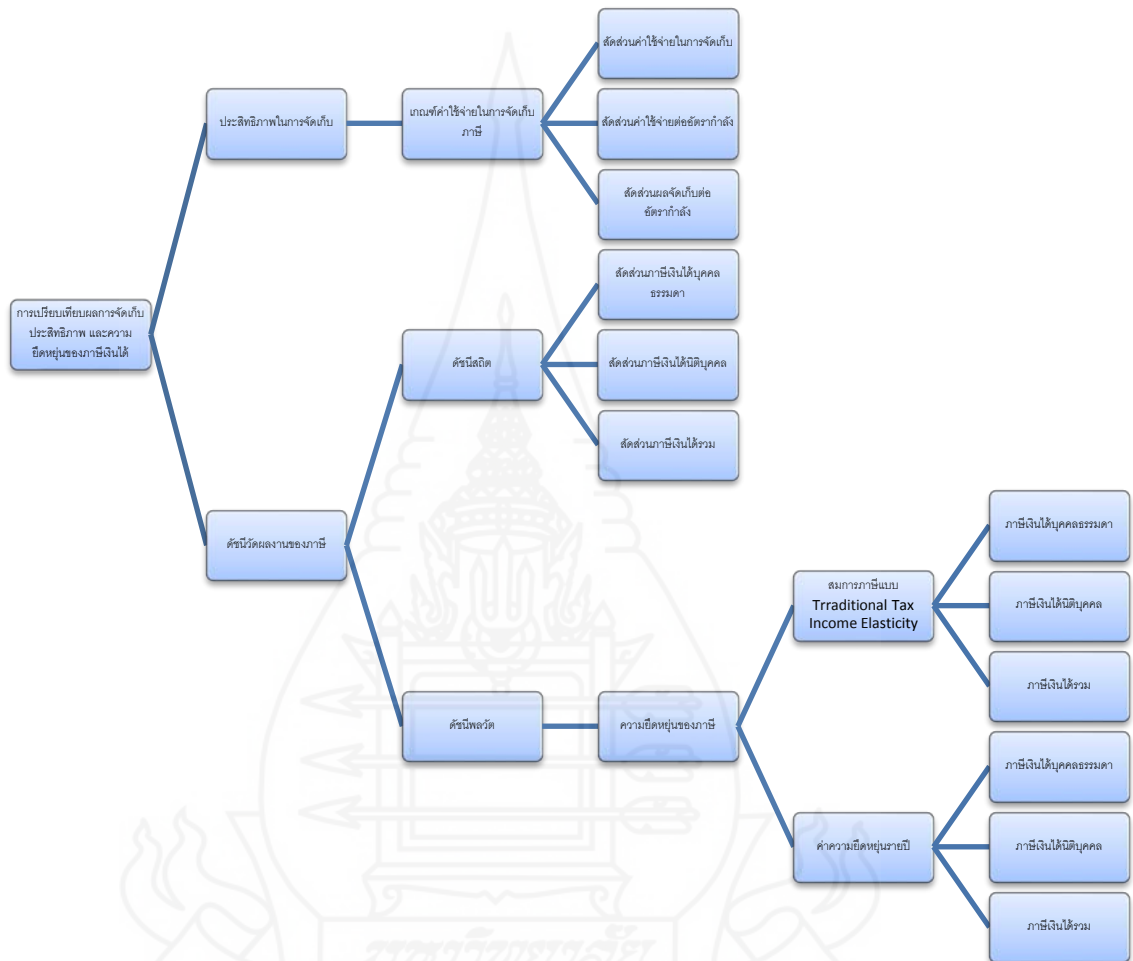
1.3.2 ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ณ ราคาตลาดของ กรุงเทพมหานคร ประจำปี 2539-2557 จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

1.3.3 เอกสารรายงานประจำปี เอกสารรายงานทางวิชาการของกรมสรรพากร และจากการสืบค้นข้อมูลภาษีเงินได้ มาตรการภาษี นโยบายภาษีที่สำคัญ ผ่านเว็บไซต์ <http://www.rd.go.th>

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การเปรียบเทียบผลการจัดเก็บ ประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ในช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยวัดประสิทธิภาพจากค่าใช้จ่ายและอัตราค่าจ้าง เปรียบเทียบกับผลการจัดเก็บ และใช้ดัชนีวัดผลงานของภาษี แบ่งเป็นดัชนีสถิติ เป็นการศึกษาจากสัดส่วนภาษีเงินได้ต่อรายได้ แยกการวิเคราะห์ออกเป็นรายประเภทภาษี และดัชนีพลวัต เป็นการศึกษาความยืดหยุ่นของภาษีต่อรายได้ โดยใช้วิธีสร้างแบบจำลองสมการภาษี และหาค่าความยืดหยุ่นรายปี โดยคำนวณหาค่าความยืดหยุ่นเป็นราย

ประเภทภาษี แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ช่วง คือช่วงก่อนมาตรการภาษีและหลังมาตรการภาษี โดยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ดังนี้

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์

2.1 ศึกษาผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยวิเคราะห์สัดส่วนรายรับภาษีเงินได้ต่อรายได้ของกรุงเทพมหานคร และวิเคราะห์อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บเปรียบเทียบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร(เนื่องจากการวิเคราะห์ผลการจัดเก็บและรายได้ในกรุงเทพมหานคร จึงใช้ GPP ของกรุงเทพมหานคร เป็นตัวแทนของรายได้ของกรุงเทพมหานคร) โดยแยกการวิเคราะห์ออกเป็นรายประเภทภาษี โดยนำข้อมูลผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้รวม เปรียบเทียบกับข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ดังนี้

2.1.1 สัดส่วนรายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม

กรุงเทพมหานคร เขียนในรูปแบบสมการได้ดังนี้

	$TRP(t)$	=	$TP(t) / GPP(t-1)$
โดยที่	$TRP(t)$	คือ	สัดส่วนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีที่ t
	$TP(t)$	“	ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีที่ t
	$GPP(t-1)$	“	ผลิตภัณฑ์มวลรวมของกรุงเทพมหานครของปีที่แล้ว ณ ราคาตลาด

2.1.2 สัดส่วนรายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

	$TRC(t)$	=	$TC(t) / GPP(t-1)$
โดยที่	$TRC(t)$	คือ	สัดส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลในปีที่ t
	$TC(t)$	“	ภาษีเงินได้นิติบุคคลในปีที่ t
	$GPP(t-1)$	“	ผลิตภัณฑ์มวลรวมของกรุงเทพมหานครของปีที่แล้ว ณ ราคาตลาด

2.1.3 สัดส่วนรายรับภาษีเงินได้รวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

	$TR(t)$	=	$T(t) / GPP(t-1)$
โดยที่	$TR(t)$	คือ	สัดส่วนภาษีเงินได้รวมในปีที่ t
	$T(t)$	“	ภาษีเงินได้รวมในปีที่ t
	$GPP(t-1)$	“	ผลิตภัณฑ์มวลรวมของกรุงเทพมหานครของปีที่แล้ว ณ ราคาตลาด

2.2 ศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ดังนี้

2.2.1 **สัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อผลการจัดเก็บ** โดยนำค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บเปรียบเทียบกับผลการจัดเก็บภาษีทุกประเภทของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานครทั้งหมด (ใช้อัตราส่วนร้อยละแทนเพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์)

	$CR(t)$	=	$(TC(t) / TP(t)) \times 100$
โดยที่	$CR(t)$	คือ	สัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อผลการจัดเก็บในปีที่ t
	$TC(t)$	“	ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีทุกประเภทในปีที่ t
	$TR(t)$	“	ผลการจัดเก็บภาษีทุกประเภทในปีที่ t

2.2.2 **สัดส่วนส่วนรายจ่ายในการจัดเก็บภาษีต่ออัตรากำล้างเจ้าหน้าที่** โดยนำค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีเปรียบเทียบกับจำนวนเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบถึงค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน จำนวนดังนี้

	$CS(t)$	=	$(TC(t) / TS(t))$
โดยที่	$CS(t)$	คือ	สัดส่วนค่าใช้จ่ายต่ออัตรากำล้างในการจัดเก็บในปีที่ t
	$TC(t)$	“	ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีทุกประเภทในปีที่ t
	$TS(t)$	“	อัตรากำล้างทั้งหมดในปีที่ t

2.2.3 **สัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีต่ออัตรากำล้างเจ้าหน้าที่** โดยนำผลการจัดเก็บภาษีเงินได้เปรียบเทียบกับจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบถึงรายรับภาษีเงินได้ต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน จำนวนดังนี้

	$RS(t)$	=	$(TR(t) / TS(t))$
โดยที่	$RS(t)$	คือ	สัดส่วนผลการจัดเก็บต่ออัตรากำล้างในการจัดเก็บในปีที่ t
	$TR(t)$	“	ผลการจัดเก็บภาษีทุกประเภทในปีที่ t
	$TS(t)$	“	อัตรากำล้างทั้งหมดในปีที่ t

นำผลที่ได้มาเปรียบเทียบสัดส่วนต้นทุนในการจัดเก็บภาษี สัดส่วนรายจ่ายในการจัดเก็บภาษีต่ออัตรากำล้าง และสัดส่วนรายรับภาษีต่ออัตรากำล้างในแต่ละปี และหาค่าเฉลี่ยสัดส่วนดังกล่าวในแต่ละช่วงเวลา (ช่วงก่อนมาตรการภาษี และหลังมาตรการภาษี) นำมาเปรียบเทียบเพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีตามเกณฑ์ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษี

2.3 การศึกษาความยืดหยุ่นของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตรากำล้างเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งการวิเคราะห์ความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้เป็นรายประเภทภาษี ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้รวม โดยวิเคราะห์ด้วยวิธีดังนี้

2.3.1 ใช้แบบจำลองในการศึกษาค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้รวม ใช้วิธีการศึกษาแบบ Traditional Tax Elasticity และจัดผลกระทบของมาตรการภาษีออกจากรายรับภาษีเงินได้ โดยใช้วิธี Dummy Variable โดยแบ่งการวิเคราะห์ความยืดหยุ่นเป็นรายประเภทภาษี เพื่อให้ทราบถึงความสามารถของระบบภาษีว่าภาษีประเภทใดที่จะเพิ่มรายรับภาษีจากการขยายตัวของรายได้

2.3.2 หาค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้แต่ละประเภทภาษีแต่ละปี เพื่อวิเคราะห์ว่าเมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงไป รายรับภาษีแต่ละประเภทใดจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด โดยแยกการวิเคราะห์แต่ละประเภทภาษี ดังนี้

1) วิเคราะห์ความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยมีรูปแบบสมการดังนี้

$$\log \text{TRP}(2540-2558) = \log a + b \log \text{GPP}(2539-2557) + c D(0,1)$$

โดยที่	TRP(2540-2558)	คือ	รายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในปีที่ 2540-2558
	GPP(2539-2557)	“	ผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ณ ราคาตลาด ประจำปี 2539-2557
	log a	“	ค่าคงที่
	b	“	ค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร
	c	“	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่น
	D(0-1)	“	ตัวแปรหุ่น (ใช้ 0 แทนปีที่ไม่มีการใช้มาตรการภาษี และใช้ 1 แทนปีที่มีการใช้มาตรการภาษี)

การคำนวณหาค่าความยืดหยุ่นในแต่ละปี สามารถหาได้จากสมการ ดังนี้

$$E_{TRP(t)} = \frac{\Delta TRP_t}{\Delta GPP_{t-1}} \times \frac{GPP_{t-1}}{TRP_t}$$

โดยที่	$E_{TRP(t)}$	คือ	ค่ายืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีที่ t
	TRP_t	“	รายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
	ΔTRP_t	“	จำนวนรายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่เปลี่ยนแปลงไป
	GPP_{t-1}	”	ผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครของปีที่แล้ว
	ΔGPP_{t-1}	“	จำนวนผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครของปีที่แล้วที่เปลี่ยนแปลงไป

2) วิเคราะห์ความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยมีรูปแบบสมการ

ดังนี้

$$\log \text{TRC}(2540-2558) = \log a + b \log \text{GPP}(2539-2557) + c D(0,1)$$

โดยที่	$\text{TRC}(2540-2558)$	คือ	รายรับภาษีเงินได้นิติบุคคล ในปี 2540-2558
	$\text{GPP}(2539-2557)$	“	ผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ณ ราคาตลาด ประจำปี 2539-2557
	$\log a$	“	ค่าคงที่
	b	“	ค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของกรุงเทพมหานคร
	c	“	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่น
	$D(0,1)$	“	ตัวแปรหุ่น (ใช้ 0 แทนปีที่ไม่มีการใช้มาตรการภาษี และใช้ 1 แทนปีที่มีการใช้มาตรการภาษี)

การคำนวณหาค่าความยืดหยุ่นในแต่ละปี สามารถหาได้จากสมการ

ดังนี้

$$E_{TRC(t)} = \frac{\Delta TRC_t}{\Delta GPP_{t-1}} \times \frac{GPP_{t-1}}{TRC_t}$$

โดยที่	$E_{TRC(t)}$	คือ	ค่ายืดหยุ่นของภาษีเงินได้นิติบุคคลในปีที่ t
	TRC_t	“	รายรับภาษีเงินได้นิติบุคคล
	ΔTRC_t	“	จำนวนรายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลที่เปลี่ยนแปลงไป
	GPP_{t-1}	”	ผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครของปีที่แล้ว
	ΔGPP_{t-1}	“	จำนวนผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครของปีที่แล้วที่เปลี่ยนแปลงไป

3) วิเคราะห์ความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้รวม โดยมีรูปแบบสมการ

ดังนี้

$$\log TR(2540-2558) = \log a + b \log GPP(2539-2557) + c D(0,1)$$

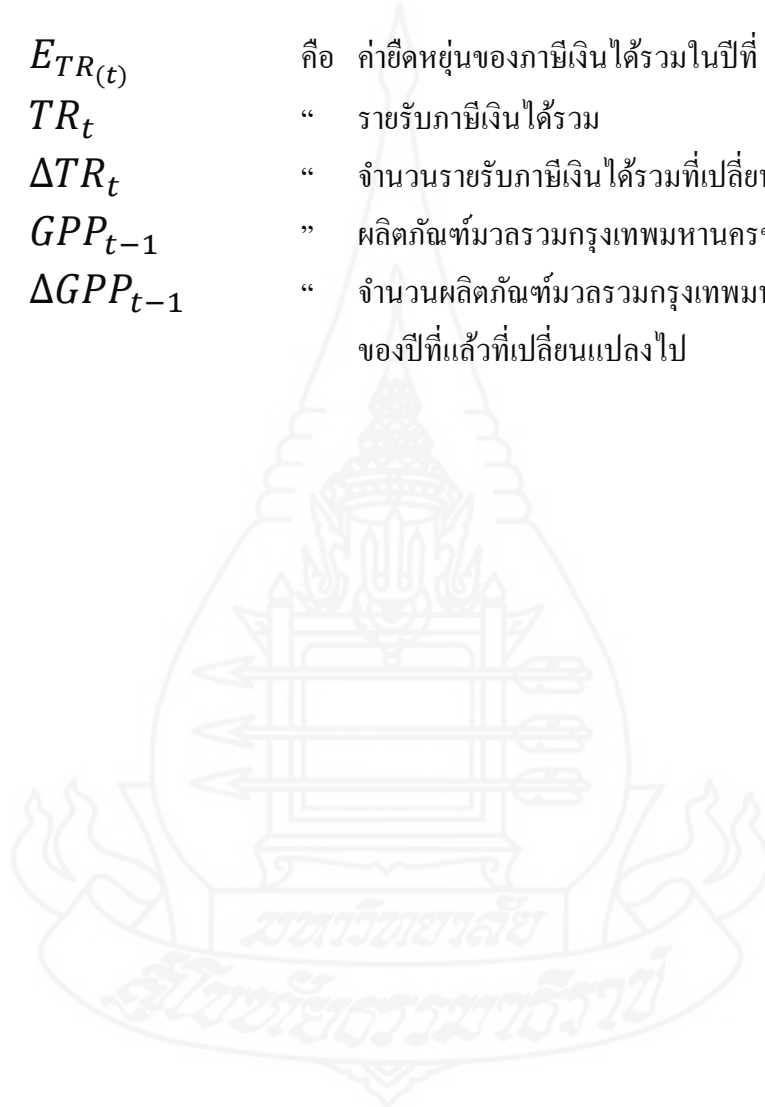
โดยที่	TR(2540-2558)	คือ	รายรับภาษีเงินได้รวม ในปี 2540-2558
	GPP(2539-2557)	“	ผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ณ ราคาตลาด ประจำปี 2539-2557
	$\log a$	“	ค่าคงที่
	b	“	ค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของกรุงเทพมหานคร
	c	“	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่น
	D(0,1)	“	ตัวแปรหุ่น (ใช้ 0 แทนปีที่ไม่มีการใช้มาตรการภาษี และใช้ 1 แทนปีที่มีการใช้มาตรการภาษี)

การคำนวณหาค่าความยืดหยุ่นในแต่ละปี สามารถหาได้จากสมการ

ดังนี้

$$E_{TR(t)} = \frac{\Delta TR_t}{\Delta GPP_{t-1}} \times \frac{GPP_{t-1}}{TR_t}$$

โดยที่	$E_{TR(t)}$	คือ	ค่ายืดหยุ่นของภาษีเงินได้รวมในปีที่ t
	TR_t	“	รายรับภาษีเงินได้รวม
	ΔTR_t	“	จำนวนรายรับภาษีเงินได้รวมที่เปลี่ยนแปลงไป
	GPP_{t-1}	”	ผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครของปีที่แล้ว
	ΔGPP_{t-1}	“	จำนวนผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครของปีที่แล้วที่เปลี่ยนแปลงไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดเก็บประสิทธิภาพ และความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ตามแนวทางที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาทั้ง 3 ข้อ ดังนี้

1. ผลการจัดเก็บจากสัดส่วนภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีเงินได้ ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

1.1 ผลการจัดเก็บจากสัดส่วนรายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม กรุงเทพมหานคร

1.1.1 การวิเคราะห์สัดส่วนรายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม กรุงเทพมหานคร

1) ปีงบประมาณ 2551-2554 (ก่อนมาตรการภาษี)

วิเคราะห์สัดส่วนรายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม กรุงเทพมหานคร (ตารางที่ 4.1) สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 4.48 , 4.20 , 4.37 และ 4.70 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ โดยในปีงบประมาณ 2551 มีสัดส่วนการจัดเก็บร้อยละ 4.48 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร และเริ่มลดลงในปีงบประมาณ 2552 แต่แนวโน้มสัดส่วนเริ่มมีมากขึ้นตั้งแต่ปีงบประมาณ 2553-2554 โดยมีสัดส่วนสูงสุดในปีงบประมาณ 2554 เท่ากับร้อยละ 4.70 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร โดยมีสัดส่วนการจัดเก็บต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม กรุงเทพมหานครเฉลี่ยร้อยละ 4.44 แสดงว่าช่วงก่อนมาตรการภาษี สำนักงานสรรพากรพื้นที่ กรุงเทพมหานคร สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ร้อยละ 4.44 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม กรุงเทพมหานคร

2) ปีงบประมาณ 2555-2558 (หลังมาตรการภาษี)

การพิจารณาสัดส่วนรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร พบว่า มีสัดส่วนร้อยละ 4.90 , 5.05 , 4.49 และ 4.62 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ โดยสัดส่วนการจัดเก็บมีแนวโน้มสูงขึ้นต่อเนื่องตั้งแต่ปีงบประมาณ 2555 และมีสัดส่วนสูงสุดในปีงบประมาณ 2556 เท่ากับร้อยละ 5.05 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร และเริ่มลดลงในปีงบประมาณ 2557-2558 เหลือเพียงสัดส่วนร้อยละ 4.49 และ 4.62 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร โดยมีสัดส่วนการจัดเก็บต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครเฉลี่ยร้อยละ 4.76 ซึ่งช่วงหลังมาตรการภาษี สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ร้อยละ 4.76 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยในช่วงก่อนและหลังมาตรการภาษี พบว่า สัดส่วนการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ช่วงก่อนมาตรการภาษีมียอัตราร้อยละต่ำกว่า ช่วงหลังมาตรการภาษีเฉลี่ยร้อยละ 0.32 ต่อปี

ตารางที่ 4.1 สัดส่วนรายรับภาษี ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในพื้นที่กรุงเทพมหานครเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2551-2558

ปีงบประมาณ	ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลงผลจัดเก็บภาษี (ร้อยละ)	ผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร (GPP)(ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง GPP (ร้อยละ)	สัดส่วนผลจัดเก็บต่อ GPP (ร้อยละ)
ก่อนมาตรการภาษี					
2551	126,104.81	-	2814,355.88	-	4.48
2552	123,040.83	-2.43	2,928,923.14	4.07	4.20
2553	127,728.31	3.81	2,922,027.00	-0.24	4.37
2554	145,954.28	14.27	3,104,791.00	6.25	4.70
					Mean = 4.44
หลังมาตรการภาษี					
2555	163,579.71	12.08	3,340,197.00	7.58	4.90
2556	182,953.90	11.84	3,624,906.00	8.52	5.05
2557	176,739.58	-3.40	3,932,394.00	8.48	4.49
2558	190,592.98	7.84	4,128,734.00	4.99	4.62
					Mean = 4.76

ที่มา : สำนักงานแผนภาษี ผลจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กรมสรรพากร
: บัญชีประชาชาติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

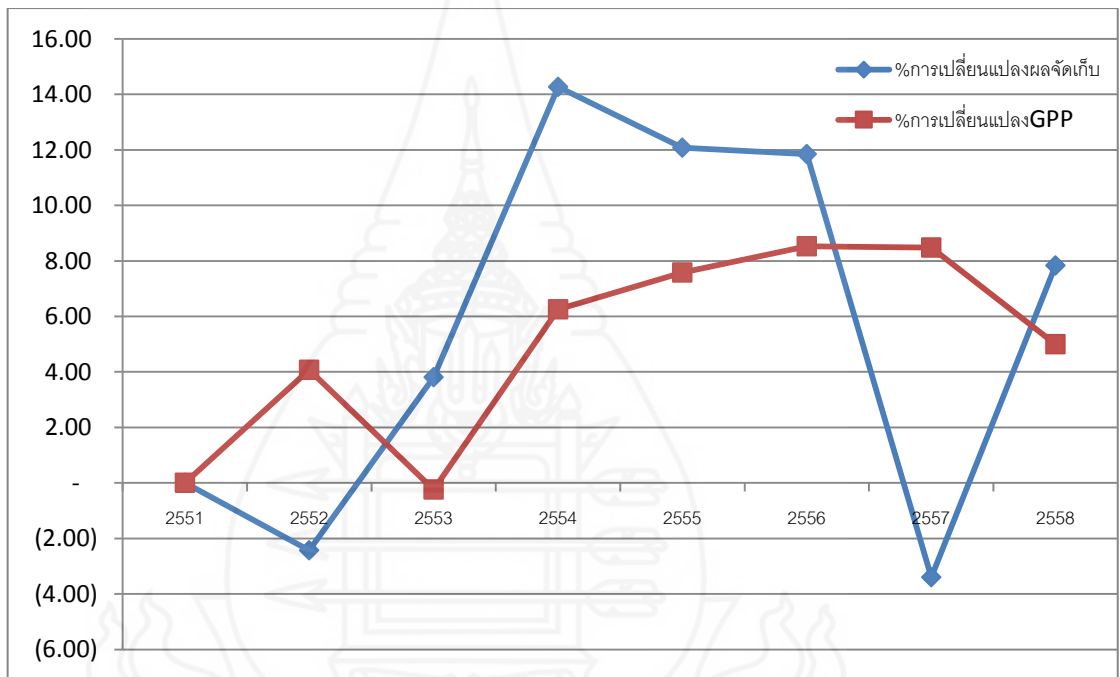
1.1.2 การวิเคราะห์อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บและอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

1) ปีงบประมาณ 2551-2554 (ก่อนมาตรการภาษี)

การพิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บและอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครตามตารางที่ 4.2 และ แผนภูมิที่ 4.1 อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลจัดเก็บมีอัตราร้อยละสูงขึ้น โดยในปี 2552 มีอัตราการเปลี่ยนแปลง -2.43 ในปี 2553 เพิ่มขึ้น เป็น 3.81 และเพิ่มมากที่สุดในปี 2554 ในขณะที่อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครมีอัตราร้อยละสูงขึ้นในปี 2552 คือร้อยละ 4.04 และลดลงในปี 2553 เหลือ 0.024 แต่เพิ่มขึ้นในปี 2554 เป็นร้อยละ 6.25

2) ปีงบประมาณ 2555-2558 (หลังมาตรการภาษี)

เมื่อพิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บและอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร พบว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลจัดเก็บมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2555 มีอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงถึง 12.08 และเริ่มลดลงในปี 2556 และ 2557 เหลือ 11.84 และ -3.40 ตามลำดับ และเพิ่มสูงขึ้นในปี 2558 เป็นร้อยละ 7.84 ในขณะที่อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครมีเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2555 ,2556 และ 2557 เป็นร้อยละ 7.58 , 8.52 และ 8.48 ตามลำดับ และลดลงเหลือร้อยละ 4.99 ในปี 2558

ที่มา : จากตารางที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 อัตราการเปลี่ยนแปลงรายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร
เปรียบเทียบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

1.2 ผลการจัดเก็บจากสัดส่วนรายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม

กรุงเทพมหานคร

1.2.1 การวิเคราะห์สัดส่วนรายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

1) ปีงบประมาณ 2551-2554 (ก่อนมาตรการภาษี)

สัดส่วนรายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ตามตารางที่ 4.3 พบว่า สัดส่วนการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 11.49 , 9.39 , 10.78 และ 12.80 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครตามลำดับ โดยในปีงบประมาณ 2551 มีสัดส่วนการจัดเก็บร้อยละ 11.49 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร และเริ่มลดลงในปีงบประมาณ 2552 จัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ต่ำกว่าปีก่อน และแนวโน้มสัดส่วนการจัดเก็บเริ่มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปีงบประมาณ 2553-2554 โดยมีสัดส่วนสูงสุดในปีงบประมาณ 2554 เท่ากับร้อยละ 12.80 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนการจัดเก็บต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครเฉลี่ยร้อยละ 11.11 แสดงว่าช่วงก่อนมาตรการภาษี สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ร้อยละ 11.11 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

2) ปีงบประมาณ 2555-2558 (หลังมาตรการภาษี)

เมื่อพิจารณาสัดส่วนรายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ในปีงบประมาณ 2555-2558 ช่วงหลังมาตรการภาษี พบว่า มีสัดส่วนร้อยละ 11.10 , 10.77 , 9.75 และ 9.11 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ โดยสัดส่วนการจัดเก็บมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีงบประมาณ 2555 และมีสัดส่วนต่ำสุดในปีงบประมาณ 2558 เท่ากับร้อยละ 9.11 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนการจัดเก็บต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครเฉลี่ยร้อยละ 10.18 ซึ่งช่วงหลังมาตรการภาษี สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ร้อยละ 10.18 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยในช่วงก่อนและหลังมาตรการภาษี พบว่า สัดส่วนการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ช่วงก่อนมาตรการภาษี มีอัตราส่วนร้อยละสูงกว่าช่วงหลังมาตรการภาษีเฉลี่ยร้อยละ 0.93 ต่อปี

ตารางที่ 4.2 สัดส่วนรายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลในพื้นที่กรุงเทพมหานครเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2551-2558

ปีงบประมาณ	ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลงผลจัดเก็บภาษี (ร้อยละ)	ผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร (GPP)(ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง GPP (ร้อยละ)	สัดส่วนผลจัดเก็บต่อ GPP (ร้อยละ)
ก่อนมาตรการภาษี					
2551	323,296.74	-	2,814,355.88	-	11.49
2552	274,879.69	-14.98	2,928,923.14	4.07	9.39
2553	314,960.00	14.58	2,922,027.00	-0.24	10.78
2554	397,475.28	26.20	3,104,791.00	6.25	12.80
					Mean = 11.11
หลังมาตรการภาษี					
2555	370,744.04	-6.73	3,340,197.00	7.58	11.10
2556	390,555.59	5.34	3,624,906.00	8.52	10.77
2557	383,446.75	-1.82	3,932,394.00	8.48	9.75
2558	376,297.69	-1.86	4,128,734.00	4.99	9.11
					Mean = 10.18

ที่มา : สำนักงานแผนภาษี ผลจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล กรมสรรพากร
: บัญชีประชาชาติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

1.2.2 อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บและอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

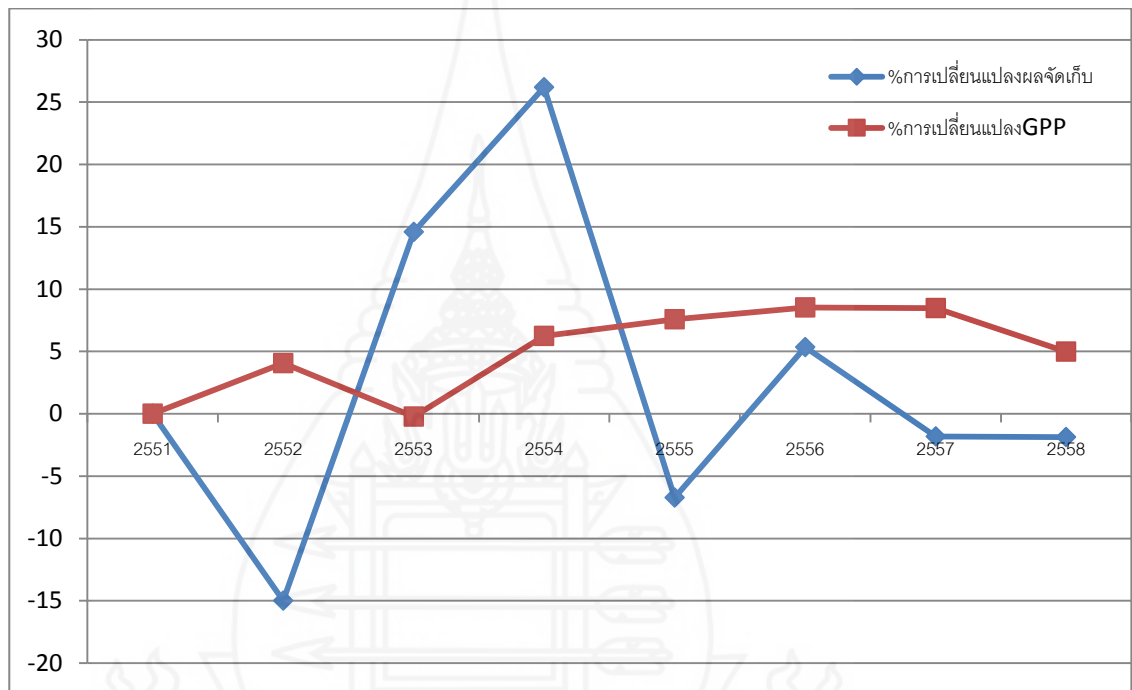
1) ปีงบประมาณ 2551-2554 (ก่อนมาตรการภาษี)

เมื่อพิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บและอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ตามตารางที่ 4.3 และ แผนภูมิที่ 4.2 ก่อนมาตรการภาษี อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลมีอัตราร้อยละเพิ่มขึ้น โดยในปี 2552 มีอัตราการเปลี่ยนแปลงร้อยละ -14.98 และเพิ่มขึ้นในปี 2553 - 2554 เป็นร้อยละ 14.58 และ 26.20 ตามลำดับ ส่วนอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ในปี 2552 มีอัตราร้อยละ 4.07 ลดลงในปี 2553 เหลือ -0.24 และเพิ่มขึ้นในปี 2554 เป็นร้อยละ 6.25

2) ปีงบประมาณ 2555-2558 (หลังมาตรการภาษี)

อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล หลังมาตรการภาษี มีอัตราลดลง โดยในปี 2555 มีอัตราลดลงร้อยละ -6.73 และเพิ่มขึ้นในปี 2556 เป็นร้อยละ 5.34 และลดลงในปี 2557-2558 เหลือร้อยละ -1.82 และ -1.86 ตามลำดับ ส่วนอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครมีอัตราเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2555 ,2556 และ 2557 เป็นร้อยละ 7.58 , 8.52 และ 8.48 ตามลำดับ และลดลงเหลือร้อยละ 4.99 ในปี 2558

ที่มา : จากตารางที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 อัตราการเปลี่ยนแปลงรายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลในพื้นที่กรุงเทพมหานคร
เปรียบเทียบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

1.3 ผลการจัดเก็บจากสัดส่วนรายรับภาษีเงินได้รวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

1.3.1 การวิเคราะห์สัดส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

1) ปีงบประมาณ 2551-2554 (ก่อนมาตรการภาษี)

พิจารณาสัดส่วนรายรับภาษีเงินได้รวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม

กรุงเทพมหานคร ตามตารางที่ 4.4 พบว่า สัดส่วนการจัดเก็บภาษีเงินได้รวมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 15.97, 13.59, 15.15 และ 17.50 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครตามลำดับ โดยในปีงบประมาณ 2551 มีสัดส่วนการจัดเก็บต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 15.97 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร และเริ่มลดลงในปีงบประมาณ 2552 โดยมีสัดส่วนสูงสุดในปีงบประมาณ 2554 เท่ากับ ร้อยละ 17.50 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนการจัดเก็บต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร เฉลี่ยร้อยละ 15.55 แสดงว่าช่วงก่อนมาตรการภาษี สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้รวมได้ร้อยละ 11.11 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

2) ปีงบประมาณ 2555-2558 (ช่วงหลังมาตรการภาษี)

สัดส่วนรายได้ภาษีเงินได้รวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครมี

สัดส่วนร้อยละ 16.00, 15.82, 14.25 และ 13.73 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ โดยสัดส่วนการจัดเก็บมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีงบประมาณ 2555 และมีสัดส่วนต่ำสุดในปีงบประมาณ 2558 เท่ากับร้อยละ 13.73 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนการจัดเก็บต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครเฉลี่ยร้อยละ 14.95 ซึ่งช่วงหลังมาตรการภาษี สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ร้อยละ 14.95 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนการจัดเก็บภาษีเฉลี่ยในช่วงก่อนมาตรการภาษี และหลังมาตรการภาษี พบว่า สัดส่วนการจัดเก็บภาษีเงินได้รวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ช่วงก่อนมาตรการภาษี มีอัตราส่วนร้อยละสูงกว่าช่วงหลังมาตรการภาษีเฉลี่ยร้อยละ 0.60 ต่อปี

ตารางที่ 4.3 สัดส่วนรายรับภาษีเงินได้รวมในพื้นที่กรุงเทพมหานครเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวม
กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2551-2558

ปีงบประมาณ	ผลจัดเก็บภาษีเงินได้รวม (ล้านบาท)	อัตราการ เปลี่ยนแปลงผล จัดเก็บภาษี (ร้อยละ)	ผลิตภัณฑ์มวลรวม กรุงเทพมหานคร (GPP)(ล้านบาท)	อัตราการ เปลี่ยนแปลง GPP (ร้อยละ)	สัดส่วนผลจัดเก็บ ต่อ GPP (ร้อยละ)
ก่อนมาตรการภาษี					
2551	449,401.55	-	2,814,355.88	-	15.97
2552	397,920.52	-11.46	2,928,923.14	4.07	13.59
2553	442,688.31	11.25	2,922,027.00	-0.24	15.15
2554	543,429.56	22.76	3,104,791.00	6.25	17.50
					Mean = 15.55
หลังมาตรการภาษี					
2555	534,323.75	-1.68	3,340,197.00	7.58	16.00
2556	573,509.49	7.33	3,624,906.00	8.52	15.82
2557	560,186.33	-2.32	3,932,394.00	8.48	14.25
2558	566,890.67	1.20	4,128,734.00	4.99	13.73
					Mean = 14.95

ที่มา : สำนักงานแผนภาษี ผลจัดเก็บภาษีเงินได้ กรมสรรพากร

: บัญชีประชาชาติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

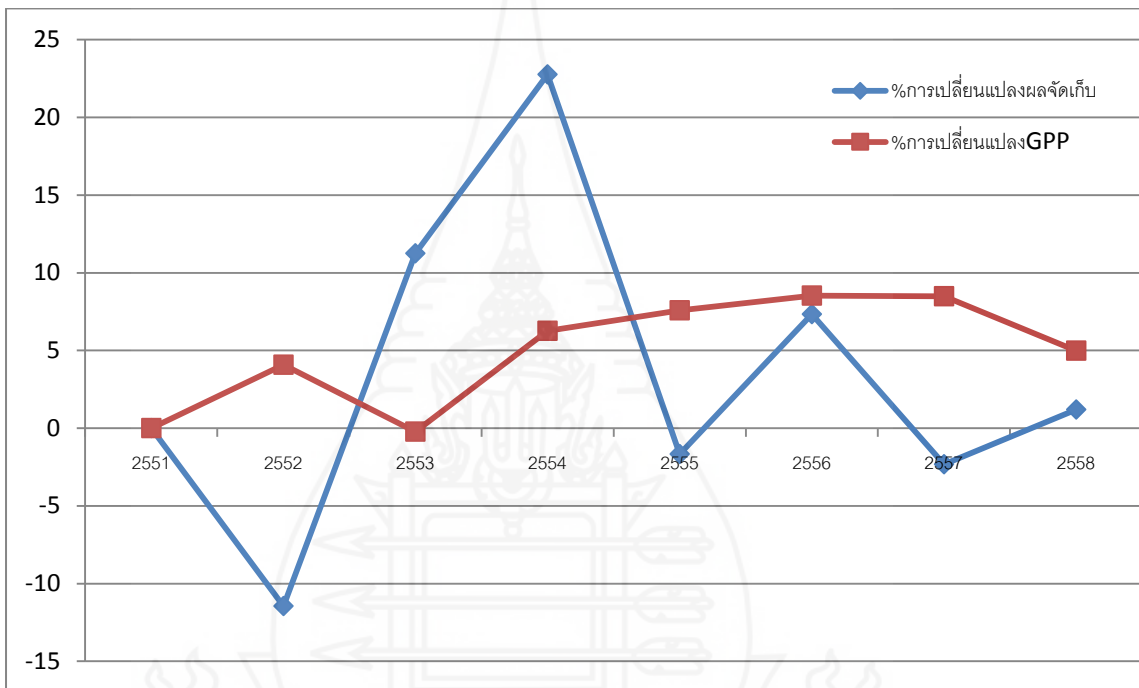
1.3.2 อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บและอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

1) ปีงบประมาณ 2551-2554 (ก่อนมาตรการภาษี)

อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลจัดเก็บภาษีเงินได้ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี 2552 มีอัตราการเปลี่ยนแปลงร้อยละ -11.46 และเพิ่มขึ้นในปี 2553-2554 เป็นร้อยละ 11.25 และ 22.76 ตามลำดับ ส่วนอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ในปี 2552 มีอัตรา ร้อยละ 4.07 ลดลงในปี 2553 เหลือ -0.24 และเพิ่มขึ้นในปี 2554 เป็นร้อยละ 6.25

2) ปีงบประมาณ 2555-2558 (หลังมาตรการภาษี)

อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลจัดเก็บภาษีเงินได้ มีแนวโน้มลดลง โดยในปี 2555 อัตราการเปลี่ยนแปลงร้อยละ -1.68 เพิ่มขึ้นในปี 2556 เป็นร้อยละ 7.33 และลดลงในปี 2557-2558 เหลือร้อยละ -2.32 และ 1.20 ตามลำดับ ในขณะที่อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครมีอัตราเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2555 ,2556 และ 2557 เป็นร้อยละ 7.58 , 8.52 และ 8.48 ตามลำดับ และลดลงเหลือร้อยละ 4.99 ในปี 2558

ที่มา : จากตารางที่ 4.3

ภาพที่ 4.3 อัตราการเปลี่ยนแปลงรายรับภาษีเงินได้รวมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร
เปรียบเทียบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร
พิจารณาจากสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อผลการจัดเก็บภาษี ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บต่ออัตรากำล้าง และผล
การจัดเก็บภาษีต่ออัตรากำล้างของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดังนี้
ตารางที่ 4.4 ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตรากำล้างเงินได้ของ
สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ปีงบประมาณ	ผลการจัดเก็บ ภาษีรวม สรรพากรภาค 1-3 (ล้านบาท)	ต้นทุน สรรพากรภาค 1-3 (ล้านบาท)	อัตรากำล้าง สรรพากร ภาค 1-3 (คน)	รายจ่ายต่อภาษี 100 บาท (บาท)	รายจ่ายต่อ เจ้าหน้าที่ 1 คน (ล้านบาท)	รายได้ภาษีต่อ เจ้าหน้าที่ 1 คน (ล้านบาท)
ก่อนมาตรการภาษี						
2551	637,718.864	2,693.257	6,671	0.422	0.404	95.596
2552	580,280.006	2,816.727	6,454	0.485	0.436	89.910
2553	632,113.992	2,706.975	6,724	0.428	0.403	94.009
2554	758,758.180	2,922.376	6,586	0.385	0.444	115.208
				Mean = 0.430	Mean = 0.422	Mean = 98.681
หลังมาตรการภาษี						
2555	772,329.786	3,070.500	6,771	0.398	0.453	114.064
2556	833,980.237	3,126.694	6,718	0.375	0.465	124.141
2557	839,850.327	3,288.201	6,942	0.392	0.474	120.981
2558	862,107.938	3,440.778	6,880	0.399	0.500	125.306
				Mean = 0.391	Mean = 0.473	Mean = 121.123

ที่มา : สำนักงานแผนภาษี ผลการจัดเก็บภาษี จากเว็บไซต์กรมสรรพากร

: สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล อัตรากำล้าง เอกสารภายในกรมสรรพากร

: สำนักบริหารการคลังและรายได้ ต้นทุนในการจัดเก็บ เอกสารภายในกรมสรรพากร

2.1 สัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อผลจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

2.1.1 ปีงบประมาณ 2551-2554 (ก่อนมาตรการภาษี)

การพิจารณาสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อผลการจัดเก็บภาษี ตามตารางที่ 4.4 ก่อน
มาตรการภาษีในการจัดเก็บภาษีรวมของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีร้อยละ
รายจ่ายในการจัดเก็บภาษีเท่ากับ 0.422 , 0.485 , 0.428 และ 0.385 โดยมีรายจ่ายเฉลี่ยร้อยละ 0.430
บาท ซึ่งปีงบประมาณ 2552 เป็นปีที่มีรายจ่ายในการจัดเก็บสูงสุด คือร้อยละ 0.485 และรายจ่ายใน

การจัดเก็บเริ่มลดลงในปี 2553 และ 2554 โดยมีรายจ่ายในการจัดเก็บลดลงเหลือเพียงร้อยละ 0.428 และ 0.385 ตามลำดับ

2.1.2 ปีงบประมาณ 2555-2558 (หลังมาตรการภาษี)

เมื่อพิจารณาสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อผลการจัดเก็บภาษีหลังมาตรการภาษี มีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีย้อยละ 0.398 , 0.375 , 0.392 และ 0.399 ตามลำดับ มีสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อผลการจัดเก็บเฉลี่ยร้อยละ 0.391 บาท

2.2 สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีต่ออัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

2.2.1 ปีงบประมาณ 2551-2554 (ก่อนมาตรการภาษี)

สัดส่วนรายจ่ายในการจัดเก็บภาษีต่ออัตรากำลังเจ้าหน้าที่ก่อนมาตรการภาษีมียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน เท่ากับ 0.404, 0.436, 0.403 และ 0.444 ล้านบาทตามลำดับ มีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บต่อเจ้าหน้าที่ เฉลี่ยเท่ากับ 0.422 ล้านบาท

2.2.2 ปีงบประมาณ 2555-2558 (หลังมาตรการภาษี)

สัดส่วนรายจ่ายในการจัดเก็บภาษีต่ออัตรากำลังเจ้าหน้าที่ หลังมาตรการภาษีมียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน เท่ากับ 0.453, 0.465, 0.474 และ 0.500 ล้านบาทตามลำดับ มีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บต่อเจ้าหน้าที่ เฉลี่ยเท่ากับ 0.473 ล้านบาท

2.3 สัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีต่ออัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

2.3.1 ปีงบประมาณ 2551-2554 (ก่อนมาตรการภาษี)

พิจารณาสัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีต่ออัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ก่อนมาตรการภาษีมียผลการจัดเก็บภาษีต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน เท่ากับ 95.596, 89.910, 94.009 และ 115.208 ล้านบาทตามลำดับ มีสัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีต่อเจ้าหน้าที่เฉลี่ย เท่ากับ 98.681 ล้านบาท

2.3.2 ปีงบประมาณ 2555-2558 (หลังมาตรการภาษี)

สัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีต่ออัตรากำลังเจ้าหน้าที่ หลังมาตรการภาษีมียผลการจัดเก็บภาษีต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน เท่ากับ 114.064, 124.141, 120.981 และ 125.306 ล้านบาทตามลำดับ มีสัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีต่อเจ้าหน้าที่เฉลี่ย เท่ากับ 121.123 ล้านบาท

เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ หลังมาตรการภาษีกรมสรรพากรมีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บต่ำกว่าก่อนมาตรการภาษีเฉลี่ยร้อยละ 0.039 ต่อปี เปรียบเทียบสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อหน้าที่ 1 คน หลังมาตรการภาษี มีค่าใช้จ่ายต่อเจ้าหน้าที่สูงกว่าก่อนมาตรการภาษีเฉลี่ยร้อยละ 0.051 ต่อปี เปรียบเทียบสัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน หลังการใช้มาตรการภาษี มีรายได้ภาษีต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน สูงกว่าก่อนมาตรการภาษีเฉลี่ยร้อยละ 22.442 ต่อปี

ตอนที่ 3 ความยืดหยุ่นของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ความยืดหยุ่นของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ ใช้วิธีสร้างสมการภาษีอากร แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายรับภาษีเงินได้และรายได้ และคำนวณหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครในแต่ละปี โดยแบ่งการวิเคราะห์ความยืดหยุ่นเป็นรายประเภทภาษี ดังนี้

2.1 ผลการศึกษาความยืดหยุ่นภาษีเงินได้ โดยใช้แบบจำลองในการศึกษา

2.1.1 ความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

$$\log \text{TRP}(2540-2558) = -5.84024 + 1.180882 \log \text{GPP}(2539-2557) + 0.0572607$$

D(0,1)

$$t\text{-Statistic} \quad (-4.45) \quad (13.14)^* \quad (0.86)$$

$$R^2 = 0.9610$$

หมายเหตุ * ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม เพราะค่า t-Statistic มีค่ามากกว่า $t_{0.25,17} = 2.110$

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.181 หมายความว่า เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นร้อยละหนึ่งจะทำให้รายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.181 ส่วนการเปลี่ยนแปลงของมาตรการภาษีมีผลต่อรายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พบว่า เมื่อมีมาตรการภาษีทำให้รายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.057 มีค่า R^2 ร้อยละ 96.10 หมายความว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามได้สูงถึง ร้อยละ 96.10

2.1.2 ความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้นิติบุคคล

$$\log \text{TRC}(2540-2558) = -18.5504 + 2.098921 \log \text{GPP}(2539-2557) + -0.3699708$$

D(0,1)

t-Statistic (-7.78) (12.85)* (-3.05)

$$R^2 = 0.9387$$

หมายเหตุ * มีตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม เพราะค่า t-Statistic มีค่ามากกว่า $t_{0.25,17} = 2.110$

ภาษีเงินได้นิติบุคคลมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 2.099 หมายความว่าเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นร้อยละหนึ่งจะทำให้รายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.099 ส่วนการเปลี่ยนแปลงของมาตรการภาษีมีผลต่อรายรับภาษีเงินได้นิติบุคคล พบว่าเมื่อมีมาตรการภาษีทำให้รายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลงร้อยละ 0.369 มีค่า R^2 ร้อยละ 93.87 หมายความว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามได้สูงถึงร้อยละ 93.87

2.1.3 ความยืดหยุ่นภาษีเงินได้รวม

$$\log \text{TRC}(2540-2558) = -13.3352 + 1.770099 \log \text{GPP}(2539-2557) + -0.2235522$$

D(0,1)

t-Statistic (-8.45) (16.38)* (-2.79)

$$R^2 = 0.9647$$

หมายเหตุ * ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามเพราะค่า t-Statistic มีค่ามากกว่า $t_{0.25,17} = 2.110$

ภาษีเงินได้รวมมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.770 หมายความว่าเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นร้อยละหนึ่งจะทำให้รายรับภาษีเงินได้รวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.770 ส่วนการเปลี่ยนแปลงของมาตรการภาษีมีผลต่อรายรับภาษีเงินได้รวม พบว่า เมื่อมีมาตรการภาษีทำให้รายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลงร้อยละ 0.224 มีค่า R^2 ร้อยละ 96.47 หมายความว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามได้สูงถึงร้อยละ 96.47

ตารางที่ 4.5 ผลทางสถิติของการคำนวณภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ประเภทภาษี	ค่าคงที่ (Log a)	ค่าความยืดหยุ่น (b)	ค่าสัมประสิทธิ์ ตัวแปรหุ่น (c)	T-Statistic ค่ายืดหยุ่น	R^2
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	-5.84024	1.180882	0.0572607	13.14	0.9610
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	-18.5504	2.098921	-0.3699708	12.85	0.9387
ภาษีเงินได้รวม	-13.3352	1.770099	-0.2235522	16.38	0.9647

ที่มา : จากการคำนวณ

2.2 ผลการคำนวณหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครในแต่ละปี

ตารางที่ 4.6 ความยืดหยุ่นของผลการจัดเก็บในแต่ละปีของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้รวม ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2551-2558

ปีงบประมาณ	ค่าความยืดหยุ่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	ค่าความยืดหยุ่น ภาษีเงินได้นิติบุคคล	ค่าความยืดหยุ่น ภาษีเงินได้รวม
ก่อนมาตรการภาษี			
2551	1.353	3.850	3.150
2552	0.637	4.503	3.307
2553	15.550	53.920	42.85
2554	2.121	3.527	3.150
หลังมาตรการภาษี			
2555	1.529	1.023	0.241
2556	1.348	0.646	0.870
2557	0.450	0.237	0.304
2558	1.528	0.400	0.249

ที่มา : จากการคำนวณ

จากการคำนวณจะเห็นได้ว่า ในปีงบประมาณ 2553 มีค่าความยืดหยุ่นของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้รวมของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานครต่อรายได้ของกรุงเทพมหานคร เท่ากับ 15.550, 53.920 และ 42.85 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าสูงกว่าทุกปีจนผิดปกติ อันเนื่องมาจากในปีดังกล่าว อัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของกรุงเทพมหานครน้อยกว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้รวมซึ่งกรณีของปี 2553 นั้นเกิดขึ้นเป็นกรณีที่แตกต่างกัน

ดังนั้นในการคำนวณหาค่าเฉลี่ยความยืดหยุ่นช่วงก่อนมาตรการภาษี เพื่อไม่ให้ค่าเฉลี่ยของปี 2551-2554 มีค่าผิดปกติจึงไม่นำค่ายืดหยุ่นของปี 2553 มารวมคำนวณเพื่อหาค่าความยืดหยุ่นเฉลี่ยดังกล่าว ตารางที่ 4.7 ความยืดหยุ่นของผลการจัดเก็บในแต่ละปีของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้รวม ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2551-2558 (ยกเว้นปีงบประมาณ 2553)

ปีงบประมาณ	ค่าความยืดหยุ่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	ค่าความยืดหยุ่น ภาษีเงินได้นิติบุคคล	ค่าความยืดหยุ่น ภาษีเงินได้รวม
ก่อนมาตรการภาษี			
2551	1.353	3.850	3.150
2552	0.637	4.503	3.307
2553	-	-	-
2554	2.121	3.527	3.150
Mean	1.370	3.960	3.202
หลังมาตรการภาษี			
2555	1.529	1.023	0.241
2556	1.348	0.646	0.870
2557	0.450	0.237	0.304
2558	1.528	0.400	0.249
Mean	1.214	0.577	0.416

ที่มา : จากการคำนวณ

2.2.1 ค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ก่อนมาตรการภาษี เมื่อพิจารณาค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในพื้นที่กรุงเทพมหานครต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ตามตารางที่ 4.7 ก่อนมาตรการภาษี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.370 หมายความว่าก่อนการใช้มาตรการภาษี ถ้าผลิตภัณฑ์มวลรวม

กรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ผลจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.370

หลังมาตรการภาษีค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.214 หมายความว่าหลังการใช้มาตรการภาษีถ้าผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ผลจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.214

สรุปได้ว่าเมื่อมีการใช้มาตรการภาษี ทำให้รายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในพื้นที่กรุงเทพมหานครลดลง โดยลดลงเฉลี่ยร้อยละ 0.156 ต่อปี

2.2.2 ค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้นิติบุคคล

ก่อนมาตรการภาษี ค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้นิติบุคคลในพื้นที่กรุงเทพมหานครต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.960 หมายความว่าก่อนการใช้มาตรการภาษี ถ้าผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ผลจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 3.960

หลังมาตรการภาษี ค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้นิติบุคคลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.577 หมายความว่าหลังการใช้มาตรการภาษี ถ้าผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ผลจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 0.577

สรุปได้ว่าเมื่อมีการใช้มาตรการภาษี จะทำให้รายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลในพื้นที่กรุงเทพมหานครลดลง โดยลดลงเฉลี่ยร้อยละ 3.383 ต่อปี

2.2.3 ค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้รวม

ก่อนมาตรการภาษี ความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้รวมพื้นที่กรุงเทพมหานครต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.202 หมายความว่าก่อนการใช้มาตรการภาษี ถ้าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ผลจัดเก็บภาษีเงินได้รวมเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 3.202

หลังมาตรการภาษี ค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้รวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.416 หมายความว่าหลังการใช้มาตรการภาษีถ้าผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ผลจัดเก็บภาษีเงินได้รวมเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 0.416

สรุปได้ว่าเมื่อมีการใช้มาตรการภาษี จะทำให้รายรับภาษีเงินได้รวมในพื้นที่กรุงเทพมหานครลดลง โดยลดลงเฉลี่ยร้อยละ 2.786 ต่อปี

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย รวมทั้งอภิปรายผลและข้อเสนอแนะผลการศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดเก็บประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ผลการจัดเก็บจากสัดส่วนภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

1.1.1 สัดส่วนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครก่อนมาตรการภาษี เฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 4.44 หลังมาตรการภาษี มีสัดส่วนรายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครเฉลี่ยร้อยละ 4.76 เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยในช่วงก่อนมาตรการภาษี และหลังมาตรการภาษี สัดส่วนการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ช่วงก่อนมาตรการภาษี มีอัตราส่วนร้อยละต่ำกว่า ช่วงหลังมาตรการภาษี หมายความว่า ภายหลังจากใช้มาตรการภาษีสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครมากขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 0.32 ต่อปี

1.1.2 สัดส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครช่วงก่อนมาตรการภาษี เฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 11.11 หลังมาตรการภาษี มีสัดส่วนรายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครเฉลี่ยร้อยละ 10.18 เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยในช่วงก่อนมาตรการภาษี และหลังมาตรการภาษี พบว่า สัดส่วนการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ช่วงก่อนมาตรการภาษี มีอัตราส่วนร้อยละสูงกว่า ช่วงหลังมาตรการภาษี

หมายความว่า ภายหลังจากใช้มาตรการภาษีสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครลดลงเฉลี่ยร้อยละ 0.93 ต่อปี

1.1.3 สัดส่วนภาษีเงินได้รวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนการจัดเก็บภาษีเงินได้รวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ช่วงก่อนมาตรการภาษี เฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 15.55 หลังมาตรการภาษี มีสัดส่วนรายรับภาษีเงินได้รวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครเฉลี่ยร้อยละ 14.95 เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยในช่วงก่อนมาตรการภาษี และหลังมาตรการภาษี พบว่า สัดส่วนการจัดเก็บภาษีเงินได้รวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ช่วงก่อนมาตรการภาษี มีอัตราส่วนร้อยละสูงกว่า ช่วงหลังมาตรการภาษี หมายความว่า ภายหลังจากใช้มาตรการภาษีสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนจัดเก็บภาษีเงินได้รวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครลดลงเฉลี่ยร้อยละ 0.60 ต่อปี

1.2 ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้ของสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร เปรียบเทียบกับต้นทุนในการจัดเก็บและอัตรากำลังเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร

ผลการคำนวณสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อผลการจัดเก็บภาษีสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ช่วงก่อนมาตรการภาษี มีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีเฉลี่ยร้อยละ 0.430 บาท มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเจ้าหน้าที่ 1 คนจำนวน 0.422 ล้านบาท และมีผลการจัดเก็บภาษีเฉลี่ยต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน เท่ากับ 98.681 ล้านบาท หลังมาตรการภาษี สัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อผลการจัดเก็บภาษีเฉลี่ยร้อยละ 0.391 บาท มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเจ้าหน้าที่ 1 คนจำนวน 0.473 ล้านบาท และมีผลการจัดเก็บภาษีเฉลี่ยต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน เท่ากับ 121.123 ล้านบาท

เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ หลังมาตรการภาษีกรมสรรพากรมีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บต่ำกว่าก่อนมาตรการภาษีเฉลี่ยร้อยละ 0.039 ต่อปี เปรียบเทียบสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน หลังมาตรการภาษี มีค่าใช้จ่ายต่อเจ้าหน้าที่สูงกว่าก่อนมาตรการภาษีเฉลี่ยร้อยละ 0.051 ต่อปี เปรียบเทียบสัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน หลังการใช้มาตรการภาษี มีรายได้ภาษีต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน สูงกว่าก่อนมาตรการภาษีเฉลี่ยร้อยละ 22.442 ต่อปี

1.3 ความยืดหยุ่นของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

1.3.1 วิเคราะห์ความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ โดยใช้แบบจำลองในการศึกษาความสัมพันธ์ของความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้รวม

1) ค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.181 และเมื่อมีมาตรการภาษีทำให้รายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.057

2) ค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้นิติบุคคล มีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 2.099 และเมื่อมีมาตรการภาษีทำให้รายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลงร้อยละ 0.369

3) ค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้รวม มีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.770 และเมื่อมีมาตรการภาษีทำให้รายรับภาษีเงินได้ลดลงร้อยละ 0.224

สรุปว่าภาษีเงินได้นิติบุคคลมีค่าความยืดหยุ่นมากกว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และเมื่อมีมาตรการภาษีจะทำให้รายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้น แต่ทำให้ภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลง

1.3.2. ผลการคำนวณหาความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้รวมในแต่ละปี

1) ค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ก่อนมาตรการภาษี มีค่าความยืดหยุ่นเฉลี่ยเท่ากับ 1.370 ส่วนหลังมาตรการภาษี มีค่าความยืดหยุ่นเฉลี่ยเท่ากับ 1.214 สรุปได้ว่าเมื่อมีการใช้มาตรการภาษี จะทำให้รายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในพื้นที่กรุงเทพมหานครลดลงเฉลี่ยร้อยละ 0.156 ต่อปี

2) ค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้นิติบุคคลในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ก่อนมาตรการภาษี มีค่าความยืดหยุ่นเฉลี่ยเท่ากับ 3.960 หลังมาตรการภาษี มีค่าความยืดหยุ่นเฉลี่ยเท่ากับ 0.577 สรุปได้ว่าเมื่อมีการใช้มาตรการภาษี จะทำให้รายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลพื้นที่กรุงเทพมหานครลดลงเฉลี่ยร้อยละ 3.383 ต่อปี

3) ค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้รวมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร ก่อนมาตรการภาษี มีค่าความยืดหยุ่นเฉลี่ยเท่ากับ 3.202 หลังมาตรการภาษี มีค่าความยืดหยุ่นเฉลี่ยเท่ากับ 0.416 สรุปได้ว่าเมื่อมีการใช้มาตรการภาษี จะทำให้รายรับภาษีเงินได้รวมในพื้นที่กรุงเทพมหานครลดลงเฉลี่ยร้อยละ 2.786 ต่อปี

2. อภิปรายผล

2.1 ผลการจัดเก็บจากสัดส่วนภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

2.1.1 สัดส่วนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

เมื่อมีการใช้มาตรการภาษี อัตราส่วนรายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครจะมีค่าสูงกว่า อัตราส่วนก่อนที่จะใช้มาตรการภาษีเงินได้ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า ผลมาจากการใช้มาตรการภาษีเงินได้ทำให้ภาคเอกชนมีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้นทั้ง

ในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ รวมถึงผลจากการที่ประเทศไทยมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายในประเทศอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ซึ่งดูได้จากอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร พบว่ามีอัตราร้อยละการเปลี่ยนแปลงที่สูงขึ้นในช่วงหลังมาตรการภาษี ซึ่งการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของสัดส่วนภาษีนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นด้วย เช่น ราคาน้ำมัน และภาวะเศรษฐกิจโลก และสัดส่วนของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้น อาจเป็นไปได้ว่าการลดอัตราภาษีเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจทำให้มีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นก่อให้เกิดการขยายตัวของการผลิตและการจ้างงาน ตามแนวคิดทฤษฎีอุปสงค์มวลรวมของเคนส์ และจากผลการวิเคราะห์ความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานครต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครให้ผลว่าเมื่อมีมาตรการภาษีทำให้รายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.057 ดังนั้น รายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจึงมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นหลังจากการใช้มาตรการภาษี ซึ่งเป็นไปตามหลักความสำคัญของภาษีอากร ที่ใช้มาตรการภาษีเป็นเครื่องมือส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการกระตุ้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น การลดอัตราภาษีอากรเพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายของประชาชน การลดอัตราภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ

2.1.2 สัดส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

เมื่อมีการใช้มาตรการภาษี อัตราส่วนรายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครมีสัดส่วนลดลง และมีอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลจัดเก็บลดลงอย่างต่อเนื่อง เป็นผลจากการใช้มาตรการภาษีกรณีปรับลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล และจากผลการวิเคราะห์ความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้นิติบุคคลของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานครต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดให้ผลวิเคราะห์ว่าเมื่อมีการใช้มาตรการภาษีจะทำให้รายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลงร้อยละ 0.369 ดังนั้น รายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลจึงมีสัดส่วนที่ลดลงหลังจากที่มีการใช้มาตรการภาษีดังกล่าว

2.1.3 สัดส่วนภาษีเงินได้โดยรวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

เมื่อพิจารณาอัตราส่วนรายรับภาษีเงินได้โดยรวม พบว่า เมื่อมีการใช้มาตรการภาษีเงินได้แล้ว ทำให้อัตราส่วนรายรับภาษีเงินได้รวมมีสัดส่วนที่ลดลงก่อนการใช้มาตรการภาษี ซึ่งเป็นผลโดยตรงจากมาตรการปรับลดภาษีเงินได้จากรัฐบาล กอปรกับผลการวิเคราะห์ค่าความยืดหยุ่น ให้ผลการวิเคราะห์ว่าเมื่อมีมาตรการภาษีทำให้รายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลงร้อยละ 0.224 จึงทำให้อัตราส่วนของรายรับภาษีเงินได้รวมมีสัดส่วนที่ลดลงภายหลังจากการใช้มาตรการภาษี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นุชรี ปลั่งเปรื่อง (2534) ที่พบว่า ภาษีเงินได้จะ

เปลี่ยนแปลงเมื่อมีการใช้มาตรการภาษี หากมีการเปลี่ยนแปลงช่วงชั้นเงินได้ที่ใช้ในการคำนวณภาษี จะมีผลทำให้รายรับจากการจัดเก็บภาษีเงินได้ลดลง

2.2 ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

สำหรับค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษี และอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร สัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อผลการจัดเก็บภาษี ก่อนมาตรการภาษีมีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีเฉลี่ยมากกว่าค่าใช้จ่ายหลังการใช้มาตรการภาษี แต่สัดส่วนค่าใช้จ่ายต่ออัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ก่อนมาตรการภาษีมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเจ้าหน้าที่ ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยช่วงหลังมาตรการภาษี เนื่องจากมีการเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ และมีการจัดหาเครื่องมือ เครื่องใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บ จึงทำให้มีสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อเจ้าหน้าที่สูงขึ้นในช่วงหลังมาตรการภาษี แต่เมื่อพิจารณาถึงต่อผลการจัดเก็บภาษีเฉลี่ยต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน พบว่า ช่วงหลังมาตรการภาษีมีสัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีต่อเจ้าหน้าที่สูงกว่าในช่วงหลังมาตรการภาษี

2.3 ความยืดหยุ่นของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ช่วงก่อนและหลังมาตรการลดอัตราภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

2.3.1 วิเคราะห์ความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้โดยใช้แบบจำลองในการศึกษาค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้รวม

1) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.181 และเมื่อมีมาตรการภาษีทำให้รายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.057

2) ภาษีเงินได้นิติบุคคล มีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 2.099 เมื่อมีมาตรการภาษีทำให้รายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลงร้อยละ 0.369

3) ภาษีเงินได้รวม มีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.770 และเมื่อมีมาตรการภาษีทำให้รายรับภาษีเงินได้ลดลงร้อยละ 0.224

แสดงให้เห็นว่าภาษีเงินได้นิติบุคคลมีค่าความยืดหยุ่นมากกว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และเมื่อมีมาตรการภาษีจะทำให้รายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้น แต่ทำให้ภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลง เมื่อพิจารณาค่ายืดหยุ่นแต่ละประเภทภาษี ทุกประเภทภาษีส้วนมีค่าความยืดหยุ่นมากกว่าหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรพิทย์ มีมาก (2544) ที่พบว่า ความลอยตัวและความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล มีค่ามากกว่าหนึ่ง แสดงให้เห็นว่า ภาษีเงินได้สามารถทำรายรับให้กับรัฐบาลได้ดี แต่ภาษีเงินได้นิติบุคคลสามารถทำรายได้กับรัฐบาลมากกว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาซึ่งอาจเป็นเพราะจำนวนเงินภาษีจากการจัดเก็บ

ภาษีเงินได้นิติบุคคลนั้นมากกว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จึงทำให้มีค่าความยืดหยุ่นที่สูงกว่า แต่เมื่อมีการใช้มาตรการภาษีภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากลับมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการใช้มาตรการภาษีเงินได้ทำให้ภาคเอกชนมีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้นทั้งในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ รวมถึงผลจากการที่เศรษฐกิจโลก และเศรษฐกิจของประเทศไทยมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายในประเทศอยู่ในเกณฑ์ที่ดีขึ้น

2.3.2 ผลการคำนวณหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้รวมในแต่ละปี

- 1) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ก่อนมาตรการภาษี มีค่าความยืดหยุ่นเฉลี่ย 1.370 หลังมาตรการภาษีมียืดหยุ่นเฉลี่ย 1.214
- 2) ภาษีเงินได้นิติบุคคล ก่อนมาตรการภาษี มีค่าความยืดหยุ่นเฉลี่ย 3.960 หลังมาตรการภาษีมียืดหยุ่นเฉลี่ย 0.577
- 3) ภาษีเงินได้รวม ก่อนมาตรการภาษี มีค่าความยืดหยุ่นเฉลี่ย 3.202 หลังมาตรการภาษีมียืดหยุ่นเฉลี่ย 0.416

จากผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ก่อนการใช้มาตรการภาษี ภาษีเงินได้ทุกประเภทภาษีมียืดหยุ่นสูงกว่าช่วงหลังมาตรการภาษี โดยภาษีเงินได้นิติบุคคลมีความยืดหยุ่นมากกว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แต่หลังจากการใช้มาตรการภาษี ภาษีเงินได้ทุกประเภทมียืดหยุ่นลดลง โดยภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามียืดหยุ่นมากกว่าภาษีเงินได้นิติบุคคล หมายความว่า ก่อนมาตรการภาษี เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นร้อยละหนึ่ง จะทำให้รายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มขึ้นมากกว่ารายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และหลังมาตรการภาษี เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นร้อยละหนึ่ง จะทำให้รายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นมากกว่ารายรับภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากการใช้มาตรการปรับลดอัตราภาษีเงินได้ตั้งแต่ปี 2555 – 2558 จึงส่งผลโดยตรงต่อผลจัดเก็บภาษี ทำให้รัฐจัดเก็บภาษีเงินได้ลดลง เมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร และตั้งข้อสังเกตว่า ก่อนใช้มาตรการภาษี ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้น มีค่าความยืดหยุ่นต่ำกว่าภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นผลมาจากจำนวนเงินภาษีในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้นน้อยกว่าภาษีเงินได้นิติบุคคล ดังนั้น เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้น จึงส่งผลให้รายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นน้อยกว่ารายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลซึ่งมีค่าความยืดหยุ่นที่สูงกว่า แต่หลังจากการใช้มาตรการภาษี ภาษีเงินได้นิติบุคคลมีค่าความยืดหยุ่นต่ำกว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา อาจเป็นไปได้ว่าการใช้มาตรการภาษีทำให้ภาคเอกชนมีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น และอาจมีปัจจัยอื่น เช่น ราคาน้ำมัน และภาวะเศรษฐกิจโลก จึงทำให้ผล

จัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นมากกว่าภาษีเงินได้นิติบุคคล เมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ สามารถนำผลการวิจัยมาใช้เป็นข้อมูลในการเสนอแนะแก่สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร และกรมสรรพากร เพื่อปรับปรุงแนวทางในการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพ และสามารถจัดเก็บภาษีเงินได้ได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนจัดเก็บภาษีอากร และการตัดสินใจในการออกมาตรการด้านภาษีต่างๆ ให้เหมาะสมตามสภาพการณ์ปัจจุบันและอนาคตต่อไปดังต่อไปนี้

3.1 รัฐบาลควรดำเนินนโยบายขยายฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยให้สิทธิประโยชน์ในด้านต่างๆ แก่บุคคลธรรมดาที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคคลธรรมดาเข้าสู่ระบบให้มากขึ้น เพื่อให้รัฐมีรายรับภาษีมากขึ้น เนื่องจากเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของภาษีเงินได้ของสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในช่วงก่อนมาตรการภาษี และหลังมาตรการภาษี ทำให้ทราบว่า การใช้มาตรการปรับลดอัตราภาษีเงินได้ มีผลทำให้อัตราส่วนรายรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสูงขึ้น แต่อัตราส่วนรายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลกลับลดลง ทำให้ทราบว่า มาตรการภาษีที่พึงใจจากรัฐบาล ถึงแม้ว่าจะทำให้รายรับภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลง แต่ก็สามารถทำให้เศรษฐกิจมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น มีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น ซึ่งดูได้จากผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่เพิ่มขึ้น

3.2 กรมสรรพากรควรปรับโครงสร้างของภาษีเงินได้นิติบุคคล และขยายฐานภาษีให้ธุรกิจบางประเภทที่ยังไม่ได้ประกอบการในรูปแบบของนิติบุคคล เช่นผู้ประกอบการร้านขายยา ร้านทอง และธุรกิจ E-commerce ให้จดทะเบียนเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้ให้มากขึ้น เพื่อนำรายได้ภาษีที่เพิ่มขึ้นมาชดเชยรายได้ภาษีที่หายไปจากการใช้มาตรการภาษีดังกล่าว เนื่องจากเมื่อเปรียบเทียบค่าความยืดหยุ่นของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ของสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของกรุงเทพมหานครที่เปลี่ยนแปลง ทำให้ทราบว่ารายรับภาษีเงินได้ก่อนมาตรการภาษี สามารถรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในกรุงเทพมหานครได้ดีกว่า เพราะเมื่อมีมาตรการภาษีทำให้รายรับภาษีเงินได้ลดลง เปรียบเทียบค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้ในแต่ละช่วงเวลา เมื่อมีการใช้มาตรการภาษี จะทำให้รายรับภาษีเงินได้รวมลดลง แต่หากพิจารณาค่าความยืดหยุ่นเป็นรายประเภทภาษี ค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ได้จากการศึกษา มีค่าเท่ากับ 1.180

ส่วนค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้นิติบุคคลมีค่าเท่ากับ 2.099 โดยทุกประเภทภาษีมีค่าความยืดหยุ่นมากกว่าหนึ่ง แสดงให้เห็นว่า ภาษีเงินได้สามารถทำรายรับให้กับรัฐบาลได้ดี แต่ภาษีเงินได้นิติบุคคลสามารถทำรายได้กับรัฐบาลมากกว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาซึ่งอาจเป็นเพราะจำนวนเงินภาษีจากการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลนั้นมากกว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จึงทำให้มีค่าความยืดหยุ่นที่สูงกว่า

3.3 ในการศึกษาผลจัดเก็บภาษีเงินได้ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร นั้นมีข้อจำกัดในการเก็บข้อมูลซึ่งไม่สามารถเก็บข้อมูลเป็นรายไตรมาสได้ ดังนั้นในการศึกษาในครั้งต่อไปควรวางแผนการเก็บภาษีเป็นรายไตรมาสในช่วงปีที่ทำการศึกษาเพื่อจะได้มีข้อมูลในการศึกษาวิเคราะห์ให้มากกว่านี้ รวมทั้งครอบคลุมถึงการเปลี่ยนแปลงมาตรการภาษี และนโยบายต่างๆ เพื่อให้สามารถต่อยอดการศึกษาในครั้งต่อไปได้ และมีความสมบูรณ์เป็นประโยชน์มากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสรรพากร. (2550). *รายงานประจำปี 2550*. กรุงเทพมหานคร : กรมสรรพากร.
- กรมสรรพากร. (2551). *รายงานประจำปี 2551*. กรุงเทพมหานคร : กรมสรรพากร.
- กรมสรรพากร. (2552). *รายงานประจำปี 2552*. กรุงเทพมหานคร : กรมสรรพากร.
- กรมสรรพากร. (2553). *รายงานประจำปี 2553*. กรุงเทพมหานคร : กรมสรรพากร.
- กรมสรรพากร. (2554). *รายงานประจำปี 2554*. กรุงเทพมหานคร : กรมสรรพากร.
- กรมสรรพากร. (2555). *รายงานประจำปี 2555*. กรุงเทพมหานคร : กรมสรรพากร.
- กรมสรรพากร. (2556). *รายงานประจำปี 2556*. กรุงเทพมหานคร : กรมสรรพากร.
- กรมสรรพากร. (2557). *รายงานประจำปี 2557*. กรุงเทพมหานคร : กรมสรรพากร.
- กรมสรรพากร. (2558). *รายงานประจำปี 2558*. กรุงเทพมหานคร : กรมสรรพากร.
- กรมสรรพากร. (2559). *สถิติอัตราค่าจ้างบุคลากรกรมสรรพากร ปีงบประมาณ 2551-2558*.
กรุงเทพมหานคร : สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล. (เอกสารไม่เผยแพร่)
- กรมสรรพากร. (2558). รายงานผลการจัดเก็บภาษีอากร. สืบค้นจาก <http://rdsrv.rd.go.th> (วันที่สืบค้น 10 ตุลาคม 2558).
- กรมสรรพากร. (2558). ความรู้เรื่องภาษีสืบค้นจาก : <http://www.rd.go.th> (วันที่สืบค้น 20 ตุลาคม 2558)
- กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร.(2557). *ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
เรือนแก้วการพิมพ์.
- กัลยา รักษ์ยอดจิตร์. (2550). *การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากร
พื้นที่อุบลราชธานี*. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้
ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชาญ อ่อนน้อม. (2543). *การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชัยรัตน์ เอี่ยมกุลวัฒน์. (2555). การกระจายภาระภาษีและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย. : 2531-
2552 *ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านภาษีอากร 2555* : 218-215.
- ชัยรัตน์ เอี่ยมกุลวัฒน์. (2558). ประสิทธิภาพของภาษีอากรและอัตราภาษีที่เหมาะสม ใน *ประมวล
สาระชุดวิชาเศรษฐศาสตร์ภาครัฐและนโยบายสาธารณะ* (หน่วยที่ 8 น. 1-50).
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ชัยรัตน์ เอี่ยมกุลวัฒน์. (2558). *ทฤษฎีภูมิอากาศ*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดิเรก ถิระภุชกุล. (2556). *การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม STATA 10*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ไตรรัตน์ โภคพลากรณ์. (2549). *ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากรของกระทรวงการคลัง*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นุชรี ปลั่งเปรื่อง. (2534). *ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้ในประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. สืบค้นจาก <http://tdc.thailis.or.th>.
- บริษัท พัฒนกิจ บัญชี ภาษี และฝึกอบรม จำกัด. (2558). *การลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล*. สืบค้นจาก :<http://www.pattanakit.net> . (วันที่สืบค้น 10 ตุลาคม 2558).
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2558). e-books Ramkhamhaeng University Download โปรแกรมอ่าน e-books สืบค้นจาก <http://e-book.ram.edu/e-book>. (วันที่สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2558).
- วรพิทย์ มีมาก. (2544). *การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 39 เรื่อง การวิเคราะห์ผลการปฏิบัติของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- โสรตี ไชยรบ. (2551). *ความลอยตัวและความยืดหยุ่นของภาษีมูลค่าเพิ่ม (ภ.พ.30): กรณีศึกษา กิจกรรมการผลิต สาขาอุตสาหกรรม สาขาการค้าส่ง-ค้าปลีก และสาขาการค้า อสังหาริมทรัพย์*. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สุจิตรา รักร่วม. (2552). *การศึกษาโครงสร้างภาษีและประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่จันทบุรี*. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- สุรางค์ แปรการिया. (2556). *ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *บัญชีรายได้ประชาชาติผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)*. สืบค้นจาก <http://www.nesdb.go.th>. (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2559)

สำนักงานประมาณของรัฐสภา. (2558). *การจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2533-2557*
(ฉบับที่ 7/2558). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานประมาณของรัฐสภา

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2559). ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาล สืบค้นจาก <http://www.fpo.go.th>.
(สืบค้นเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2559)

Bonga, W.G., Dhoro-Gwaendepi, N.L., Strien, F.M. (2015). Tax Elasticity, Buoyancy and Stability
in Zimbabwe. *Journal of Economics and Finance*. 6, 1 (Jan-Feb 2015) : 21-29.

Timsina, Neelam. (2007). Tax Elasticity and Buoyancy in Nepal. *NRB Economic Review*. 2007,
19 : 9-21.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก

ข้อมูลตาราง

ตารางที่ ก.1

ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ และมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร (GPP) รายปี
ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ	ภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดา	ภาษีเงินได้ นิติบุคคล	ภาษีเงินได้ รวม	ผลิตภัณฑ์มวลรวม กรุงเทพมหานคร (GPP)
2539				1,712,507.00
2540	71,982.14	134,197.70	206,179.84	1,647,549.00
2541	76,747.93	74571.506	151,319.44	1,595,453.00
2542	65,339.88	81,625.06	146,964.94	1,653,025.00
2543	58,030.24	106,698.89	164,729.13	1,788,031.00
2544	65,765.91	107,580.07	173,345.97	1,924,025.00
2545	68,998.71	122,992.90	191,991.61	2,004,882.00
2546	72,703.29	156,563.96	229,267.25	2,137,261.00
2547	82,712.70	189,165.44	271,878.14	2,339,092.00
2548	92,399.66	234,357.07	326,756.73	2,539,689.00
2549	104,383.91	261,900.38	366,284.29	2,697,242.00
2550	119,001.71	271,493.32	390,495.03	2,814,355.88
2551	126,104.81	323,296.74	449,401.55	2,928,923.14
2552	123,040.83	274,879.69	397,920.52	2,922,027.00
2553	127,728.31	314,960.00	442,688.31	3,104,791.00
2554	145,954.28	397,475.28	543,429.56	3,340,197.00
2555	163,579.71	370,744.04	534,323.75	3,624,906.00
2556	182,953.90	390,555.59	573,509.49	3,932,394.00
2557	176,739.58	383,446.75	560,186.33	4,128,734.00
2558	190,592.98	376,297.69	566,890.67	

ที่มา : ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ กรมสรรพากร

: ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตาราง ก.2

ผลการจัดเก็บทุกประเภทภาษี ต้นทุนในการจัดเก็บภาษี และอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของ
สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ปีงบประมาณ	ผลการจัดเก็บภาษี (ล้านบาท)	ต้นทุนในการจัดเก็บภาษี (ล้านบาท)	อัตรากำลัง (คน)
2551	637,718.86	2,693.26	6,671
2552	580,280.01	2,816.73	6,454
2553	632,113.99	2,706.98	6,724
2554	758,758.18	2,922.38	6,586
2555	772,329.79	3,070.50	6,771
2556	833,980.24	3,126.69	6,718
2557	839,850.33	3,288.20	6,942
2558	862,107.94	3,440.78	6,880

ที่มา : กรมสรรพากร

ตาราง ก.3

ตารางแสดงอัตราค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา สำหรับเงิน ได้พึงประเมินประเภทที่ 8

ประเภทเงิน ได้พึงประเมิน	ร้อยละ
(1) การเก็บค่าตั้ง หรือค่าเกมจากการพนันการแข่งขัน หรือ การเล่นต่าง ๆ	65
(2) การถ่าย ล้างอัด หรือขยายรูปภาพยนตร์รวมทั้งการขายส่วนประกอบ	70
(3) การทำกิจการคานเรือ อุ้เรือ หรือซ่อมเรือที่มีใช้ซ่อมเครื่องจักรเครื่องกล	70
(4) การทำรองเท้า และเครื่องหนังแท้ หรือหนังเทียม รวมทั้งการขาย ส่วนประกอบ	70
(5) การตัด เย็บ ถัก ปักเสื้อผ้า หรือสิ่งอื่น ๆรวมทั้งการขายส่วนประกอบ	
(6) การทำ ตกแต่ง หรือซ่อมแซม เครื่องเรือน รวมทั้งการขายส่วนประกอบ	70
(7) การทำกิจการโรงแรม หรือภัตตาคารหรือการปรุงอาหาร หรือเครื่องดื่มนำมา	70
(8) การตัด ตัด แต่งผม หรือตกแต่งร่างกาย	70
(9) การทำสบู่ แชมพู หรือเครื่องสำอาง	70
(10) การทำวรรณกรรม	75
(11) การค้าเครื่องเงิน ทอง นาก เพชร พลอย หรืออัญมณีอื่น รวมทั้งการขายส่วนประกอบ	75
(12) การทำกิจการสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล เฉพาะที่มีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน รวมทั้งการรักษาพยาบาล และการจำหน่ายยา	75
(13) การไม้หรือย่อยหิน	75
(14) การทำป่าไม้ สวนยาง หรือไม้ยืนต้น	80
(15) การขนส่ง หรือรับจ้างด้วยยานพาหนะ	80
(16) การทำบล็อกและตรา การรับพิมพ์ หรือเย็บสมุด เอกสาร รวมทั้งการขายส่วนประกอบ	80
(17) การทำเหมืองแร่	80
(18) การทำเครื่องดัดตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเครื่องดัด (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2502	85
(19) การทำเครื่องกระเบื้อง เครื่องเคลือบเครื่องซีเมนต์ หรือดินเผา	80
(20) การทำหรือจำหน่ายกระแสไฟฟ้า	80
(21) การทำน้ำแข็ง	80
(22) การทำกาว แป้งเปียก หรือสิ่งที่มีลักษณะทำนองเดียวกันและการทำแป้งชนิดต่าง ๆ ที่มีใช้เครื่องสำอาง	80
(23) การทำลูกโป่ง เครื่องแก้ว เครื่องพลาสติกหรือเครื่องอย่างสำเร็จรูป	80
(24) การซักกรีด หรือย้อมสี	80

(25) การขายของนอกจากที่ระบุไว้ในข้ออื่น ซึ่งผู้ขายมิได้เป็นผู้ผลิต	80
(26) รางวัลที่เจ้าของม้าได้จากการส่งม้าเข้าแข่ง	80
(27) การรับสินไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝาก หรือการได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยเด็ดขาดจากการขายฝาก	85
(28) การรรมยง การทำยางแผ่น หรืออย่างอื่นที่มีใช้สำเร็จรูป	85
(29) การฟอกหนัง	85
(30) การทำน้ำตาล หรือน้ำเหลืองของน้ำตาล	85
(31) การจับสัตว์น้ำ	85
(32) การทำกิจการโรงเลื่อย	85
(33) การกลั่น หรือหีบน้ำมัน	85
(34) การให้เช่าซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่ไม่เข้าลักษณะตามมาตรา 40 (5) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉ.16) พ.ศ.2502	85
(35) การทำกิจการโรงสีข้าว	85
(36) การทำเกษตรกรรมประเภท ไม้ล้มลุกและธัญชาติ	85
(37) การอบหรือบ่มใบยาสูบ	85
(38) การเลี้ยงสัตว์ทุกชนิด รวมทั้งการขายวัตถุดิบได้	85
(39) การฆ่าสัตว์จำหน่าย รวมทั้งการขายวัตถุดิบได้	85
(40) การทำนาเกลือ	85
(41) การขายเรือกำปั่น หรือเรือมีระวาง ตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟหรือเรือยนต์มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป หรือแพ	85
(42) การขายที่ดินเงินผ่อนหรือการให้เช่าซื้อที่ดิน	61
(43) การแสดงของนักแสดงละครภาพยนตร์ วิทยุหรือโทรทัศน์ นักร้องอาชีพ หรือนักแสดง เพื่อความบันเทิงใด ๆ สำหรับเงินได้ส่วนที่ไม่เกิน 300,000 บาท	60
สำหรับเงินได้ส่วนที่เกิน 300,000 บาท	40
การหักค่าใช้จ่ายตาม (ก) และ (ข) รวมกันต้องไม่เกิน 600,000 บาท	
(44) เงินได้ที่มิได้ระบุไว้ตั้งแต่ข้อ (1)-ข้อ (43) ให้หักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควรเท่านั้น	

ภาคผนวก ข

โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล

โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล

1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามประมวลรัษฎากรเป็นภาษีทางตรงประเภทหนึ่งซึ่งมีความสำคัญมากเพราะเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐบาล และเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐบาลในการกระจายรายได้ หรืออาจกล่าวได้ว่า ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นภาษีที่เก็บจากเงินได้ของบุคคลธรรมดา นั่นเอง บุคคลธรรมดาผู้มีเงินได้ไม่ว่าประเภทใดชนิดใด ถ้าไม่มีกฎหมายยกเว้นให้แล้วมักอยู่ในข่ายต้องเสียภาษีนี้ด้วย โดยโครงสร้างของกฎหมายภาษีอากรคือ

1. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ผู้มีเงินได้ที่อยู่ในข่ายเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้น แบ่งได้เป็น 4 ประเภทคือ

1.1 บุคคลธรรมดา หมายถึงบุคคลที่มีชีวิต มนุษย์ที่มีสภาพบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 15 โดยสภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดและอยู่รอดเป็นทารก และสิ้นสุดลงเมื่อตาย หากบุคคลธรรมดาดังกล่าวมีเงินได้ถึงเกณฑ์ขั้นต่ำที่ประมวลรัษฎากรกำหนดไว้ ก็มีหน้าที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ดังนั้นผู้มีเงินได้ที่มิมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ดังกล่าว ประมวลรัษฎากรไม่ได้กำหนดอายุ ความสามารถ สัญชาติ ของผู้มีเงินได้แต่อย่างใด

1.2 ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มีชื่อนิติบุคคล

1.2.1 ห้างหุ้นส่วนสามัญ หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปตกลงเข้าทุนกัน ไม่ว่าจะ เป็น เงิน แรงงาน หรือทรัพย์สิน เพื่อกระทำการกิจการร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแบ่งปันกำไร อันพึงได้แต่กิจการที่ทำนั้น โดยห้างหุ้นส่วนสามัญอาจจดทะเบียนให้มีสภาพเป็นนิติบุคคลก็ได้ ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียนจะไม่อยู่ในข่ายเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แต่อยู่ในข่ายที่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

1.2.2 คณะบุคคลที่มีชื่อนิติบุคคล มีลักษณะเหมือนกับห้างหุ้นส่วนสามัญ ต่างกัน ในด้านวัตถุประสงค์ คือคณะบุคคลที่มีชื่อนิติบุคคลไม่จำเป็นต้องมีวัตถุประสงค์ที่จะแบ่งปันผลกำไรที่พึงจะได้แต่กิจการที่ทำร่วมกัน เช่น การจัดการแสดงเพื่อหารายได้นำไปบริจาคให้แก่ผู้ทุกข์ยาก คณะผู้จัดการแสดงอยู่ในข่ายเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในชื่อของคณะบุคคลที่มีชื่อนิติบุคคล

1.3 ผู้ถึงแก่ความตาย ผู้ถึงแก่ความตายซึ่งได้รับเงินได้ถึงถึงเกณฑ์ขั้นต่ำที่ประมวลรัษฎากรกำหนดไว้ก็เป็นผู้ที่อยู่ในข่ายเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาด้วย การถึงแก่ความตายอาจเป็น

กรณีถึงแก่ความตายระหว่างปีภาษี คือระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 31 ธันวาคม หรือถึงแก่ความตายก่อนยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีก็ได้ โดยผู้มีหน้าที่ยื่นรายการแทนคือ ผู้จัดการมรดก หรือทายาท หรือผู้ครอบครองทรัพย์สินมรดกของผู้ถึงแก่ความตาย

1.4 กองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง หมายถึง ทรัพย์สินของผู้ตายในปีถัดไปจากปีที่ถึงแก่ความตาย แต่ยังไม่ได้แบ่งให้ทายาท กองมรดกไม่มีสภาพเป็นบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่เป็นกองทรัพย์สินซึ่งประมวลรัษฎากรถือเป็นหน่วยเสียภาษี เช่นเดียวกับห้างหุ้นส่วนสามัญ และคณะบุคคลที่มีชั้ชนิดบุคคล และเนื่องด้วยสภาพแล้วกองมรดกไม่มีสภาพบุคคล ดังนั้นผู้มีหน้าที่ยื่นรายการแทนคือ ผู้จัดการมรดก หรือทายาท หรือผู้ครอบครองทรัพย์สินมรดกของผู้ถึงแก่ความตาย

2. แหล่งเงินได้ที่ต้องเสียภาษี แหล่งที่มาของเงินได้ ซึ่งแบ่งได้เป็นเงินได้จากแหล่งในประเทศ และนอกประเทศ เงินได้จากแหล่งต่างๆ นี้จะต้องนำไปรวมคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือไม่ ต้องพิจารณาดังนี้

2.1 กรณีเงินได้เกิดจากแหล่งในประเทศ หมายถึง เงินได้ที่เกิดขึ้น หรือเป็นผลสืบเนื่องจากการมีกิจการงานดังนี้

2.1.1 หน้าที่งานที่ทำในประเทศไทย

2.1.2 กิจการที่ทำในประเทศไทย

2.1.3 กิจการของนายจ้างในประเทศไทย

2.1.4 ทรัพย์สินที่อยู่ในประเทศไทย (ดอกเบี้ย, เงินปันผล, ค่าเช่า ฯลฯ)

ผู้มีเงินได้เกิดจากแหล่งเงินได้ในประเทศมีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้ ไม่ว่าจะเงินได้นั้นจะจ่ายในหรือนอกประเทศ และไม่ว่าผู้มีเงินได้นั้นจะเป็นผู้อยู่ในประเทศไทยหรือไม่ก็ตาม

2.2 กรณีแหล่งเงินได้นอกประเทศไทย หมายถึง เงินได้ที่เกิดขึ้นหรือเป็นผลสืบเนื่องจากการมีกิจการงานดังนี้

2.2.1 หน้าที่การงานที่ทำในต่างประเทศ

2.2.2 กิจการที่ทำในต่างประเทศ

2.2.3 ทรัพย์สินที่อยู่ในต่างประเทศ

โดยผู้มีเงินได้เกิดจากแหล่งนอกประเทศในปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว จะต้องเสียภาษีเงินได้ในประเทศไทยก็ต่อเมื่อเข้าองค์ประกอบทั้ง 2 ประการดังนี้

ประการที่หนึ่ง ผู้มีเงินได้เป็นผู้อยู่ในประเทศไทยในปีภาษีนั้น และ

ประการที่สอง ผู้มีเงินได้นำเงินได้นั้นเข้ามาในประเทศไทยในปีภาษีนั้นด้วย

คำว่า “ผู้อยู่ในประเทศไทย” หมายความว่า บุคคลผู้อยู่ในประเทศไทยชั่วระยะเวลาหนึ่งหรือหลายระยะเวลารวมทั้งหมดถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันในปีภาษีใด ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้อยู่ในประเทศไทย

คำว่า “ปีภาษี” หมายความว่า ปีปฏิทิน คือเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี

3. เงินได้พึงประเมิน และการหักค่าใช้จ่าย

เงินได้พึงประเมิน คือ เงินได้ที่กฎหมายบังคับให้เราต้องเอามาเสียภาษี ดังนั้น เงินได้พึงประเมินคือเงินได้ที่ต้องนำมาคำนวณภาษี ซึ่งเงินได้พึงประเมินที่ต้องนำมาคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แบ่งได้เป็น 8 ประเภท ตามลักษณะของการได้เงินมา ซึ่งในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากฎหมายกำหนดให้เงินได้แต่ละประเภทสามารถหักค่าใช้จ่ายออกก่อน แล้วจึงนำเงินได้ที่หักค่าใช้จ่ายแล้วทั้งหมดไปหักลดหย่อน เพื่อให้ได้เงินได้สุทธิไปคิดภาษีตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อไป ประเภทของเงินได้พึงประเมินแบ่งได้ดังนี้

3.1 เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 ได้แก่เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน ไม่ว่าจะเป็น

3.1.1 เงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเบี้ย โบนัส เบี้ยหวัด บำเหน็จบำนาญ

3.1.2 เงินค่าเช่าบ้านที่ได้รับจากนายจ้าง

3.1.3 เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้าน ซึ่งนายจ้างให้อยู่โดยไม่เสีย

ค่าเช่า

3.1.4 เงินที่นายจ้างจ่ายชำระหนี้ใดๆ ซึ่งลูกจ้างมีหน้าที่ต้องชำระ

3.1.5 เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใดๆ ที่ได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน เช่น มูลค่าของการได้รับประทานอาหาร เป็นต้น

3.2 เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 2 ได้แก่เงินได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้ ไม่ว่าจะเป็น

3.2.1 ค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า ค่าส่วนลด

3.2.2 เงินอุดหนุนในงานที่ทำ เบี้ยประชุม บำเหน็จ โบนัส

3.2.3 เงินค่าเช่าบ้านที่ได้รับเนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้

3.2.4 เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้าน ที่ผู้จ่ายเงินได้มีหน้าที่ต้องชำระ

3.2.5 เงินที่ผู้จ่ายเงินได้จ่ายชำระหนี้ใดๆ ซึ่งผู้มีเงินได้มีหน้าที่ต้องชำระ

3.2.6 เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใดๆ ที่ได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำหรือตำแหน่งงานที่ทำหรือจากการรับทำงานให้ นั้น ไม่ว่าหน้าที่หรือตำแหน่งงาน หรืองานที่รับทำให้นั้นจะเป็นการประจำหรือชั่วคราว

สำหรับเงิน ได้พึงประเมินประเภทที่ 1 และ 2 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามกฎหมายให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด ดังนี้

1. ผู้มีเงินได้สามารถหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 40 ของเงินได้แต่รวมกันแล้วไม่เกิน 60,000 บาท (หมายถึงเงินได้พึงประเมินทั้งสองประเภทรวมกันหักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 40 ไม่เกิน 60,000 บาท ถ้าร้อยละ 40 ของเงินได้ทั้งสองประเภทรวมกันแล้วเกิน 60,000 บาท ให้หักได้แค่ 60,000 บาท)

2. ในกรณีสามีภริยา ต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ และความเป็นสามีภริยาได้อยู่ตลอดปีภาษี ให้ต่างฝ่ายต่างหักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 40 แต่ไม่เกินฝ่ายละ 60,000 บาท

3.3 เงิน ได้พึงประเมินประเภทที่ 3 ได้แก่ ค่าแห่งกัญฉวีลด์ ค่าแห่งลิขสิทธิ์หรือสิทธิอย่างอื่น เงินปีหรือเงินได้ที่มีลักษณะเป็นเงินรายได้อื่นได้มาจากพนัยกรรม นิตกรรมอย่างอื่น หรือคำพิพากษาของศาล

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 3 กฎหมายกำหนดให้หักค่าใช้จ่ายได้เฉพาะเงินได้ที่เป็นค่าแห่งลิขสิทธิ์ โดยให้หักเป็นการเหมาได้ร้อยละ 40 ของค่าแห่งลิขสิทธิ์แต่ไม่เกิน 60,000 บาท สำหรับค่าแห่งกัญฉวีลด์ หรือสิทธิอย่างอื่น เงินปี หรือเงินได้ที่มีลักษณะเป็นเงินรายได้อื่นได้มาจากพนัยกรรม นิตกรรมอย่างอื่น หรือคำพิพากษาของศาล กฎหมายไม่ยอมให้หักค่าใช้จ่าย

3.4 เงิน ได้พึงประเมินประเภทที่ 4 ได้แก่

3.4.1 ดอกเบียพันธบัตร ดอกเบียเงินฝาก ดอกเบียหุ้นกู้ ดอกเบียตัวเงิน ดอกเบียเงินกู้ยืม ผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาจำหน่ายตัวเงินหรือตราสารแสดงสิทธิที่จำหน่ายครั้งแรกต่ำกว่าราคาไถ่ถอน และเงินได้ที่มีลักษณะเดียวกับดอกเบีย ผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนอื่นๆ ที่ได้จากการกู้ยืมหรือจากสิทธิเรียกร้องในหนี้ทุกชนิดไม่ว่าจะมีหลักประกันหรือไม่ก็ตาม

3.4.2 เงินปันผล เงินส่วนแบ่งกำไร หรือประโยชน์อื่นใดที่ได้จากบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนจำกัดนิติบุคคล กองทุนรวม หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายไทยให้จัดตั้งขึ้น โดยเฉพาะสำหรับเงินกู้ยืมเงิน

3.4.3 เงิน โบนัสที่จ่ายแก่ผู้ถือหุ้น หรือผู้เป็นหุ้นส่วนในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

3.4.4 เงินลดทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเฉพาะส่วนที่จ่ายไม่เกินกว่ากำไรหรือเงินที่กั้นไว้รวมกัน

3.4.5 เงินเพิ่มทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งตั้งจากกำไรที่ได้มาหรือรับช่วงกันไว้รวมกัน

3.4.6 ผลประโยชน์ที่ได้จากการที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดนิติบุคคลควมเข้ากันหรือรับช่วงกันหรือเลิกกันซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน

3.4.7 ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนการเป็นหุ้นส่วนหรือโอนหุ้น หุ้นกู้ พันธบัตร หรือตั๋วเงิน หรือตราแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออก เฉพาะที่ตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 กฎหมายกำหนดไม่ให้หักค่าใช้จ่าย

3.5 เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 5 ได้แก่ เงินหรือประโยชน์อื่น ที่ได้เนื่องจากการให้เช่าทรัพย์สิน การผิดสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน และการผิดสัญญาซื้อขายเงินผ่อน ซึ่งผู้ขายได้รับคืนทรัพย์สินที่ซื้อขายโดยไม่ต้องคืนเงินหรือประโยชน์ที่ได้รับไว้แล้ว

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 5 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายกำหนดให้หักค่าใช้จ่ายได้ดังนี้ คือ

3.5.1. การให้เช่าทรัพย์สิน ผู้มีเงินได้มีสิทธิเลือกหักค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้

- 1) หักตามความจำเป็นหรือสมควร
- 2) หักเป็นการเหมาในอัตราดังนี้
  - (1) ถ้าเป็นบ้าน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น หรือแพ ในกรณีเจ้าของเป็นผู้ให้เช่า ให้หักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 30
  - (2) ที่ดินที่ใช้ในการเกษตรกรรม ในกรณีเจ้าของเป็นผู้ให้เช่า ให้หักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 20
  - (3) ที่ดินที่ไม่ได้ใช้ในการเกษตรกรรม ในกรณีที่เจ้าของเป็นผู้ให้เช่า ให้หักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 15

3.5.2 การผิดสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน กฎหมายกำหนดให้ผู้มีเงินได้หักค่าใช้จ่ายแบบเหมาได้ร้อยละ 20

3.5.3 การผิดสัญญาซื้อขายเงินผ่อน ซึ่งผู้ขายได้รับคืนทรัพย์สินที่ซื้อมานั้น โดยคืนเงิน หรือประโยชน์ที่ได้รับไว้แล้ว กฎหมายกำหนดให้หักค่าใช้จ่ายแบบเหมาได้ร้อยละ 20

3.6 เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 6 ได้แก่ เงินได้จากวิชาชีพอิสระ คือวิชากฎหมาย การประกอบโรคศิลป์ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ประณีตศิลปกรรม หรือวิชาชีพอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 6 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายกำหนดให้เลือกหักค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้

1. ให้หักตามความจำเป็นและสมควร
2. ให้หักเป็นการเหมาดังต่อไปนี้

2.1 เงินได้จากการประกอบวิชาชีพอิสระ การประกอบโรคศิลปะ หักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 60

2.2 เงินได้จากการประกอบวิชาชีพอิสระนอกจาก 6.2.1 หักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 30

3.7 เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 7 ได้แก่ เงินได้จากการรับเหมาที่ผู้รับเหมาต้องลงทุน ด้วยการจัดหาสัมภาระในส่วนสำคัญนอกเหนือจากเครื่องมือ

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 7 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายกำหนดให้หักค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้

1. ให้หักตามความจำเป็นและสมควร
2. ให้หักเป็นการเหมาในอัตราร้อยละ 70

3.8 เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 ได้แก่ เงินได้จากการธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่ง การขายอสังหาริมทรัพย์ หรือการอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในประเภทที่ 1 ถึงประเภทที่ 7 แล้ว

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายกำหนดให้เลือกหักค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้

1. หักตามความจำเป็นและสมควร
  2. หักเป็นการเหมาในอัตราร้อยละ 40 – 85 ตามตาราง ก.3
4. การยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

นอกจากเงินได้ประเภทที่ 1 ถึงประเภทที่ 8 ซึ่งเป็นเงินได้ที่ต้องเสียภาษีแล้ว ประมวลรัษฎากรและกฎหมายอื่นบางฉบับได้มีบทบัญญัติให้บุคคลและเงินได้บางประเภท หรือบางกรณีได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ดังนี้

4.1 บุคคลที่ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามพระราชกฤษฎีกา

4.2 เงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามมาตรา 42 แห่งประมวลรัษฎากร และกฎกระทรวง

4.3 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ได้รับยกเว้น ตามมาตรา 48(2) แห่งประมวลรัษฎากร และพระราชกฤษฎีกา

5. การหักค่าลดหย่อน

การหักค่าลดหย่อน เป็นการบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา นอกจากจะนำเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 ถึงประเภทที่ 8 มาหักค่าใช้จ่ายแล้ว ยังสามารถหักค่าลดหย่อนได้อีก ก่อนนำเงินได้ที่เหลือซึ่งเรียกว่า เงินได้สุทธิ ไปคำนวณภาษีตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งรายการหักลดหย่อนกรณีต่างๆ มีดังนี้

5.1 การหักลดหย่อนในกรณีทั่วไป

5.1.1 ผู้มีเงินได้ หักค่าลดหย่อนได้ 30,000 บาท ไม่ว่าจะอยู่ในประเทศไทยถึง 180 วันหรือไม่ก็ตาม

5.1.2 สามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ หักลดหย่อนได้ 30,000 บาท

5.1.3 บุตรที่ชอด้วยกฎหมาย หรือบุตรบุญธรรมของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบุตรที่ชอด้วยกฎหมายของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ด้วย กรณีบุตรไม่ได้ศึกษาหรือศึกษาอยู่ต่างประเทศ หักค่าลดหย่อนได้ 15,000 บาท กรณีศึกษาอยู่ในประเทศ หักค่าลดหย่อนได้ 15,000 บาท และการศึกษาบุตร 2,000 บาท

5.1.4 อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา โดยบิดามารดาต้องมีอายุ 60 ปีขึ้นไป และอยู่ในอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ หักค่าลดหย่อนของผู้มีเงินได้คนละ 30,000 และหักลดหย่อนสำหรับบิดามารดาของกลุ่มสมรสที่ไม่มีเงินได้อีกคนละ 30,000 บาท

5.1.5 อุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือคนทุพพลภาพ ผู้มีเงินได้สามารถหักค่าลดหย่อนบุคคลซึ่งเป็นผู้พิการ และอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ ซึ่งเป็นบิดามารดาของผู้มีเงินได้ และหรือบิดามารดาของกลุ่มสมรสผู้มีเงินได้ สามีหรือภริยาผู้มีเงินได้ บุตรที่ชอด้วยกฎหมาย หรือบุตรบุญธรรมของผู้มีเงินได้และกลุ่มสมรส หักลดหย่อนได้คนละ 60,000 บาท

5.1.6 เบี้ยประกันสุขภาพบิดามารดาของผู้มีเงินได้และกลุ่มสมรส หักลดหย่อนได้ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 15,000 บาท

5.1.7 เบี้ยประกันภัยที่ผู้มีเงินได้จ่ายไปในปีภาษีสำหรับการประกันชีวิตของผู้มีเงินได้ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 100,000 บาท ทั้งนี้ เฉพาะในกรณีที่กรมธรรม์ประกันชีวิตมีกำหนดเวลาตั้งแต่สิบปีขึ้นไป

5.1.8 เงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ สามารถนำมาหักลดหย่อนภาษีเงินได้ตามที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินปีละ 10,000 บาท สำหรับส่วนที่เกิน 10,000 บาท แต่ไม่เกินร้อยละ 15 ของรายได้ และไม่เกิน 490,000 บาท จะได้รับยกเว้นไม่ต้องนำไปรวมกับเงินได้ที่ต้องเสียภาษี

5.1.9 ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ หักลดหย่อนได้ไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมินที่ได้รับซึ่งต้องเสียภาษีเงินได้ในปีภาษีนั้น

5.1.10 ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว หักค่าลดหย่อนได้ไม่เกิน ร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมินที่ได้รับซึ่งต้องเสียภาษีเงินได้ในปีภานีนั้น แต่ไม่เกิน 500,000 บาท

5.1.11 ดอกเบียเงินกู้ยืม ที่ผู้มีเงินได้จ่ายให้แก่ธนาคาร สถาบันการเงินอื่น จาก การกู้ยืมเงินเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารที่อยู่อาศัย ได้รับค่าลดหย่อนและยกเว้นภาษีตามจำนวน ที่จ่ายจริงในปีภานีแต่ไม่เกิน 100,000 บาท

5.1.12 เงินได้ที่จ่ายไปเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ สำหรับเงินได้ที่จ่ายไปเพื่อซื้อ อสังหาริมทรัพย์ที่เป็นอาคารพร้อมที่ดิน หรือห้องชุดในอาคารชุด มูลค่าไม่เกิน 3,000,000 บาท เพื่อ ใช้เป็นที่อยู่อาศัยของตน และต้องมีการจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์นั้นให้แล้ว เสร็จในระหว่างวันที่ 13 ตุลาคม 2558 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2559 ได้สิทธิหักค่าลดหย่อนได้ไม่เกิน ร้อยละ 20 ของมูลค่าอสังหาริมทรัพย์ โดยใช้สิทธิหักค่าลดหย่อนได้ต่อเนื่องกัน 5 ปี นับแต่ปีภานีที่ มีการจดทะเบียนโดยกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์

5.1.13 เงินสมทบกองทุนประกันสังคม หักค่าลดหย่อนได้ตามที่จ่ายจริงไม่เกิน ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม

5.1.14 ค่าเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ หักค่าลดหย่อนได้ตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 15,000 บาท

5.1.15 ค่าซื้อสินค้าหรือบริการในประเทศ เป็นการจ่ายค่าซื้อสินค้าหรือบริการ ในประเทศ ตั้งแต่วันที่ 25 ธันวาคม 2558 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2558 หักค่าลดหย่อนได้ตามจำนวนที่ จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 15,000 บาท

5.2 การหักลดหย่อนในกรณีสามีภริยาต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ ให้หักค่าลดหย่อนผู้มีเงิน ได้และคู่สมรสรวมกันได้ 60,000 บาท ถ้าสามีภริยาแยกคำนวณภาษีให้หักลดหย่อนบุตรหรือบุตร บุญธรรมได้คนละ 15,000 บาท หรือ 17,000 บาท แต่ถ้ารวมคำนวณหักลดหย่อนได้ 30,000 บาท หรือ 34,000 บาท ส่วนบิดามารดาให้ต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อน ดอกเบียเงินกู้ยืม ถ้าต่างฝ่ายต่างกู้ให้ หักลดหย่อนและหักยกเว้นได้ไม่เกิน 100,000 บาท แต่ถ้ากู้ร่วมกันให้หักลดหย่อนและยกเว้นได้ไม่ เกิน 50,000 บาท

5.3 การหักลดหย่อนในกรณีผู้มีเงินได้มิได้เป็นผู้อยู่ในประเทศไทย หักค่าลดหย่อนได้ เฉพาะสามี หรือภริยา บุตรและบิดามารดาที่อยู่ในประเทศไทย

5.4 การหักค่าลดหย่อนในกรณีผู้มีเงินได้ถึงแก่ความตาย ให้หักค่าลดหย่อนได้ 30,000 บาท

5.5 การหักค่าลดหย่อนในกรณีผู้มีเงินได้เป็นกองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง ให้หักค่าลดหย่อนสำหรับผู้มีเงินได้ 30,000 บาท

5.6 การหักค่าลดหย่อนในกรณีผู้มีเงินได้เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มีใช่นิติบุคคล ให้หักค่าลดหย่อนสำหรับผู้มีเงินได้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือบุคคลในคณะบุคคลแต่ละคนที่อยู่ในประเทศไทยคนละ 30,000 บาท แต่รวมกันไม่เกิน 60,000 บาท

6. อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้น ใช้หลักการจัดเก็บภาษีตามความสามารถในการเสียภาษีของผู้เสียภาษีแต่ละคน เช่นคนที่มีรายได้มากจะเสียภาษีมากกว่าคนที่มีรายได้น้อย โดยอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย จะจัดเก็บในอัตราก้าวหน้า (Progressive rate) โดยนำเงินได้พึงประเมินมาหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน จะได้เงินได้สุทธิและนำมาคำนวณภาษีตามอัตราที่กำหนด

ตารางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา อัตราภาษี ปีภาษี 2551-2555

หน่วย : บาท

ขั้นเงินได้สุทธิตั้งแต่	เงินได้สุทธิสูงสุด ของแต่ละขั้น	อัตราภาษี	ภายในแต่ละขั้นเงินได้	ภาษีสะสมสูงสุดของขั้น
0-100,000	100,000.00	5.00	ยกเว้น	-
100,001-150,000	50,000.00	10.00	ยกเว้น	-
150,001-500,000	350,000.00	10.00	35,000.00	35,000.00
500,001-1,000,000	500,000.00	20.00	100,000.00	135,000.00
500,001 – 1,000,000	500,000.00	20.00	100,000.00	135,000.00
1,000,001 – 4,000,000	3,000,000.00	30.00	900,000.00	1,035,000.00
4,000,001 ขึ้นไป		37.00		

ที่มา : กรมสรรพากร

2. ภาษีเงินได้นิติบุคคล

ภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นภาษีทางตรง จัดเก็บจากเงินได้ของบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล โดยมีหลักการจัดเก็บที่สำคัญ ดังนี้

1. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงิน ได้แก่ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และหมายความรวมถึงนิติบุคคลอื่นๆ ที่ไม่ได้จดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น นิติบุคคลที่มีหน้าที่เสียภาษียังมีดังนี้

1.1 บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

1.1.1 บริษัทจำกัด

1.1.2 บริษัทมหาชน จำกัด

1.1.3 ห้างหุ้นส่วนจำกัด

1.1.4 ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน

1.2 บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ ซึ่งมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ในประเทศไทย ก็ต่อเมื่อเข้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1.2.1 บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทสนั้น เข้ามากระทำการในประเทศไทย (มาตรา 66 วรรคแรก แห่งประมวลรัษฎากร)

1.2.2 บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทสนั้น กระทำการในที่อื่น ๆ รวมทั้งในประเทศไทย (มาตรา 66 วรรคสอง แห่งประมวลรัษฎากร)

1.2.3 บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทสนั้น กระทำการอื่น ๆ รวมทั้งในประเทศไทยและกิจการที่กระทำนั้นเป็นกิจการขนส่งระหว่างประเทศ (มาตรา 67 แห่งประมวลรัษฎากร)

1.2.4 บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทสนั้น มิได้ประกอบกิจการในประเทศไทย แต่ได้รับเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (2) (3) (4) (5) หรือ (6) ที่จ่ายจากหรือในประเทศไทย (มาตรา 70)

1.2.5 บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศที่เสียภาษีเงินได้ในประเทศไทย ตามมาตรา 76 วรรคสอง และมาตรา 76 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร ได้จำหน่ายเงินกำไรหรือเงินประเภทอื่นที่เกินไว้จากกำไร หรือถือได้ว่าเป็นเงินกำไรออกไปจากประเทศไทย (มาตรา 70 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร)

1.2.6 บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทสนั้น มิได้เข้ามาทำกิจการในประเทศไทยโดยตรง หากแต่มีลูกจ้างหรือผู้ทำการแทนหรือผู้ทำการติดต่อ ในการประกอบกิจการในประเทศไทย ซึ่งเป็นเหตุให้ได้รับเงินได้หรือผลกำไรในประเทศไทย (มาตรา 76 ทวิ)

1.3 กิจการซึ่งดำเนินการเป็นทางค้า หรือหากำไร

1.3.1 รัฐบาลต่างประเทศ

1.3.2 องค์การของรัฐบาลต่างประเทศ

1.3.3 นิติบุคคลอื่นที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ

1.4 กิจการร่วมค้า (Joint Venture) ได้แก่ กิจการที่ดำเนินการร่วมกันเป็นทางค้าหรือหากำไร ระหว่างบุคคลดังต่อไปนี้คือ

1.4.1 บริษัทกับบริษัท

1.4.2 ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

1.4.3 บริษัทและหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับบุคคลธรรมดา

1.4.4 บริษัทและหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับคณะบุคคลที่มีหุ้นนิติบุคคล

1.4.5 บริษัทและหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับห้างหุ้นส่วนสามัญ

1.4.6 บริษัทและหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับนิติบุคคลอื่น

1.5 มูลนิธิหรือสมาคมที่ประกอบกิจการซึ่งมีรายได้แต่ไม่รวมถึงมูลนิธิหรือสมาคมที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นองค์การหรือสถานสาธารณกุศล

1.6 นิติบุคคลที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรีและประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามประมวลรัษฎากร

2. นิติบุคคลที่ไม่ต้องเสียภาษีเงินได้

นิติบุคคลอื่นๆ นอกจากที่กล่าวในข้างต้น และเฉพาะที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย เช่น กระทรวง ทบวง กรม องค์การ ของรัฐบาลหรือสหกรณ์ ไม่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม ยังมีนิติบุคคลอีกบางประเภทที่เข้าลักษณะต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลตามประมวลรัษฎากร แต่ได้รับการยกเว้นตามบทบัญญัติของกฎหมายต่างๆ ได้แก่

2.1 บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามข้อผูกพันที่ประเทศไทยมีอยู่ตามสัญญาว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจ หรือทางเทคนิคระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลต่างประเทศ

2.2 บริษัทจำกัดที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน

2.3 บริษัทจำกัดและนิติบุคคลที่มีสภาพเช่นเดียวกับบริษัทจำกัดซึ่งตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยหรือกฎหมายต่างประเทศได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลตามพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม

2.4 บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่อยู่ในประเทศที่มีอนุสัญญาว่าด้วยการเว้นการเก็บภาษีซ้อนกับประเทศไทย ตามเงื่อนไขที่กำหนดในอนุสัญญา

3. ฐานภาษีของภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้นิติบุคคลคำนวณจากเงินได้ที่ใช้เป็นหลักฐานในการคำนวณภาษี คูณด้วยอัตราภาษีตามที่กำหนด ดังนั้น เงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล หรือฐานภาษีเงินได้นิติบุคคลนั้น โดยทั่วไปได้แก่ กำไรสุทธิที่คำนวณตามเงื่อนไขที่กำหนด แต่เพื่อความเป็นธรรมและอุดช่องโหว่ในการจัดเก็บภาษีเงินได้ จึงได้มีการบัญญัติการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากเงินได้ หรือฐานภาษีที่แตกต่างกัน คือ คำนวณจากฐานกำไรสุทธิ ยอดรายได้

ก่อนหักรายได้ เงินได้ที่จ่ายจากหรือในประเทศไทย และการจำหน่ายเงินกำไรออกไปจากประเทศไทย

3.1 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้จากกำไรสุทธิ

3.1.1 บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ในกรณีที่บริษัท ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยมีสาขาไม่ว่าจะอยู่ในหรือนอก ประเทศไทย จะต้องนำกำไรสุทธิของสาขามารวมกำไรสุทธิของสำนักงานใหญ่เพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศไทย

3.1.2 บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ และมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศไทย ได้แก่

1) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ และกระทำการในที่อื่นๆ รวมทั้งในประเทศไทย ได้แก่ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศดังกล่าว จะต้องนำกำไรสุทธิเฉพาะ ที่ได้จากการกระทำการในประเทศไทยมาเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

2) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ซึ่งตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ มีลูกจ้างหรือผู้ทำการแทน หรือผู้ทำการติดต่อในการประกอบกิจการในประเทศไทย ซึ่งเป็นเหตุให้ได้รับเงินได้หรือผลกำไรในประเทศไทย ให้ถือว่าบุคคลผู้จ้างเป็นลูกจ้าง หรือผู้ทำการแทน หรือผู้ทำการติดต่อเช่นว่านั้นไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล เป็นตัวแทนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ซึ่งตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศและให้บุคคลนั้นมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการยื่นรายการและเสียภาษีเงินได้เฉพาะที่เกี่ยวกับเงินได้หรือผลกำไรดังกล่าว

3.1.3 กิจการซึ่งดำเนินการเป็นทางการค้าหรือหากำไรโดยรัฐบาลต่างประเทศ องค์การของรัฐบาลต่างประเทศ หรือนิติบุคคลอื่นที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ

3.1.4 กิจการร่วมค้า

3.2 ภาษีเงินได้นิติบุคคลคำนวณจากยอดรายได้ก่อนหักรายจ่าย

3.2.1 ผู้มีหน้าที่เสียภาษี ได้แก่ กิจการขนส่งระหว่างประเทศของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศ และมูลนิธิหรือสมาคมที่ประกอบกิจการแล้วมีรายได้

3.2.2 ฐานภาษี

1) กรณีกิจการขนส่ง

(1) กรณีรับขนคนโดยสาร รายได้เกิดจากค่าโดยสาร ค่าธรรมเนียม และประโยชน์อื่นใดที่เรียกเก็บใน ประเทศไทย ก่อนหักรายจ่ายใดๆ เนื่องในการรับขนคนโดยสาร นั้น ให้คำนวณภาษีอัตราร้อยละ 3

ฐานภาษีสำหรับการให้บริการรับขนคนโดยสารซึ่งต้องนำไปรวมคำนวณเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลให้คำนวณ จากมูลค่าของค่าโดยสารที่ได้รับหรือพึงได้รับสำหรับ ระยะทางจากต้นทางถึงปลายทางตามที่ระบุในตัวโดยสาร รวมถึงค่าธรรมเนียมและผลประโยชน์อื่นใดที่เรียกเก็บจากคนโดยสารอันเนื่องมาจากการให้บริการรับขนคนโดยสาร ไม่ว่าบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นจะให้บริการรับขนเองทั้งหมดหรือให้ผู้ประกอบการอื่นรับขนส่งช่วงให้

(2) กรณีรับขนของ รายได้เกิดจากค่าระวาง ค่าธรรมเนียม และประโยชน์อื่นใดที่เรียกเก็บไม่ว่าใน หรือนอกประเทศก่อนหักรายจ่ายใดๆเนื่องในการรับขนของ ออกจากประเทศไทยนั้นให้คำนวณภาษีอัตราร้อยละ 3 ฐานภาษีสำหรับการให้บริการรับขนสินค้าซึ่งต้องนำไปรวมคำนวณเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลให้คำนวณ จากมูลค่าของค่าระวางที่ได้รับหรือพึงได้รับ สำหรับระยะทางจากต้นทางถึงปลายทางตามที่ระบุ ในแอร์เวย์บิล ในกรณีรับขนสินค้าโดยอากาศยานหรือสำหรับระยะทางถึงปลายทางตามที่ระบุ ในบิลออฟเลดิงในกรณีรับขน สินค้าโดยเรือทะเล รวมถึงค่าธรรมเนียมและประโยชน์อื่นใดที่เรียกเก็บจากผู้รับบริการอันเนื่อง มาจากการให้บริการรับขนสินค้า ไม่ว่าสายการบินหรือสายการเดินเรือจะให้บริการรับขนเองทั้งหมด หรือให้ผู้ประกอบการอื่นรับขนส่งช่วงให้

2) กรณีมูลนิธิหรือสมาคม

มูลนิธิหรือสมาคมใดมิได้จดทะเบียนการจัดตั้งให้ถูกต้องตามกฎหมายก็จะมีฐานะเป็นเพียงคณะบุคคลซึ่ง อาจจะต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เช่น บริษัท จัดตั้งสโมสรสำหรับพนักงานเพื่อดำเนินกิจกรรม สันทนาการสำหรับพนักงาน หรือนักศึกษาจัดตั้ง สโมสรหรือชมรมต่างๆ โดยไม่ได้ผูกพันกับนิติบุคคลใดโดย เฉพาะ ย่อมมีฐานะเป็นห้างหุ้นส่วน หรือ คณะบุคคลที่มีโชันิติบุคคลซึ่งจะต้องเสียภาษีเงินได้อย่าง บุคคลธรรมดาแม้ว่าจะไม่มี วัตถุประสงค์เพื่อการค้าหรือเพื่อที่จะแบ่งปันกำไรก็ตาม

รายได้ของมูลนิธิหรือสมาคมที่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลรายได้ ที่มูลนิธิหรือสมาคมจะต้อง เสียภาษีเงินได้ จะรวมถึงรายได้ทุกอย่างไม่ว่าจะได้มาจากทางใดๆ เช่น รายได้จากการขายสินค้าและบริการ ดอกเบี้ย ค่าเช่า เงินปันผล ฯลฯ

รายได้ของมูลนิธิหรือสมาคมที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ตาม
มาตรา 65 ทวิ (13) ได้แก่

- (1) ค่าลงทะเบียนหรือค่าบำรุงที่ได้รับจากสมาชิก
- (2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับจากการรับบริจาค
- (3) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับจากการให้โดยเสนาหา

นอกจากนี้ ยังมีการยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่มูลนิธิหรือสมาคม เฉพาะ
เงินได้จากกิจการ โรงเรียน เอกชนซึ่งได้ ตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน แต่ไม่รวมถึงเงิน
ได้จากการขายของการรับจ้างทำของ หรือการให้บริการอื่นใดที่ โรงเรียนเอกชนซึ่งเป็นโรงเรียน
ประเภทอาชีวศึกษาได้รับจากผู้ซึ่งมิใช่นักเรียน (มาตรา 5 นว แห่งพระราชกฤษฎีกา(ฉบับที่ 10) พ.ศ.
2500)

มูลนิธิและสมาคมต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตรา ดังนี้

- (1) เงินได้ประเภทที่ 8 เงินได้จากการธุรกิจ การพาณิชย์
การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่ง หรือ การอื่นๆ เสียร้อยละ 2 ของรายได้ก่อนหักรายจ่าย
- (2) เงินได้อื่น ๆ นอกจาก (ก) เสียร้อยละ 10 ของรายได้ก่อนหัก
รายจ่ายการคำนวณภาษีเงินได้ของมูลนิธิ หรือสมาคม จะต้องคำนวณตามรอบระยะเวลาบัญชีด้วย

3.2.3 การยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษี

(1) กิจการขนส่งระหว่างประเทศของบริษัทหรือนิติบุคคล ต่างประเทศ
จะต้องยื่นแบบแสดงรายการและ ชำระภาษีเงินได้นิติบุคคลภายใน 150 วัน นับแต่วันสุดท้ายของ
รอบระยะเวลาบัญชี กิจการขนส่งระหว่างประเทศนี้มี ต้องยื่นเสียภาษีครั้งรอบระยะเวลาบัญชีแต่
อย่างไร แบบแสดงรายการที่ใช้ยื่น คือ ภ.ง.ด.52 (ยื่นรอบระยะเวลาบัญชี ละ 1 ครั้ง)

(2) มูลนิธิและสมาคมที่ประกอบกิจการมีรายได้ต้องยื่นแบบ แสดง
รายการและชำระภาษีภายใน 150 วัน นับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีแบบแสดงรายการที่
ใช้ยื่นคือ ภ.ง.ด. 55 (ยื่นรอบระยะเวลาบัญชีละ 1 ครั้ง) ในการยื่นแบบแสดงรายการนั้นมูลนิธิและ
สมาคมต้องแสดงบัญชีรายได้ ก่อนหักรายจ่ายใดๆ ที่มีผู้สอบบัญชี ตามมาตรา 3 สัตตะตรวจสอบ
และรับรองในรอบระยะเวลาบัญชีดังกล่าวด้วย แต่ไม่ต้องแนบบคูณแต่อย่างใด

3.3 ภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับเงินได้ที่จ่ายจากหรือในประเทศไทย

3.3.1 ผู้มีหน้าที่เสียภาษี ได้แก่ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตาม
กฎหมายของต่างประเทศที่มีได้ประกอบกิจการในประเทศไทย และได้รับเงินได้พึงประเมินตาม
มาตรา 40(2)(3)(4)(5) หรือ (6) ที่จ่ายจากหรือในประเทศไทย การเสียภาษีกรณีนี้กฎหมายให้เสียโดย
วิธีหักภาษี คือ ผู้จ่ายเงินได้ดังกล่าวจะต้องหักภาษีจากเงินได้พึงประเมินที่จ่ายตามวิธีการและอัตรา

ดังกล่าวข้อต่อไป ทั้งนี้ไม่ว่าใครจะเป็นผู้จ่ายเงินได้ก็ตาม ภาษีที่หักไว้ในกรณีนี้เป็นภาษีที่เสียเด็ดขาด จึงเสร็จสิ้นเป็นรายครั้งไปถ้ากรณีที่เป็นการจ่ายเงินได้ดังกล่าวให้กับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในต่างประเทศซึ่งเป็นสาขาของบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ผู้จ่ายเงินได้ไม่มีหน้าที่ต้องหักภาษีตามฐานนี้เพราะผู้รับเงินได้ไม่ใช่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีฐานนี้แต่อย่างใด

3.3.2 เงินได้ที่ต้องหักภาษีเงินได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต่างประเทศ ซึ่งผู้จ่ายมีหน้าที่ต้องหักภาษี ได้แก่ เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(2)(3)(4)(5) หรือ (6)

1) เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(2) ได้แก่ เงินได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้ (ค่าธรรมเนียมค่าประกันเงินกู้ยืม ในทางปฏิบัติถือเป็นเงินได้พึงประเมิน ประเภทที่ 8)

2) เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(3) ได้แก่ ค่าแห่งกู้ดวิลล์ ค่าแห่งลิขสิทธิ์ หรือสิทธิอย่างอื่น เงินปี หรือเงินได้มีลักษณะเป็นเงินรายปีอันได้มาจากพินัยกรรม นิติกรรมอย่างอื่นหรือคำพิพากษาของศาล

3) เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4) ได้แก่เงินได้ที่เป็น

(1) ดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยหุ้นกู้ ดอกเบี้ยตัวเงิน ดอกเบี้ยเงินกู้ยืม ไม่ว่าจะมียอดหลักประกันหรือไม่ก็ตาม

กรณีได้เงินได้ที่เป็นดอกเบี้ยจากรัฐบาล หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายโดยเฉพาะของ ประเทศไทย จัดตั้งขึ้นสำหรับให้กู้ยืมเพื่อส่งเสริม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรม ไม่ต้องเสีย ภาษีฐานนี้ (มาตรา 70 วรรค 2)

(2) เงินปันผล เงินส่วนแบ่งของกำไรหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้จากบริษัท หรือห้างหุ้นส่วน นิติบุคคลหรือกองทุนรวม

(3) เงินโบนัสที่จ่ายแก่ผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นส่วนในบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

(4) เงินลดทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล เฉพาะส่วนที่จ่ายไม่เกินกว่ากำไรและ เงินที่กัณฑ์ไว้รวมกัน

(5) เงินเพิ่มทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ซึ่งตั้งกำไรที่ได้มาหรือเงินที่กัณฑ์ไว้ รวมกัน

(6) ผลประโยชน์ที่ได้จากการที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลควบเข้ากันหรือรับช่วงกัน หรือเลิกกัน ซึ่งตราความเป็นเงินได้เกินกว่าเงินทุน

(7) ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนการเป็นหุ้นส่วน หรือโอนหุ้น หุ้นกู้ พันธบัตร หรือ ตั๋วเงิน หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือบุคคลอื่นเป็นผู้ออก ทั้งนี้เฉพาะ ซึ่งตราความเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน

4) เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(5) ได้แก่ เงินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้เนื่องจากการให้เช่าทรัพย์สิน

5) เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(6) ได้แก่ เงินได้จากวิชาชีพอิสระ คือ วิชากฎหมาย การประกอบ โครศิลป์ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ประณีตศิลปกรรม

3.3.3 วิธีการคำนวณหักภาษีฐานนี้ มีหลักเกณฑ์และวิธีการแยกออก ตามประเภทของเงินได้ ดังนี้

1) เงินได้พึงประเมินมาตรา 40(2)(3)(4)(5) และ (6) นอกจากเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4)(ข) ดังจะกล่าวต่อไปใน (2) ให้คำนวณหักภาษีในอัตราร้อยละ 15

2) เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4)(ข) จำนวนหักภาษีในอัตราร้อยละ 10 การยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษี การหักภาษีเงินได้นิติบุคคล ณ ที่จ่าย สำหรับบริษัทต่างประเทศข้างต้น ผู้จ่ายเงินได้จะต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย และยื่นแบบแสดงรายการและนำส่งภาษีภายใน 7 วัน นับแต่วันสิ้นเดือนของเดือนที่จ่ายเงินได้พึงประเมินแบบแสดงรายการที่ยื่น ได้แก่ แบบ ภ.ง.ด.54 (ถ้าไม่มี การส่งเงินได้ไปต่างประเทศก็ไม่ต้องยื่น)

3.4 ภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับการจำหน่ายกำไรไปนอกประเทศ

3.4.1 ผู้มีหน้าที่เสียภาษีฐานนี้ ได้แก่ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งจำหน่ายเงินกำไรหรือเงิน ประเภทอื่นใดที่กันไว้จากกำไรหรือที่ถือได้ว่าเป็นเงินกำไรออกไปจากประเทศไทยให้เสียภาษีเงินได้โดยหักภาษีจากจำนวนเงินที่จำหน่าย

การจำหน่ายเงินกำไรนั้นให้หมายความรวมถึง

1) การจำหน่ายเงินกำไร หรือเงินประเภทอื่นใดที่กันไว้จากกำไรหรือที่ถือได้ว่าเป็นเงินกำไร จากบัญชีกำไรขาดทุนหรือบัญชีอื่นใดไปชำระหนี้ หรือหักกลบลบหนี้หรือไปตั้งเป็นยอดเจ้าหนี้ในบัญชี ของบุคคลใด ๆ ในต่างประเทศ หรือ

2) ในกรณีที่มีได้ปรากฏข้อเท็จจริงดังกล่าวใน (1) แต่ได้มีการขออนุญาตซื้อและโอนเงินตรา ต่างประเทศ ซึ่งเป็นกำไรหรือเงินประเภทอื่นใดที่กันไว้จากกำไร หรือที่ถือได้ว่าเป็นเงินกำไรออกไป ต่างประเทศ หรือ

3) การปฏิบัติอย่างอื่นอันก่อให้เกิดผลตาม (1) หรือ (2)

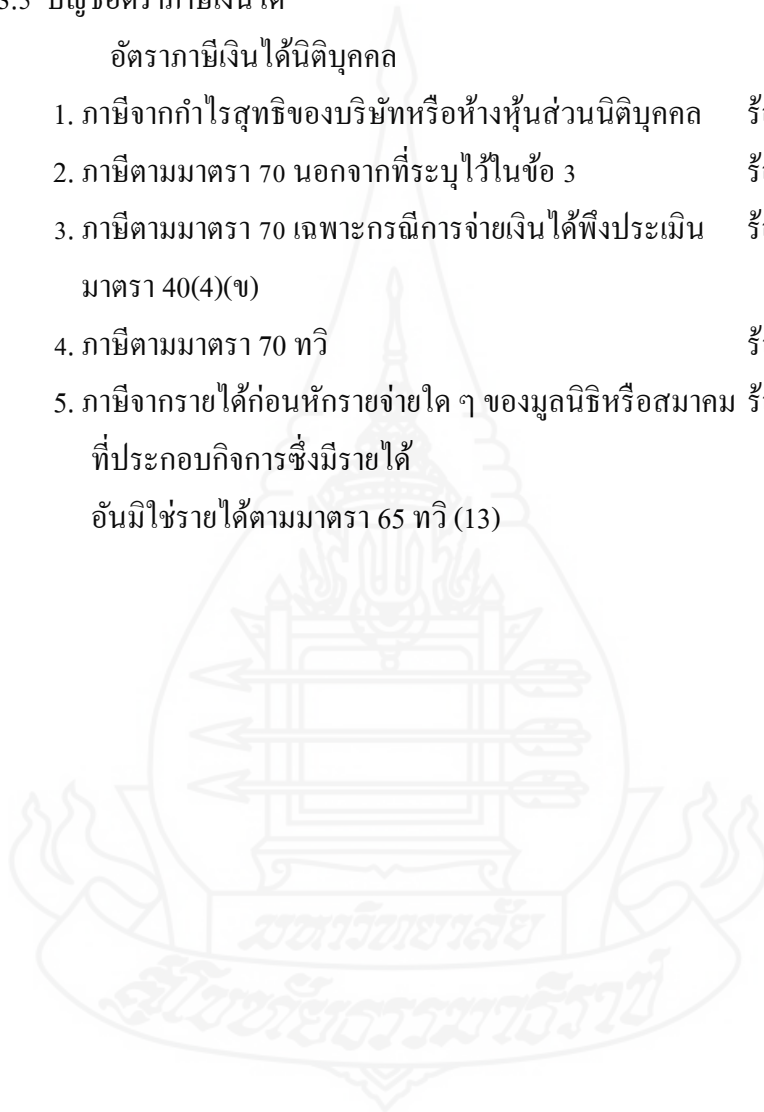
3.4.2 อัตราภาษีและการคำนวณภาษี วิธีการเสียภาษีการจำหน่ายเงินกำไรไปต่างประเทศนี้ ให้เสียภาษีโดยหักจากจำนวนเงินที่จำหน่ายในอัตราร้อยละ 10

3.4.3 การยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษี บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่
 จำหน่ายเงินกำไรไปต่างประเทศ จะต้องยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษี ภายในเจ็ดวันนับแต่วัน
 สิ้นเดือนของเดือนที่จำหน่ายเงินกำไร แบบแสดงรายการที่ใช้ยื่น ได้แก่ ภ.ง.ด. 54 (ยื่นทุกครั้งที่มีการ
 จำหน่ายเงิน กำไรออกไปจากประเทศไทย ถ้าเก็บกำไรไว้ในประเทศไทยไม่ต้องเสียภาษีฐานนี้)

3.5 บัญชีอัตราภาษีเงินได้

อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล

1. ภาษีจากกำไรสุทธิของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ร้อยละ 30
2. ภาษีตามมาตรา 70 นอกจากที่ระบุไว้ในข้อ 3 ร้อยละ 15
3. ภาษีตามมาตรา 70 เฉพาะกรณีการจ่ายเงินได้พึงประเมิน ร้อยละ 10
 มาตรา 40(4)(ข)
4. ภาษีตามมาตรา 70 ทวิ ร้อยละ 10
5. ภาษีจากรายได้ก่อนหักรายจ่ายใด ๆ ของมูลนิธิหรือสมาคม ร้อยละ 10
 ที่ประกอบกิจการซึ่งมีรายได้
 อันมิใช่รายได้ตามมาตรา 65 ทวิ (13)

ภาคผนวก ค

การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผล

ผลการประมวลผลความยืดหยุ่นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

Source	SS	df	MS	Number of obs = 19		
Model	2.66165341	2	1.33082671	F(2, 16) =	197.21	
Residual	.107969811	16	.006748113	Prob > F =	0.0000	
				R-squared =	0.9610	
				Adj R-squared =	0.9561	
				Root MSE =	.08215	
Total	2.76962323	18	.153867957			

Intax	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lngpp	1.180882	.0898791	13.14	0.000	.9903469	1.371417
d1	.0572607	.0666703	0.86	0.403	-.0840741	.1985955
_cons	-5.84024	1.31252	-4.45	0.000	-8.622658	-3.057822

ผลการประมวลผลความยืดหยุ่นภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

Source	SS	df	MS	Number of obs = 19		
Model	5.46559179	2	2.73279589	F(2, 16) =	122.61	
Residual	.356622902	16	.022288931	Prob > F =	0.0000	
				R-squared =	0.9387	
				Adj R-squared =	0.9311	
				Root MSE =	.14929	
Total	5.82221469	18	.323456372			

Intax	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lngpp	2.098921	.1633474	12.85	0.000	1.75264	2.445202
d1	-.3699708	.1211675	-3.05	0.008	-.6268343	-.1131073
_cons	-18.55042	2.38539	-7.78	0.000	-23.60722	-13.49362

ผลการประมวลผลความยืดหยุ่นภาษีเงินได้รวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพมหานคร

Source	SS	df	MS	Number of obs = 19		
Model	4.26622158	2	2.13311079	F(2, 16) =	218.63	
Residual	.156106692	16	.009756668	Prob > F =	0.0000	
				R-squared =	0.9647	
				Adj R-squared =	0.9603	
				Root MSE =	.09878	
Total	4.42232827	18	.245684904			

Intax	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
lngpp	1.770099	.1080733	16.38	0.000	1.540994	1.999204
d1	-.2235522	.0801664	-2.79	0.013	-.3934972	-.0536071
_cons	-13.33522	1.578212	-8.45	0.000	-16.68088	-9.98956

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางวิณา ยาน่าย
วัน เดือน ปีเกิด	14 สิงหาคม 2520
สถานที่เกิด	เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2543
สถานที่ทำงาน	สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 21 มีนบุรี กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่ง	นักตรวจสอบภาษีชำนาญการ

